

d Test

9—2016

nově
+16
stran

www.dtest.cz

Šunkové salámy

Stále je co
zlepšovat

Televizory

Připraveny
na budoucnost

Suchá krmiva pro psy

Krmiva v suchu

Myčky nádobí

Kvalita
do deseti tisíc

Batohy na notebook

Dali jsme
jim zabrat

89 Kč

Po kterých pes štěkne?

Užitečné informace na jednom místě

Brožury s radami pro spotřebitele

V dTestu se nevěnujeme pouze testování výrobků a porovnávání finančních služeb, ale záleží nám i na pomoci při častých spotřebitelských problémech. Protože každý jednou za čas řeší změnu dodavatele energie, pronájem nového bytu, koupi ojetého vozu nebo třeba dovolenou v zahraničí, sestavili jsme na základě častých dotazů, které přicházejí do naší spotřebitelské poradny, několik brožur s řešením typických i méně častých situací, na které se ptáte.

Každou nově vytištěnou brožuru dostanete **zdarma společně s předplaceným časopisem**. Všechny je poté nabízíme **volně ke stažení** na stránce www.dtest.cz/brozury. Aktuální brožury se věnují těmto tématům:

- „Jak se vyznat v telekomunikacích“ vám sdělí vaše práva při jednání s **operátory a poskytovateli připojení**, poradí jak postupovat při reklamaci a řekne, na co si dávat pozor při uzavírání smluv.
- „Jak na nájem bytu“ se věnuje právům a povinnostem nájemníků i pronajímatelů a dozvíte se v ní mimo jiné o náležitostech **nájemní smlouvy** a pravidlech pro nájemné a další platby.
- „Jak se vyznat v energetice“ vás provede vším, co byste měli vědět, abyste **za elektřinu a plyn neplatili více, než musíte**.
- „Stovka triků obchodníků“ vypisuje **nejčastější triky**, které prodejci používají, aby vás přiměli k podepsání smlouvy, nákupu či při odmítání reklamací.
- „Pomocník na cesty“ je rádce určený nejen pro cestovatele, kteří míří do ciziny, ale i pro ty, kteří teprve plánují svoji **dovolenou**.

www.dtest.cz/brozury

Co nenajdete v brožurách, to bude na našich stránkách. Navštivte nás na www.dtest.cz a z vrchního panelu si prohlédněte například pravidelně aktualizovanou databázi nebezpečných výrobků, využijte srovnávače tarifů mobilních operátorů nebo zkontrolujte důvěryhodnost obchodu ve službě pro ověřování e-shopů.

9

15

24

34

d
Test

XXIII. ročník

9. vydání měsíčníku dTest připravili:

Hana Hoffmannová, Jan Hrouda, Ondřej Jánoška, Olga Šiesingrová, Michal Mikoláš, Jana Šulcová, Jan Maryška, Lukáš Zelený, Petr Opršal, Miloš Borovička, Martin Vágner, neoznačené fotografie Petr Neubert a archiv časopisu, Jiří Novák (ilustrace).

dTest, o.p.s. (IČ: 45770760)

se sídlem Černomořská 419/10, 101 00 Praha 10-Vršovice.

Šéfredaktorka: Hana Hoffmannová. Vedoucí testování: Jan Hrouda.

Grafická úprava a zlom: Akcent s. r. o.

Grafický koncept a layout: Side2

Informace o předplatném podá a objednávky přijímá dTest,

tel.: 241 404 922, e-mail: dtest@dtest.cz.

Distribuce: PNS a.s. Správa distribuce: STRAPER s.r.o.

dTest je zahrnut v monitoringu médií Anopress IT. Přetisk zapovězen.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha

č. 3105/1994.

MK ČR E 6876 Na titulní straně použita ilustrační foto.

ISSN 1210-731X

Toto vydání vychází 1. 9. 2016

© dTest, o.p.s., Praha

Obsah

Testy

Šunkové salámy

Stále je co zlepšovat

9

Televizory

Připraveny na budoucnost

15

Suché krmivo pro psy

Krmivo v suchu

24

Batohy na notebook

Dali jsme jim zabrat

34

Myčky

Kvalita do deseti tisíc

42

Informační servis

Spotřebitel ve světě

6

Cukrové sirupy – tekuté slazení

51

Má smysl třídit odpad?

63

Píšete nám

4

Novinky

5

Finance

Účtování pro nejmenší

57

Právo

Smlouva o dílo či zhotovení věci

60

Dotazy z naší poradny

66

Milí čtenáři

Někteří z vás možná zaznamenali velký dotazník, který jsme v květnu rozesílali, abychom zjistili, jak jste s dTestem spokojeni. Přestože byl velmi obsáhlý a časově náročný, přišlo nám na něj celkem 8902 odpovědí. Všem respondentům bych ráda poděkovala za ochotu i za zpětnou vazbu. Vážíme si jí a je pro nás cenným vodítkem pro naši práci.

Nejdůležitější, a věříme, že i nejužitečnější, změnou, ke které na základě vašich přání přistupujeme, je rozšíření časopisu o 16 stran. Z dotazníků vyplynulo, že pro spotřebitele není objektivních informací nikdy dost. Konkrétně poptáváte ve zvýšené míře zejména články o potravinách, o problematice dvojí kvality produktů prodáváných v ČR a v zahraničí, praktické rady pro výběr výrobků i jejich používání, ankety u odborné veřejnosti, více informací o testování, detailnější údaje k otestovaným modelům a články s tematikou ekologie a úspor energií. V tom všem se vám budeme snažit vycházet vstříc. Od každého něco najdete už v tomto vydání.

V rámci mezinárodního testu krmiva pro psy jsme měli možnost porovnat kvalitu granulí prodáváných pod stejnou značkou u nás a ve Skandinávii. Rozdíl jsme skutečně zaznamenali, ale byly jen minimální. Situace tedy není až tak špatná, jak se mnozí čeští chovatelé obávají, ale prostor ke zlepšení tu přesto je.

Rezervy mají ovšem i některé výrobky určené lidem. Konkrétně jde o pět šunkových salámů, u nichž náš test prokázal rozpory mezi deklarovaným a skutečným složením.

Výsledky testů nás pokaždé nepotěší, ale našťastí nám dáváte důvody k radosti vy, čtenáři. Z výsledků jiného našeho dotazníku totiž vyplynulo, že 98,9 % z vás třídí odpad. Republikový průměr přitom činí 72 %. Aby vám to šlo ještě lépe, přikládáme k tomuto časopisu zalaminovaný „tahák“ s nápovědou pro správné rozhodování, kam co patří.

Přejeme vám krásné babí léto.

Hana Hoffmannová

Každý den nám prostřednictvím e-mailu, facebookového profilu a dalších komunikačních médií přicházejí vaše podněty, dotazy a názory na časopis dTest a na informace, které v něm publikujeme. Všechny si velmi vážíme a na všechny se snažíme v rámci našich možností reagovat. V této rubrice vám přinášíme odpovědi na ty nejzajímavější nebo nejčastěji se opakující.

Spotřebiče z Lidlu

Měl bych jeden návrh, a to jestli by bylo možné zařadit v budoucnu do testů spotřebičů a elektrického nářadí i výrobky prodávané řetězcem Lidl. Tuším, že se jedná o značky Parkside a Silvercrest. Vzhledem k množství prodejen a nabízeného sortimentu by to uvítali asi i jiní předplatitelé.

*z anonymního
dotazníku dTestu*

Naše testy se plánují dlouho dopředu (už nyní začíná vznikat plán testů na rok 2017). Testování samotnému předchází průzkum trhu a nákup výrobků a celý proces včetně přípravy k publikaci trvá obvykle řádově měsíce. Spotřebiče a nářadí prodávané v řetězci Lidl pod jeho privátními značkami bohužel nebývá v nabídce dlouhodobě, ale pouze v časově omezených akcích. Pokud by tedy v Lidlu prodávali jakýkoliv spotřebič nebo elektrické nářadí v období, kdy provádíme průzkum trhu a nákup, je velmi prav-

děpodobné, že v době publikace výsledků testu by už tyto výrobky nebyly v prodeji, a test by tak ztrácel smysl. To je důvodem, proč se zatím v našich testech neobjevily.

Uvádění data sklizení u bylin

Rád bych se zeptal, zda na čerstvých bylinkách jako např. polníček, rukola atp. by nemělo být uvedeno datum sběru. Mám za to, že jsem ho tam dříve vídal, ale poslední dobou se mi to nedaří. Tyto bylinky velmi rychle podléhají vadnutí a za pár dní je jejich kvalita zcela jiná než jeden až dva dny po sklizení.

Petr K.

Datum sběru se na čerstvých bylinách uvádět nemusí. Povinné je pouze u prodávaných čerstvých hub, kde se kromě data sběru musí uvést i datum spotřeby. Pro upřesnění můžeme dodat, že pěstované houby se musejí spotřebovat do pěti dnů od sběru, volně rostoucí pak do tří. Na zmíněných výrobcích – např. řezaném polníčku, rukole či jiné upravené chlazené čerstvé zelenině – se podle vyhlášky 157/2003 Sb. musí uvádět pouze datum spotřeby a spolu s ním i skladovací podmínky včetně konkrétní teploty. Tuto odpověď bychom v případě potřeby mohli ještě rozvést a doplnit.

Nehodnoťte cenu

Prosil bych, abyste nezohledňovali v hodnocení výrobků jejich cenu. Chci vědět o jejich

kvalitě bez ohledu na to, kolik stojí.

*z anonymního
dotazníku dTestu*

V tabulkách k testům sice orientační ceny výrobků jsou, ale v hodnocení je nikdy nezohledňujeme a nemají na něj vliv. U každého testu v časopisu najdete modrou barvou uvedenou grafickou skladbu s procentuálním zastoupením jednotlivých parametrů v celkovém hodnocení. Jak se můžete přesvědčit, cena tam nefiguruje nikdy. Zohledňujeme ji pouze při udělování štítku „výhodný nákup“, který je ale pouze orientační.

Fotografie z testování

Velmi mě zajímají a baví autentické fotografie z průběhu testování. Nemohli byste jich dávat k testům víc? Člověk si někdy ze slovního popisu zkoušek neumí představit, jak to vypadá v praxi a co se s výrobky v laboratořích děje.

Andrea L.

Těší nás, že vás naše testování zajímá. Fotografii z laboratoří a zkoušek se snažíme dávat k článkům co nejvíce. Některé testy jsou ale bohužel vizuálně naprosto nezajímavé – to se týká zejména potravinových nebo chemických zkoušek, které se provádějí na stále stejných přístrojích, aniž by bylo cokoliv konkrétního vidět. U nejrůznějších mechanických testů nebo zkoušek funkčnosti spotřebičů, nářadí a podobně je to naštěstí mnohem lepší.

Ještě větší informační a vyprávěcí hodnotu pak pro naše příznivce mají videa. V současné době se jim věnujeme více a děláme vše pro to, abychom vám každý měsíc mohli nabídnout alespoň jedno video k některému z testů v aktuálním vydání časopisu. Tato videa najdete na YouTube pod adresou www.youtube.com/dtest nebo na našem facebookovém profilu. O dostatek obrazového materiálu (jak fotografií, tak videí) budeme usilovat i nadále a věříme, že pro vás i další čtenáře a příznivce dTestu budou atraktivní a přínosná.

Značení celozrnného pečiva

Ráda bych se zeptala, zda existuje pravidlo označování potravin – konkrétně za jakých podmínek může být výrobek označen jako „celozrnný“.

Klára B.

Označení „celozrnný“ je zakotveno pro pekařské výrobky ve vyhlášce 333/1997 Sb. Konkrétně tak může být označeno pečivo s minimálně 80% podílem celozrnné mouky. ✕

O co jde ve sporu s operátorem O2

Mobilní operátor O2 Czech Republic oznámil svým zákazníkům, že ode dne 15. července 2016 mění podmínky čerpání balíčků služby internet v mobilu. Do tohoto dne platilo, že zákazníkovi, který vyčerpá nasmlouvaný balíček dat, se buďto výrazně zpomalí internet, nebo pokud chce, automaticky se přikoupí nová data.

Nově platí, že nemá-li aktivováno automatické dokupování dat, internet se úplně zastaví. Ještě v červnovém ceníku bylo ustanovení, které omezené čerpání dat garantovalo, to ale v červencovém vydání zmizelo. Z našeho pohledu se jedná o jednostrannou změnu smlouvy. Zákazník, který smlouvu uzavíral, měl dostat konkrétní objem dat v určité rychlosti a pak teoreticky neomezený objem dat v rychlosti velmi omezené. Ač se nám to nelíbí, zákonným právem každého operátora je podmínky jednostranně měnit. Na druhou stranu, je jeho zákonnou povinností o změně včas informovat a sdělit zákazníkům, že mohou smlouvy k datu účinnosti změny ukončit. To se v případě společnosti O2 nestalo, protože tvrdí, že se o žádnou změnu smlouvy nejedná, že jde o jakési zrušení bonusu, které pro zákazníka neznamena možnost odstoupení od uzavřené

smlouvy. Což je podle nás protiprávní přístup, protože jde o zcela zásadní změnu podmínek.

Po neúspěšné výzvě ke zdržení se protiprávní činnosti a schůzce s právníky operátora jsme dne 12. července podali proti společnosti O2 žalobu, kterou se domáháme, aby Obvodní soud pro Prahu 4 označil změnu podmínek za protiprávní a společnosti takové postupy zakázal. Spotřebitelské organizace, jako je dTest, k tomu opravňuje zákon o ochraně spotřebitele. Pokud bude žalobě vyhověno, může to mít mnoho důsledků. Zákazníkům by se například otevřela možnost vymáhat zaplacené poplatky nebo pokuty, které jim operátor naúčtoval. Nejedná se ale o hromadnou žalobu, ke které se zákazník může připojit se svým nárokem. To nám právní řád České republiky neumožňuje a právní úpravě,

kteřá by podobný proces dovolovala, dlouhodobě brání lobbistické tlaky podnikatelů.

Postup Obvodního soudu pro Prahu 4 ale není takový, jak jsme očekávali. Místo rozhodnutí o předběžném opatření a o věci samé soud řízení zastavil a hodlal jej postoupit Českému telekomunikačnímu úřadu. Soud totiž prohlásil, že nemá pravomoc rozhodnout, protože jde o tzv. účastnický spor, který má rozhodovat ČTÚ. Účastníkem takového sporu je ale osoba, která má s operátorem uzavřenou smlouvu a řeší spory vzniklé z konkrétní smlouvy, což dTest v principu nemůže být. V současnosti je podáno odvolání k Městskému soudu v Praze. Očekáváme, že rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 4 odvolací soud zruší, a věříme, že pak se bude o věci konečně věcně rozhodovat. ✕

Webináře dTestu

Jednou z mnoha aktivit dTestu je pořádání webinářů (online seminářů) se spotřebitelskou tématikou. Zúčastnit se jich můžete zdarma od svého počítače a v pohodlí domova.

Pokud nemáte v době konání semináře čas, nic není ztraceno – z webinářů pořizujeme videozáznamy, které si můžete kdykoliv přehrát. Aktuálně najdete na našich webových stránkách záznam ze semináře na téma Jak vybírat věci pro děti. V říjnu vás zveme k webináři Údržba a opravy nájemního bytu a v listopadu by nemělo vaší pozornosti uniknout atraktivní téma Na co si dát pozor při nákupu dárků. Na našich webových stránkách najdete veškeré informace ke spotřebitelským webinářům pod záložkou Poradna.

Širokou nabídku témat nabízejí i naše webináře určené pro podnikatele. V tomto měsíci (konkrétně ve středu 14. 9. 2016) si zájemci z řad podnikatelů můžou rozšířit své znalosti v otázkách Jak vyřídít reklamace. Další témata, registrační formulář i videoarchivy se záznamy již proběhlých webinářů najdete na www.dtest.cz/webinare. ✕

Informační servis Spotřebitel ve světě

Každý všední den najdete na webu spotrebitele.dtest.cz nové zprávy týkající se spotřebitelské problematiky v ČR i v zahraničí. Výběr těch nejzajímavějších vám přinášíme na této stránce.

Hlavně zdravě

■ **Podle německé spotřebitelské organizace Stiftung Warentest není nutné nakupovat drahé exotické superpotravin, jako je například goji či açaí.**

Ovoce s podobným obsahem vitamínů a antioxidantů najdeme i v našich zahradách či na farmářských trzích. Rekordmanem v obsahu vitamínu C je černý rybíz a červený za ním příliš nezaostává. Rybíz nebo maliny jsou také bohaté na železo. Kdo touží po ovoci s antioxidanty, ať sáhne po borůvkách či ostružinách. Obsahují modrofialová barviva známá jako antokyany. Jedná se o protizánětlivé látky, které zvláště pomáhají cévům a srdci.

■ **Nizozemský řetězec supermarketů PLUS se připojil ke kampani proti prodeji nezdravých potravin dětem.** Ze sladkostí jeho privátní značky tak zmizí veselé postavičky a zvířátka, dále upouští od používání „dětských fontů“ písma. Přibudou naopak jasné a čitelné údaje o výživových hodnotách produktů včetně obsahu cukru, tuku a soli. Toto rozhodnutí schvaluje i spotřebitelská organizace Consumentenbond, která

dlouhodobě bojuje proti reklamě na nezdravé potraviny cílené na děti.

■ **Testy dánské spotřebitelské organizace Forbrugerretten Taenk (FT) se obvykle věnují vyhledávání potenciálně nebezpečných látek v jednom typu výrobků.** Tentokrát to však FT provedla jinak a rozhodla se hledat rizikové sloučeniny fluoru v různých kosmetických výrobcích. Ve složení 20 z 50 testovaných výrobků, jež přicházejí do dlouhodobějšího styku s pleť, se našly sloučeniny fluoru, které mohou přispívat ke koktejlovému efektu. Týkalo se to například pleťových krémů L'Oreal či pěn na holení Gillette. Odstranění potenciálně škodlivých látek z receptury příslibil pouze jediný z výrobců, dánská společnost Raunsborg.

Velcí výrobci se však odmítli nápravou zabývat.

Velký bratr a špatný rádce

■ **Co se děje s daty o vašem zdraví, která o vás nasbírá fitness aplikace či je zadáte do vyhledávače?** Nad touto otázkou a také nad internetem jako zdrojem informací o zdraví a medicíně se zamýšlí italská spotřebitelská organizace Altroconsumo. Výsledky nejsou příznivé. Fitness aplikace nebyvají nijak zabezpečeny a citlivá osobní data o zdravotním stavu uživatele často sdílí s třetími stranami za účelem lepšího cílení reklamy. Internet je jako zdroj informací o zdraví nedostatečný či spíše nebezpečný. V lepším případě dělá ze spotřebitelů hypochondry, v horším je žene do náruče šarlatánů.

■ **Singapurská společnost InMobi, jež je považována za jednoho z největších světových poskytovatelů reklamy v chytrých telefonech, musí zaplatit pokutu ve výši 950 tisíc amerických dolarů,** protože pomocí lokalizace polohy sledovala i ty uživatele, kteří k tomu nedali souhlas. InMobi vytvořila databázi kontaktů na základě místních wi-fi sítí, k nimž se uživatelé připojovali. Majitelům chytrých telefonů pak zasílala personalizovanou reklamu, a to i těm, kteří si vypnuli geolokalizaci. Navíc nesledovala jen běžné uživatele chytrých telefonů, ale i děti mladší 13 let, což zakazuje zákon na ochranu soukromí dětí na internetu známý pod názvem COPPA. Americká vládní organizace Federal Trade Commission kromě udělené pokuty nařídila společnosti InMobi smazat veškerá nelegálně sesbíraná data. InMobi také v nadcházejících letech čeká série auditů, které prověří, zda se nadále nedopouští nelegálního sledování uživatelů smartphonů.

■ **Společnost Warner Bros používala pro propagaci počítačové a konzolové hry Middle Earth: Shadow of the Mordor klamavou reklamu.** Zaplatila si totiž propagaci a pozitivní recenze u předních youtuberů včetně provozovatele jednoho z vůbec nejpopulárnějších YouTube kanálů známého jako PewDiePie. Youtuberi však mnohdy

© Markus Bormann / Fotolia

videa dostatečně neoznačili jako sponzorovaný obsah. Například zmíněný PewDiePie povinné údaje schoval do sáhodlouhého popisu videa těsně nad řádek se slovy „takhle daleko snad nikdo nečte“. Pokud bylo takové video sdíleno na sociálních sítích, upozornění o sponzorovaném obsahu chybělo. Americká vládní agentura Federal Trade Commission proto zakázala vyplácet propagátory, kteří videa patřičně neoznačili. Informuje o tom spotřebitelský server Consumerist.

Za vším hledej peníze
Spotřebitelská organizace Consumentenbond kritizuje prodejny se zdravou výživou. Její průzkum totiž ukázal, že za tožné produkty v bio kvalitě si zákazník připlatí až 35 % oproti nákupu v supermarketu. Consumentenbond uvádí, že cenový rozdíl je znatelný zvláště u kuřecího masa, které bývá v obchodech se zdravou výživou až třikrát dražší. V obchodech s biopotravinami má sice zákazník přibližně čtyřikrát větší výběr, poplávká po zboží v bio kvalitě však stoupá i v běžných obchodech, kde nabídka každým rokem roste.

■ **Po nedávné žalobě podané kvůli ledovým kávám, které obsahovaly příliš málo kávy a mnoho ledu, čelí kavárenský řetězec Starbucks dalšímu soudnímu sporu.** Podle žalující strany jsou baristé v některých amerických pobočkách Starbucks instruováni, aby šidili i latté a v kelímku ponechávali příliš mnoho prostoru pro pěnu na úkor nápoje. Udávaný objem nesedí v průměru o čtvrtinu. Kavárny čelí žalobě za podvod a používání nekalých obchodních praktik. Soud také zkoumá, zda se šizení odehrávalo skutečně pouze ve dvou pobočkách v San Franciscu, či zda jde o jednání rozšířené v celém řetězci.

■ **Někteří nepoctivci zneužívají dobročinnosti ostatních a vydávají se za charitu.** Američtí telemarketéři ze společností American Handicapped, Inc., a American Handicapped and Disadvantaged Workers, Inc., se vydávali za pracovníky s tělesným postižením a prodej předmětů pro úklid domácnosti maskovali jako příspěvek na charitu s dárkem zdarma. Ve skutečnosti však prodá-

© pashkov / Fotolia

vali předražené domácí potřeby a na dobročinné účely posílali pouze zlomek výdělků. Dvě žárovky od nepoctivých telemarketérů přišly na 30 dolarů, balení pytlů na odpadky pak na rovných 100 dolarů.

Vzhůru do oblak

■ **Jízdenku na autobus či vlak nebo zamluvený pokoj v hotelu je možné v mnoha evropských zemích stornovat či změnit osobu, na kterou je rezervace provedena.** Cestující v letecké dopravě však takové možnosti obvykle nemají. Pokud totiž chtějí zmluvnou letenku přenechat někomu jinému, musí zaplatit tučný poplatek. Nizozemská spotřebitelská organizace Consumentenbond to chce změnit, snaží převody letenek podporuje i tamní ministr financí Henk Kemp. Podle Kempa je ovšem

nutné nový systém převodu letenek ošetřit tak, aby nedocházelo k zneužití například různými překupníky. Zároveň by se neměla snížit úroveň ochrany spotřebitelových osobních údajů.

■ **Recenzní server TripAdvisor přišel v polovině července letošního roku s novinkou.** Spotřebitelé nyní mohou kromě hotelů či restaurací udělovat hodnocení i větším světovým aerolinkám a jejich jednotlivým letům. Hodnotit mohou například z hlediska dostatku místa na nohy či lokty, nabízeného jídla a nápojů, přístupu palubního personálu, rychlosti či spolehlivosti. TripAdvisor také nově umožňuje porovnání cen vybraných letů. ✕

spotřebitele.dtest.cz

Portál přináší aktuální zprávy ze zahraničí i z České republiky. Jeho smyslem je nabídnout informace, které se v médiích obvykle neobjevují a které přispívají k lepší orientaci v oblasti spotřebitelské problematiky. Články jsou přehledně tříděny podle sledovaných kauz, nejčastějších problémů, zákonů, institucí a spotřebitelských organizací.

Evropské spotřebitelské centrum

Hořké návraty z dovolené

Švábi pod postelí, plíseň v koupelně, špína v kuchyňce, a k tomu pod okny zápach popelnic ze zadního traktu budovy, ač byl slíben výhled na moře. Kdo se s tímto setkal na dovolené, jistě hudoval. Jenom to ale nestačí, je nutné se ozvat a požadovat nápravu, případně slevu z ceny zájezdu. Po návratu z dovolené se někteří spotřebitelé ptají, jak to učinit a jak dlouho od skončení dovolené mohou reklamaci podat.

Obecně platí, že nedostatky je vhodné vytýkat bez zbytečného odkladu. U dovolenkových služeb to platí dvojnásob. Pokud se smlouva řídí českým nebo například německým právem, je nutné ozvat se a problém řešit už přímo na místě a následně zaslat písemnou reklamaci cestovní kanceláři ve lhůtě jednoho měsíce od skončení pobytu. Vytknutí nedostatků učiněné na místě musí být nějakým způsobem doložené; nejvhodnější je nechat si vystavit písemné potvrzení, nebo spotřebitel může stížnost sepsat sám a nechat si ji v hotelu či penzionu potvrdit.

Tak to učinil český spotřebitel, který požadoval 100eurovou slevu z ceny zájezdu ve výši 800 eur kvůli tomu, že pokoj, ve kterém byl ubytován zahraniční cestovní kanceláři, byl špinavý a očividně delší dobu řádně neudržovaný. Německá cestovní kancelář se spotřebitelem nechtěla v dané věci komunikovat, nicméně poté, co spotřebitel požádal o pomoc síť Evropských spotřebitelských center (ESC), se podařilo mimosoudní cestou vymoci slevu ve výši 60 eur. Pokud by cestovní kancelář nekontaktoval už během pobytu, s vysokou pravděpodobností by se žádné kompenzace nedočkal.

Pokud poskytovatel služby reklamaci nevyřídí podle představ spotřebitele

a pokud ve snaze o smírné řešení sporu se zahraničním poskytovatelem služeb neuspěje síť ESC, mohou se lidé svých práv domáhat soudně. Takový proces lze zahájit nejpozději ve lhůtě dvou nebo tří let, což je promlčecí lhůta ve státech Evropské unie, v závislosti na tom, právem které země se uzavřená smlouva řídí.

Tato lhůta platí i pro domáhání se práv cestujících v letecké dopravě z důvodu zrušení či významného zpoždění letu. Může tedy nastat situace, kdy cestující sedící v jednom letadle vedle sebe budou mít každý k dispozici různé promlčecí lhůty – to proto, že jejich dopravní smlouvy se mohou lišit podle toho, právem které země se řídí.

U problémů se zavazadly ale není radno čekat vůbec. Vhodné je na příslušné přepážce přímo na letišti vyplnit tzv. PIR formulář coby potvrzení o zpoždění, poškození či ztrátě zavazadla a pak písemně kontaktovat dopravce ve lhůtě 7 dnů od doručení zavazadla nebo přiletu v případě ztráty. Nároky vyplývající ze zpoždění zavazadla je třeba uplatnit ve lhůtě 21 dnů od doručení zavazadla.

Pouze za těchto podmínek je v případě zavazadel zachována dvouletá promlčecí lhůta pro podání žaloby u soudu, pokud se cestující nedo-
může svých práv smírnou cestou. ✕

Kontakty na ESC ČR
Štěpánská 15, 120 00 Praha 2
e-mail: esc@coi.cz; telefon: 296 366 155
www.evropskyspotrebitel.cz

dTest informuje

Reflexní vesty

— nová není potřeba

Před pár měsíci se v médiích objevily zprávy o nutnosti výměny výstražných reflexních vest jako součásti povinné výbavy vozidla. Konkrétně šlo o vesty vyrobené podle staré normy, která byla k 1. lednu letošního roku nahrazena novou normou. V článcích zaznívaly často protichůdné informace. Jaká je tedy skutečnost?

Podle posledního stanoviska Ministerstva dopravy ČR není nutné měnit vesty splňující požadavky staré normy EN 471 za vesty vyrobené podle aktuálně platné normy EN ISO 20471. „Ochranné vlastnosti vest, které odpovídaly dřívější evropské normě EN 471, jsou z hlediska bezpečnosti dostatečné a odpovídají technickým požadavkům. Z žádného předpisu nevyplývá, že starší vesty plnící normu nejsou v pořádku a lidé je nemohou používat,“ informoval ve svém prohlášení ministr dopravy. Stejně vyjádření jsme dostali i od Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, který se zabývá testováním ochranných pomůcek. Potvrdil nám, že požadavky na výstražné vesty se v nové normě nezměnily. Po technické stránce mezi normami není rozdíl, a staré vesty jsou proto stejně kvalitní a bezpečné jako nové. Policie ČR se odkázala na ministerstvo dopravy jako gestora zákona. Při silničních kontrolách tak řidiče nebude pokutovat za výstražnou vestu vyrobenou podle staré normy EN 471.

Jasnými ukazateli kvalitní a ověřené výstražné vesty jsou odkaz na normu (EN 471 nebo EN ISO 20471), označení CE, které říká, že výrobek úspěšně prošel ověřovacím procesem, a návod k použití. Všechny tyto údaje najdete na cedulce.

Pro vaši větší bezpečnost při pohybu na silnicích za šera a za tmy přikládáme k tomuto vydání jako dárek reflexní pásek, který lze snadno připnout na nohy, ruce, batoh, kolo atd.

Test Šunkové salámy

Šunkový salám může působit dojmem chudšího příbuzného šunky, ale svou cestu na české stoly si spolehlivě nachází. Nakoupili jsme 15 vzorků balených salámů a nechali zkontrolovat nejdůležitější parametry z pohledu předpisů i zákazníků. Zjištění laboratoře nás nepříjemně zaskočilo. Třetina testovaných vzorků klamala zákazníky ohledně obsahu masa, takže si vysloužila nedostatečné hodnocení.

d dobrá rada
Základem masných výrobků je maso. Tento fakt bychom měli mít na paměti a při výběru preferovat ty, které ho obsahují co nejvíce. Kde se nedostává masa, tam je potřeba dopomáhat si náhradními surovinami, například škroby, zahušťovadly, zvýrazňovači chuti nebo barviv. Řada výrobků se bez těchto aditiv naštěstí dokáže obejít.
Celkovým vítězem našeho testu se stal **Šunkový salám dle ČSN z roku 1977 Le&Co** (dobře, 14,90 Kč/100 g). Zaujal nás relativně vysokým obsahem masa a velmi dobrým hodnocením senzorických vlastností. Za výhodný nákup bychom mohli považovat druhý nejlepší **Šunkový salám Dulano** (dobře, 14,30 Kč/100 g). Nedostatečně jsme z důvodu klamání spotřebitele hodnotili pět výrobků. Vůbec největší rozdíl mezi deklarovaným a změřeným obsahem masa předvedl Šunkový salám Tesco Value (nedostatečně, 13,90 Kč/100 g).

Stále je co zlepšovat

Podle názvu to vypadá, že šunkový salám a šunka by měly mít něco společného. Ve složení šunkového salámu byste však šunku hledali marně, protože se z tohoto masného výrobku vůbec nevyrábí. Se šunkou jej spojuje použití vepřové kýty, jejíž kousky na řezu salámu vytvářejí charakteristickou mozaiku.

Šunkový salám patří v České republice mezi regulované masné výrobky. Ve vyhlášce č. 69/2016 Sb. najdeme jeho popis a několik závazných kvalitativních požadavků. Vyrábět by se měl z vepřového a hovězího masa, přičemž není nutné, aby obsahoval oba druhy. Rovnou můžeme prozradit, že z testovaných vzorků deklaroval použití hovězího pouze jeden (Šunkový salám dle ČSN z roku 1977 od firmy Le&Co), zbylé vzorky byly čistě vepřové.

Masa by měl šunkový salám obsahovat alespoň 55 %. Předepsaným pokusem se nerozumí jen viditelně hrubé kousky kýty, ale započítává se i maso obsažené ve hmotě, která je spojuje. Naopak vyloučen je přídavek jakéhokoliv separátu, tedy masa strojně odděleného. Dále vyhláška povoluje maximálně 20% obsah tuku a poměrně přesně popisuje, jak má výrobek chutnat a vypadat.

V podstatě stejný měkký salám pod názvy Bierschinken, Schinkenwurst či Krakauer znají i Němci a Rakušané. V testu se naskytla možnost malého mezinárodního srovnání, protože jsme na našem trhu nakoupili i výrobky původem z obou zmíněných zemí. Pro upřesnění dodejme, že požadavky naší vyhlášky lze aplikovat také na zde prodávané zahraniční výrobky nesoucí české označení „šunkový salám“.

Sliby – chyby

Obsah masa slibovaný na obalech téměř všech výrobků přesahoval předpisem stanovené minimum. Vůbec nejvelkorysejší byly Šunkový salám dle ČSN z roku 1977 z výroby Le&Co a německý šunkový salám značky Dulano z Lidl – oba dva avizovaly 90% podíl masa.

Analýzu masa jsme pojali jako čtyřboj pravdivosti etiket. První zkouškou bylo stanovení jeho obsahu pomocí výpočtové metody z naměřených parametrů. Výsledná hodnota se promítla do známek za obsah masa a dodržení deklarace. V prvním případě jsme hodnotili množství masa, sledovali, ve kterém salámu je ho více a zda je dodržen legislativou daný minimální limit. Při hodnocení deklarace jsme posuzovali,

zda výrobci skutečně použili množství masa uvedené na etiketách.

Měření obsahu masa odhalilo u tří salámů problémy s dodržáním deklarace, což vedlo k jejich celkovému nedostatečnému výsledku. Největší rozdíl mezi změřenou a avizovanou hodnotou jsme zaznamenali u šunkového salámu značky Tesco Value (Kostelecké uzeniny, a. s.), který namísto 70% obsahoval jen 54% masa. Pouze díky přihlídnutí k nejistotě měření splnil požadavky vyhlášky. U zbylých dvou propadlíků značek K-Classic (německý masozávod řetězce Kaufland) a Tesco (Le&Co) jsme odhalili „pouhé“ nedodržení deklarace. Etiketa a skutečnost se zde lišily o 16, respektive 8% masa.

Naše zjištění bohužel nejsou ojedinelá. Podle zveřejněných výsledků kontrol našla Státní zemědělská a potravinářská inspekce od počátku letošního roku 13 závad podobného charakteru u různých druhů masných výrobků.

Skryté přísady

Po měření obsahu masa následovala trojice prověrek, které měly odhalit, zda se výrobci neuchylují k zataženému používání levnějších náhražkových surovin. Pomocí biochemických metod jsme nechali prokázat (ne)přítomnost drůbeží a sójové bílkoviny. Měřením obsahu vápníku a hledáním kostních úlomků se zjišťovalo, zda šunkové salámy neobsahují zapovězené strojně oddělené maso.

Pátrání po cizích bílkovinách a separátu dopadlo pro převážnou většinu výrobků dobře. Nepřiznanou sóju ani separát jsme nikde neodhalili. Jediným zjištěným problémem bylo nedeclarované použití drůbeží bílkoviny

Jak testujeme

podrobný postup testu
šunkových salámů najdete
na www.dtest.cz/sunkove-salamy

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení
šunkových salámů

obsah masa 40 %
senzorické hodnocení 30 %
obsah tuku 15 %
obsah solí 5 %
nežádoucí látky 5 %
deklarace 5 %

u dvou výrobků společnosti Le&Co dodávaných do řetězců Albert a Lidl pod privátními značkami Albert quality a Pikok. Zamlčená přísada znamenala pro oba vzorky nedostatečné celkové hodnocení. Pokud by výrobce chtěl používat drůbeží bílkovinu legálně, musela by být uvedena nejen ve složení, ale na přídavek „cizí“ živočišné bílkoviny by musel upozorňovat i zákonný název výrobku. Ten se nejčastěji nachází na zadní straně obalu.

Chvilé pro chválu

V různých částech čtyřboje tedy propadlo pět vzorků. U desíti zbylých jsme zjistili vyhovující obsah masa, byť v několika případech jen po zohlednění nejistoty měření. Takovým jsme za správnost dodržení deklarace obsahu masa dávali uspokojivé známky. Výjimkou byl šunkový salám značky Schneider – po zahrnutí nejistoty splnil deklaraci jen velmi těsně, za což si odnesl dostatečnou.

Našly se však i vzorky zasluhující pochvalu. Vůbec nejvyšší obsah masa (90,1 %) zjistila laboratoř u zauzeného šunkového salámu značky Dulano. Zmínit můžeme i šunkový salám značky Řezníkův talíř, který deklaroval 80 %, ale naměřilo se u něj 84 %, což byl největší zjištěný rozdíl ve prospěch kupujícího.

Netučné, neslané

Šunkový salám má být libový – jak jsme již zmínili, vyhláška povoluje nejvýše 20 % obsah tuku. Změřené hodnoty ukázaly, že s dodržением ma-

ximálního limitu nejsou žádné potíže – pohybovaly se ve většině případů pod 10 %. Nejméně tučný byl rakouský Wellness Krakauer od firmy Berger (1,7 %). Na druhém konci stál Šunkový salám značky Chodura (12,7 %). Žádný ze vzorků neměl problémy s dodržением deklarovaných hodnot.

V posledních dvou letech je deklarování obsahu tuku v uzeninách poněkud nepřehledné, protože se na štítcích můžete setkat se dvěma hodnotami. První z nich se typicky objevuje ve složení a vychází z požadavku nedávno zrušené vyhlášky o masných výrobcích, která vyžadovala uvádění maximálního možného obsahu tuku. Druhé číslo lze najít v tabulce výživových hodnot, kterou zavádí evropské nařízení č. 1169/2011. Tam se uvádí průměrný obsah tuku ve výrobku. Obě hodnoty se mohou významně lišit a realitu lépe vystihuje tabulka nutričních údajů. Aktuálně dochází ke zjednodušení. Nová vyhláška o masných výrobcích od letošního srpna již nevyžaduje označování nejvyššího obsahu tuku, na obalech tak zůstane pouze informace v tabulce výživových hodnot.

Z hlediska nutričního nás zajímalo, jak jsou výrobky slané. Vyhláška žádný limit pro sůl nestanovuje, její množství by mělo být přiměřené a nemělo by negativně ovlivňovat chuť. Nejméně soli obsahoval Šunkový salám značky Pikok (0,8 g/100 g), nejvíce se zjistilo u vzorku značky Schneider (2,2 g/100 g). Ani v jednom z krajních případů nemělo množství soli očekávatelný dopad na chuť. Paradoxně byl

Šunkový salám

Šunkový salám se řadí mezi tradiční měkké uzeniny, běžně se prodával již po první světové válce.

Připravuje se typickým způsobem, kdy dochází ke spojení větších kousků solené vepřové kýty prostřednictvím takzvané spojky (někdy se jí říká práť), což je velmi jemně rozmělněné vepřové, případně i hovězí maso s přídavkem vody a kořenících přísad. Z kombinace kusového masa a jednolitě spojky vzniká charakteristická mozaika viditelná na řezu. Po naražení směsi do střev se salámy vaří. Součástí procesu výroby může být i uzení, zmínka o této úpravě by měla být uvedena na obalu.

Mezi roky 1977 až 2001 existovala na šunkové salámy jakostní norma ČSN 57 7243, která pro výrobu předepisovala použití přesně stanoveného množství vepřového a hovězího masa. Salámy standardně procházely udirnou. Bývalá norma neznala ani žádné přídavné látky, kromě masa se používaly jen voda, koření s ochucujícími přísadami a malé množství pšeničné mouky.

Z testovaných výrobků se k bývalé normě hlásil pouze vítěz testu. Ostatní se liší, bohužel jsou spíše horší. Chybí jim hovězí maso a většina z testovaných vzorků nebyla zauzená. Vedle přídatných látek (například konzervantu dusitanu sodného), jejichž použití je pochopitelné, jsou poměrně časté přídavky modifikovaných škrobů, zahušťovadel, látek zlepšujících chuť i vůni a barviv.

salám značky Pikok při ochutnávce popsán jako slanější.

Další skupinou solí, kterou jsme se zabývali, byly fosfáty. Používají se jako přídatná látka pro zlepšení vaznosti vody v mase. To má pro výrobu šunkového salámu velký význam, protože voda je nutnou složkou salámového pokrmu a při nedostatečné vaznosti by se z výrobku uvolňovala. Podle uvedeného složení obsahovaly fosfáty všechny výrobky, proto jsme ověřili, zda producenti respektují maximální povolené množství 5000 mg/kg. Překvapilo nás velké rozpětí zjištěných hodnot, které

➤ str. 14

Test Šunkové salámy

šunkové salámy

	Le&Co Šunkový salám dle ČSN z roku 1977	Lidl/ Dulano Šunkový salám	Billa/ Vocílka Šunkový salám extra	Berger Wellness Krakauer	Chodura Šunkový salám	Penny market/ Řezníkuv talíř Šunkový salám	Steinex Šunkový salám
hmotnost (g)	100	350	100	100	100	100	450
cena (Kč)	14,90	49,90	19,90	37,90	13,90	16,90	56,90
cena za 100 g (Kč)	14,90	14,30	19,90	37,90	13,90	16,90	12,60
celkové hodnocení	dobře 79 %	dobře 77 %	dobře 75 %	dobře 73 %	dobře 66 %	dobře 66 %	uspokojivě 58 %
obsah masa	velmi dobře 80 %	velmi dobře 85 %	dobře 67 %	dobře 77 %	uspokojivě 59 %	dobře 77 %	uspokojivě 45 %
deklarovaný / zjištěný obsah masa (%)	90 / 86,9	90 / 90,1	80 / 75,4	82 / 84,1	70 / 67,4	80 / 84,4	55 / 54,8
přídavek drůbeží / sójové bílkoviny / separátu	x / x / x	x / x / x	x / x / x	x / x / x	x / x / x	x / x / x	x / x / x
senzorické hodnocení	velmi dobře 81 %	dobře 69 %	velmi dobře 86 %	uspokojivě 55 %	dobře 75 %	uspokojivě 41 %	uspokojivě 59 %
vzhled	++	++	++	+	o	+	o
chuť	+	+	++	o	+	—	+
vůně	++	++	++	+	++	—	+
konzistence	+	o	++	o	++	+	o
obsah tuku	dobře 77 %	dobře 75 %	dobře 79 %	velmi dobře 96 %	dobře 68 %	dobře 75 %	velmi dobře 88 %
deklarovaný / zjištěný obsah tuku (g/100g)	15 / 6,7	13,2 / 8,3	15 / 5	3 / 1,7	20 / 12,7	15 / 7,6	20 / 3,3
obsah solí	dobře 72 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %	dobře 75 %	dobře 67 %	dobře 61 %	uspokojivě 57 %
chlorid sodný (g/100g)	2	1,7	1,8	2	1,7	1,9	1,7
fosfáty (mg/kg)	699	2403	2328	357	1343	1858	2697
nežádoucí látky	velmi dobře 88 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 89 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 91 %	velmi dobře 91 %	velmi dobře 88 %
těžké kovy	++	++	++	++	++	++	++
polychlorované bifenylly	++	++	++	++	++	++	++
polycyklické aromatické uhlovodíky	++	++	++	++	++	++	++
deklarace	dobře 70 %	dobře 70 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	dobře 70 %	dostatečně 30 %
dodržení deklarovaného obsahu masa	—	++	—	++	—	++	—
škrob ¹⁾ / zahušňovač	x / x	x / x	✓ / ✓	x / ✓	x / ✓	x / x	✓ / ✓
zvýrazňovače chuti / barviva	x / x	x / x	x / x	x / ✓	✓ / x	x / x	✓ / ✓
informace							
výrobce	Le&Co - Ing. Jiří Lenc s.r.o., Jirny	Lutz Fleischwar- en GmbH, Německo	Le&Co - Ing. Jiří Lenc s.r.o., Jirny	Berger GmbH & Co, Rakousko	Beskydské uzeniny a.s., Frýdek- Místek	Masokom- binát Plzeň s.r.o., Plzeň	Steinex a.s., Brno
datum spotřeby	13/6/2016	17/6/2016	13/6/2016	12/6/2016	22/6/2016	22/6/2016	7/7/2016

klíč:

++	+	o	—	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována. V tomto případě je celkové hodnocení limitováno nedostatečnou známkou za parametry obsah masa a deklarace. Limitující vliv má i známka za senzorické hodnocení.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

Schneider Šunkový salám	Billa/ Clever Šunkový salám	Zeman Zauzený šunkový salám	Albert Quality Šunkový salám	Kaufland/ K-Classic Šunkový salám	Lidl/ Pikok Šunkový salám	Tesco Šunkový salám	Tesco Value Šunkový salám
100	100	100	100	125	100	100	100
21,90	14,90	14,90	16,90	18,90	14,90	18,90	13,90
21,90	14,90	14,90	16,90	15,10	14,90	18,90	13,90
uspokojivě 53%	dostatečně 38%	dostatečně 38%	nedostatečně 18%	nedostatečně 18%	nedostatečně 18%	nedostatečně 18%	nedostatečně 18%
uspokojivě 45%	dobře 70%	uspokojivě 45%	nedostatečně 18%	dobře 68%	nedostatečně 18%	dobře 64%	uspokojivě 44%
60 / 54,8	80 / 77,6	60 / 54,9	80 / 76,2	90 / 75,9	80 / 83,2	80 / 72,3	70 / 54
x / x / x	x / x / x	x / x / x	✓ / x / x	x / x / x	✓ / x / x	x / x / x	x / x / x
uspokojivě 50%	dostatečně 38%	dostatečně 38%	velmi dobře 88%	dobře 74%	dobře 77%	uspokojivě 58%	uspokojivě 47%
o	+	o	++	++	++	+	+
o	--	-	++	o	+	o	-
+	-	o	++	+	++	++	o
+	o	o	++	++	+	o	+
dobře 77%	dobře 79%	dobře 73%	velmi dobře 81%	dobře 72%	velmi dobře 81%	velmi dobře 81%	dobře 76%
20 / 6,3	15 / 5,5	20 / 9,1	15 / 4,7	15 / 10	15 / 4,8	15 / 4,6	13 / 7,3
uspokojivě 43%	dobře 62%	dobře 70%	dobře 61%	dobře 70%	dobře 74%	dobře 61%	dobře 60%
2,2	1,7	1,3	1,5	1,6	0,8	1,7	1,7
5023	2131	1462	2431	1159	1507	2183	2259
velmi dobře 90%	velmi dobře 89%	velmi dobře 91%	velmi dobře 88%	velmi dobře 92%	velmi dobře 89%	velmi dobře 92%	velmi dobře 90%
++	++	++	++	++	++	++	++
++	++	++	++	++	++	++	++
++	++	++	++	++	++	++	++
dostatečně 30%	dobře 70%	dostatečně 30%	uspokojivě 50%	nedostatečně 18%	dobře 70%	nedostatečně 18%	nedostatečně 18%
-	-	-	-	--	++	--	--
✓ / ✓	x / x	✓ / ✓	✓ / ✓	x / x	x / x	x / ✓	✓ / ✓
✓ / ✓	x / x	✓ / ✓	x / x	x / x	x / x	x / x	✓ / x
Masokom- binát Plzeň s.r.o., Plzeň	Le&Co - Ing. Jiří Lenc s.r.o., Jirny	Zeman maso- uzeniny a.s., Praha	Le&Co - Ing. Jiří Lenc s.r.o., Jirny	Kaufland Fleischwaren Heilbronn GmbH & Co KG, Německo	Le&Co - Ing. Jiří Lenc s.r.o., Jirny	Le&Co - Ing. Jiří Lenc s.r.o., Jirny	Kostecké uzeniny a.s., Kostelec
9/6/2016	17/6/2016	14/6/2016	14/6/2016	19/6/2016	14/6/2016	12/6/2016	19/6/2016

¹⁾ včetně modifikovaných škrobů

★ vítěz testu
⊕ výhodný nákup

se pohybovaly od 357 mg/kg (Wellness Krakauer Berger) až po 5023 mg/kg (Schneider Šunkový salám). Nejvyšší změřená hodnota sice překračuje přípustný limit, ve prospěch výrobce však zasáhla nejistota měření.

Růžová mozaika

Šest posuzovatelů známkovalo chuť, vůni, vzhled a konzistenci salámů na stupnici od jedné do pěti, stejně jako ve škole. Přihlíželo se k vyhlášce popisující, jak má správný šunkový salám vypadat a chutnat. Měl by být pružný, soudržný a na skusu šťavnatý. Na řezu má mít růžovou barvu a viditelnou mozaiku. Vůně musí být typická pro čerstvou uzeninu, chuť přiměřeně slaná a kořeněná.

Ochutnávka dopadla vcelku příznivě. Tři vzorky získaly velmi dobré hodnocení, v nejhorším případě padlo hodnocení dostatečné. Ke každému salámu se vytvářelo i slovní hodnocení s případnými poznámkami ohledně zjištěných nedostatků. Vůbec nejvíce jich bylo vzneseno k nevyváženosti chuti a k její intenzitě. Hodnotitelé komentovali i častý výskyt pórů a dutinek, tedy vzduchových bublin uvnitř salámu, které na řezu tvoří díry. Vyhláška drobné dutinky připouští, ovšem větší výskyt může souviset s nedostatečným odvzdušněním salámové hmoty před plněním.

Nejlepší známku získal Šunkový salám značky Albert Quality, který vyrábí společnost Le&Co. Vyznával všechny typické znaky a nebyl slanejší chuti, nebyly by k němu žádné připomínky. Výrobek téže firmy, šunkový salám prodáváný v řetězci Billa pod vlastní značkou Clever, však vinou nedostatečně hodnocené chuti na-

lezeme i na opačném konci tabulky. Typická u něj byla pouze mozaika. Jinak se našly významné vady, zejména vodnatý, lepivý povrch a kyselá, stará vůně spolu s kyselou a slanou chutí, tedy vlastnosti vzdálené předpisovému ideálu. Celkově dostatečná známka padla i při ochutnávce Zauzeného šunkového salámu značky Zeman. V jeho případě byla chuť překořeněná a nepříznivě hodnocena byla i jeho netypicky růžová barva a mazlavá konzistence.

Opravdu jsou potřeba?

V rámci posuzování etiket jsme kromě již zmíněné kontroly dodržení slibovaného podílu masa sledovali i to, zda výrobci deklarují použití několika přídatných látek, bez kterých by se dobrá uzenina mohla obejít. Mezi taková aditiva jsme zařadili škroby a další zahušťovadla, typicky se jednalo o různé rostlinné gummy, například karagenan nebo gumu guar. Obě skupiny látek stabilizují strukturu výrobku, ovšem nejsou nezbytné. Dalšími postradatelnými přísadami byly látky zvýrazňující chuť a vůni (glutaman sodný E 621) a barvivo košenila (E 120). Velmi nás potěšilo šest „gentlemanů“ značek K-Classic, Le&Co, Pikok, Clever, Řezníkův talíř a Dulano, kteří se obešli bez pomoci kteréhokoli zmíněného aditiva. Proti nim se postavil triumvirát značek Zeman, Steinex a Schneider, které deklarovaly všechna sledovaná „ěčka“.

Při studiu obalů jsme narazili na jednu nečekanou zajímavost – takzvané zdravotní tvrzení u rakouského výrobku Wellness Krakauer od společnosti Berger. Dozvěděli jsme se, že obsažené bílkoviny přispívají k udržení svalové hmoty a normálního stavu kostí. Podobný text o pozitivním účinku určitých složek výrobku je možné použít za podmínky dodržení řady pravidel, což se danému výrobku téměř povedlo. K dokonalosti chyběla pouze informace, kolik salámu je třeba zkonsumovat, aby se kýžený účinek dostavil.

Třešničkou na dortu kontroly etiket bylo ověření, zda výrobci ctí povinnost upozornit spotřebitele na nejdůležitější upozornění. Platí od prosince roku 2014 a zřejmě se ještě úplně nezažila, protože ani na jednom salámu v plastovém střívků (Dulano a Steinex) jsme povinný údaj nenašli. To, že jsou jejich barevné „slupky“ nejdle, však bylo patrné na první pohled. Proto jsme je za chybějící upozornění nepenalizovali.

Le&Co pokaždé jinak

Test ukázal, že řídit se při nákupu jen a pouze jménem nebo veterinárním kódem výrobce nemusí vždy stačit. Například z jirenského závodu Le&Co jsme do testu zařadili několik vzorků a jejich výsledky se značně rozcházel. Na jedné straně stojí celkový vítěz testu hlásící se k bývalé jakostní normě ČSN s velmi dobrým hodnocením obsahu masa nebo Šunkový salám extra značky Vocílka s velmi dobrými senzoryckými vlastnostmi. Tentýž závod však vyrábí i šunkový salám pod privátní značkou Billa/Clever, který získal dostatečnou známku kvůli špatné chuti a oslzlému povrchu. Své zástupce prodávané pod privátními značkami Albert quality, Lidl/Pikok a Tesco má podnik i mezi propadlíky, ať už z důvodu zatajeného přídavku drůbeží bílkoviny nebo nedostatečného obsahu masa.

Kvalitně a bezpečně

Šunkové salámy jsme podrobili také obvyklému testování nežádoucích látek. Konkrétně jsme hledali kontaminanty typické pro uzené masné výrobky, tedy polychlorované bifenylly a těžké kovy, které se mohou vyskytovat v mase a živočišném tuku, a dále polycyklické aromatické uhlovodíky. Ty se mohou dostat do potravin při uzení. Všechny testované výrobky si vedly velmi dobře. Těžké kovy a polychlorované bifenylly jsme nenašli vůbec. U polycyklických aromatických uhlovodíků se drobné nálezy vyskytly, ale šlo maximálně o dvacetinu povoleného limitu. ✗

Test Televizory

Technický pokrok ne a ne polevit a co platilo před rokem, dnes už platit nemusí. Zatímco loni bylo televizorů s Ultra HD jen omezené množství, letos je situace jiná a jejich zastoupení na trhu znatelně narostlo. Do srovnání jsme zahrnuli celkem 35 televizorů středních i větších rozměrů. Kromě modelů s populárními úhlopříčkami 102 až 109 cm a 124 až 140 cm jsme otestovali i několik obřích pro náročnější diváky. Potěšující je, že dobrou středně velkou televizi můžete pořídit do 14 tisíc, větší pak do 18 tisíc korun.

d

dobrá rada

Nejlepším větším televizorem je **Samsung UE49KU6652** (dobře, 29 990 Kč) se zakřivenou obrazovkou o úhlopříčce 124 cm. Ve většině obrazových zkoušek si vedl dobře, s Ultra HD si poradil dokonce velmi dobře a zároveň nabízí nadprůměrný zvuk. Mezi středně velkými modely zvítězil 102cm **Samsung UE40KU6402** (dobře, 19 490 Kč), který byl nejlepší v hodnocení celkové kvality obrazu. Pokud vám stačí televizor s Full HD a skromnější výbavou, můžete výrazně ušetřit. Důkazem je **Samsung UE40K5502** (dobře, 13 490 Kč) – druhý nejlepší model v kategorii 102 až 109 cm, a také jeho větší varianta **Samsung UE49K5502** (dobře, 17 490 Kč).

Vzhledem k chystaným změnám v pozemním televizním vysílání doporučujeme před nákupem zjistit, zda je televizor vybaven DVB-T2 tunerem s podporou kodeku H.265/HEVC. Většina otestovaných modelů tento požadavek splňuje.

Připraveny na budoucnost

K hlavním dilematům při výběru televize dnes patří otázka, zda si pořídíte přístroj s ultra vysokým rozlišením neboli Ultra HD, nebo zda si do budoucna vystačíte s dnes běžným standardem Full HD. V čem tkví rozdíl? Předností Ultra HD je čtyřikrát vyšší rozlišení (3840 × 2160 oproti 1920 × 1080 obrazových bodů u Full HD). Ovšem jak ukazuje naše studie na str. 17, pro běžného diváka nemusí být přínos Ultra HD jednoznačný. Faktem také zůstává, že obsahu v ultra vysokém rozlišení v současné době stále není mnoho, byť se bude situace v následujících letech zlepšovat.

Televizory s Ultra HD jsou nicméně stále rozšířenější – chlubí se jím 19 z 35 testovaných – a ruku v ruce s tím postupně klesají také ceny. Od nákupu přístroje s logem Ultra HD tedy rozhodně nechceme nikoho odrážet, zároveň však platí, že méně nároční diváci se bez něj celkem bez problémů obejdou.

Kromě klasických zkoušek kvality obrazu a zvuku nebo snadnosti obsluhy jsme se zaměřili na to, zda jsou televizory připraveny na blížící se změnu v podobě nového standardu pozemního televizního vysílání (více na str. 17 až 19). Tuto informaci najdete v tabulce v řádce podpora DVB-T2 H.265/HEVC.

Jak to vidí oči

Nejdůležitějším aspektem při celkovém hodnocení kvality televizorů je samozřejmě obraz. Jeho kvalitu posuzuje panel expertů, kteří sledují vybrané filmové scény z různých zdrojů – digitálních tunerů pro příjem pozemního (DVB-T), kabelového (DVB-C), případně satelitního (DVB-S) vysílání a přehrávače připojeného přes HDMI. U Ultra HD televizorů hodnotíme rovněž kvalitu v tomto rozlišení (scény jsou pouštny z Ultra HD blu-ray přehrávače).

Pro úplnost dodejme, že většinu obrazových zkoušek provádíme při optimálním nastavení obrazu. Testující tedy nejprve s pomocí měřicí techniky zvolí ideální kontrast a jas, naleznou co nejvěrnější reprodukci barev a upraví další parametry, aby dosáhli co nejlepšího výsledku. Pro představu, jaký obraz mají televizory „po vybalení z krabice“, uvádíme v řádce HDMI i hodnocení výchozího nastavení. Optimální nastavení použité v testu můžete najít na našem webu v detailu jednotlivých modelů.

Nejlepší obraz nabízí vítěz mezi středně velkými modely – Samsung

UE40KU6402. Většinou dílčích zkoušek prošel s dobrou známkou, jedničku si odnesl za kvalitu v Ultra HD. Hodnotitelé u tohoto modelu ocenili přirozenou reprodukci barev, vyvážený kontrast a plynulý pohyb v rychlých scénách s absencí obrazových vad. Velmi pěkný obraz poskytuje i větší Samsung UE49KU6652, byť za výše zmiňovaným modelem mírně zaostává po stránce kvality zobrazení satelitního vysílání. Nabízí také menší rozsah pozorovacích úhlů, při kterých nedochází k viditelnému poklesu kontrastu a barevným odchylkám. Snížení kvality obrazu při pohledu ze strany je poměrně častým neduhem zakřivených obrazovek, ale jak je vidět v tabulce, rozhodně se netýká jen jich.

Při hodnocení celkové kvality obrazu jsme většinou rozdávali dobré nebo uspokojivé známky, ve třech případech jsme ale udělili pouze dostatečnou. Jde o tři různě velké varianty modelu Philips – 43PUS6401/12, 49PUS6401/12 a 55PUS6401/12. Obraz z digitálních tunerů patří k průměru, při přehrávání z HDMI je špatný, a to jak ve výchozím, tak i v optimalizovaném nastavení. První dvě zmiňované verze navíc trpí rušivými odlesky od světelných zdrojů.

Uši to mají těžší

Druhým nejdůležitějším parametrem je kvalita zvuku. Hodnocení má objektivní a subjektivní složku. Objektivní spočívá v měření maximální hlasitosti, subjektivní v posouzení reprodukce různých zvukových stop – hudebních i filmových s dialogy.

Všechny televizory s celkovým dobrým hodnocením vyluzují poměrně libý zvuk. Navrch mají přístroje s větší úhlopříčkou, vůbec nejlépe dopadl „masto-dont“ Samsung UE65KS7502, jehož zvuková reprodukce je jako jediná velmi dobrá. Druhý nejlepší je Samsung UE55K5502, jehož zvuk experti popsali

jako příjemný na poslech, vyvážený a s dobrými basy.

V případě deseti televizorů značek Philips, Sony a LG je situace jiná. Například Philips 40PFS5501/12 divákovy uši potrápí mdlým „kovovým“ zvukem se slabými basy a šumem, podobné výtky platí i pro Sony KDL-49WD757SAEP. Zvuk LG 43LH590V je pro změnu zkreslený a „chraplavý“.

Zejména u modelů s horším zvukem věnujte zvýšenou pozornost audio výstupům, abyste případně mohli připojit externí zvukovou aparaturu. Ne každý televizor je dnes vybaven klasickým analogovým výstupem či sluchátkovým konektorem.

I menší TV může stačit

Obří obrazovka nemusí vyhovovat každému. V malých místnostech navíc postrádá smysl. Jak ukázala naše studie na vedlejší straně, optimální sledovací vzdálenost u televizí s úhlopříčkou 40–55 palců (102–140 cm) je přibližně 2,2 až 2,4násobek délky úhlopříčky. Ve stísněnějších prostorách tak plně postačí i televizor s diagonálou 32 palců, tedy zhruba 81 cm. Také přístroje těchto rozměrů pro vás necháváme pravidelně testovat. V tabulce na str. 23 uvádíme modely vyzkoušené v tomto roce. ✕

Jak daleko se posadit?

Požitek ze sledovaného filmu neovlivňuje pouze obrazová kvalita televizoru. Kromě klasických testů jsme proto provedli studii, v níž jsme zjišťovali, jaká je optimální sledovací vzdálenost v závis-

Jak testujeme

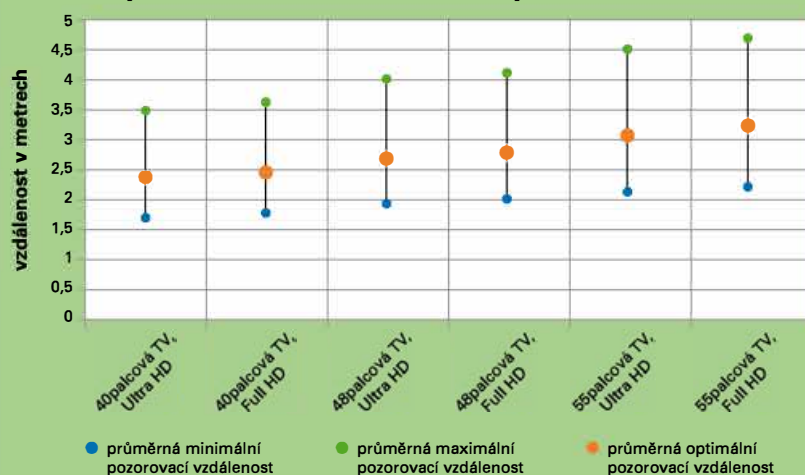
podrobný postup testu televizorů
naleznete na www.dtest.cz/televize

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení televizorů

obraz 40 %
zvuk 25 %
obsluha 10 %
tunery a připojení 5 %
multimediální přehrávač 5 %
nahrávání 5 %
smart TV 5 %
spotřeba el. energie 5 %

Optimální, minimální a maximální pozorovací vzdálenosti

losti na velikosti obrazovky a rozlišení. Ukázalo se, že nejpříjemněji se na TV dívá ve vzdálenosti odpovídající necelému 2,5násobku úhlopříčky. Zaměřili jsme se také na schopnost diváků poznat kvalitativní rozdíly mezi Full HD a Ultra HD. Oproti očekávání nejsou subjektivně tak jednoznačné.

Studie se zúčastnilo celkem 25 osob obou pohlaví a různého věku. Pro první zkoušku byly použity tři modelové příbuzné televizory o úhlopříčkách 40, 48 a 55 palců (102, 122 a 140 cm) s velmi podobnou kvalitou obrazu. Jednotlivým účastníkům testu byly na všech televizorech promítány filmy ve Full HD a Ultra HD kvalitě – nebylo jim však sděleno, jaké rozlišení se v daný okamžik používá. Úkolem každého člena testovacího panelu bylo nalézt pozici, ze které se mu na televizi dívalo nejvhodněji. Kromě této ideální vzdálenosti měli respondenti uvést minimální a maximální vzdálenost, ze které považovali sledování z hlediska komfortu za akceptovatelné. Stejný úkol museli splnit dvakrát (v různých dnech), a to pro všechny úhlopříčky a obě rozlišení.

Optimum: necelý 2,5násobek úhlopříčky

Ukázalo se, že rozdíly v průměrné optimální pozorovací vzdálenosti mezi Full HD a Ultra HD jsou pro všechny tři použité úhlopříčky minimální, byť je vnímaná ideální vzdálenost v případě Full HD o něco větší než u Ultra HD – rozdíly se pohybovaly v řádu jednotek procent. Více než rozlišení se na optimální vzdálenosti podepisuje úhlopříčka. Platí, že čím větší je obraz, tím větší je pohodlná pozorovací vzdá-

lenost – přibližně 2,5 m u 40palcových, 2,75 m u 48palcových a 3,2 m u 55palcových televizorů.

Ultra HD: polovina rozdíl nepozná

Pro účely druhého testu byly použity dva 48palcové televizory – jeden s Ultra HD, druhý s Full HD. Členům panelu opět nebylo prozrazeno, který má jaké rozlišení. Jejich úkolem bylo říci, která z televizí podle nich nabízí ostřejší a detailnější obraz. Test byl proveden podle dvou scénářů – v prvním divák seděl 1,5 m od televizoru, ve druhém ve vzdálenosti odpovídající průměrné optimální, která byla zjištěna v předešlém testu.

Výsledky jsou zajímavé. 40 % respondentů vnímalo více detailů u Ultra HD televize, 12 % kupodivu připadalo detailnější Full HD. Pro téměř polovinu účastníků však byly rozdíly stěží rozpoznatelné. Podobný poměr jsme zaznamenali u obou sledovaných pozorovacích vzdáleností.

Odpočívaj v pokoji, DVB-T

Je to už skoro pět let, co je pozemní televizní vysílání v České republice zprostředkováváno pouze digitálně. Poslední velké analogové vysíláče byly vypnuty na konci listopadu 2011. Například v Praze se však analogového signálu zbavili už před sedmi lety. Současným standardem je digitální zemské vysílání – DVB-T (z anglického Digital Video Broadcasting – Terrestrial). V porovnání se svým předchůdcem přináší hned několik výhod. Například kvalita obrazu již není tak závislá na příjmových podmínkách (počasí či

umístění přijímače, používání domácích spotřebičů, projíždění dopravních prostředků). Nedochází proto tak často k jeho degradaci a tvorbě „duchů“. Dalším pozitivem je fakt, že digitální vysílání na jedné frekvenci umožňuje přenášet více programů zároveň.

Kromě DVB-T existují ještě další základní typy digitálního vysílání – DVB-S a DVB-C. Pod první zkratkou se skrývá satelitní digitální vysílání, u něhož se o šíření televizního signálu starají telekomunikační družice a příjem zprostředkovávají parabolické antény („satelity“). DVB-C značí digitální kabelové vysílání, kde přenos zajišťují kabelové rozvody. Poměrně oblíbená je dnes také digitální televize přes pevnou linku.

Zpět k pozemnímu vysílání. Standard DVB-T u nás zajišťuje bezplatný přístup k řadě televizních programů. Je využíván v celé Evropě, Austrálii a mnoha zemích Afriky a Asie. DVB-T v současnosti představuje nejsilnější platformu pro příjem televizního signálu – využívá ho zhruba 60 % českých domácností. Stále vyšší počet států ovšem zvažuje, plánuje nebo již podstupuje přechod na druhou generaci – DVB-T2. Česká republika není výjimkou, plány na zavedení DVB-T2 jsou již delší dobu objektem zájmu médií. Ostřejší kontury získaly 20. července tohoto roku, kdy vláda schválila Strategii rozvoje zemského digitálního televizního vysílání. Ta počítá se zahájením přechodu na DVB-T2 na podzim tohoto roku s tím, že k vypnutí stávajícího DVB-T vysílání by mělo dojít k 1. únoru 2021.

Co z toho vyplývá pro spotřebitele a co od DVB-T2 očekávat? Nový standard by měl přinést větší počet televizních stanic ve vysokém rozlišení. Vzhledem k tomu, že nebude potřeba tak širokého rozsahu kmitočtových pásem, dojde k uvolnění pásma 700 MHz. Uvolněný kmitočet by měl

televizory: úhlopříčky 102–109 cm (40–43 palců)

	Samsung UE40KU6402	Samsung UE40K5502	LG 40UH630V ¹⁾	Panasonic TX-40DX600E	Panasonic TX-40DS500E	Panasonic TX-40DS400E
průměrná cena (Kč)	19 490	13 490	14 890	16 150	13 810	11 990
celkové hodnocení	dobře 71 %	dobře 69 %	dobře 67 %	dobře 61 %	dobře 60 %	uspokojivě 56 %
obraz	dobře 73 %	dobře 63 %	dobře 66 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 47 %
DVB-T/C: standardní / vysoké rozlišení	+ / +	O / +	+ / +	+ / +	O / O	O / O
DVB-S: standardní a vysoké rozlišení	++	x	+	x	x	x
HDMI: výchozí / optimální nastavení ²⁾	+ / +	+ / +	O / +	O / +	O / O	O / O
Ultra HD	++	x	+	+	x	x
kontrastní poměr / rovnoměrnost podsvícení	+ / O	+ / O	+ / +	+ / +	+ / +	+ / O
pozorovací úhly / viditelnost na jasném světle	+ / +	+ / +	O / +	+ / ++	O / +	O / +
plynulost rychlých scén	+	--	+	++	-	-
zvuk	dobře 71 %	dobře 75 %	dobře 64 %	dobře 60 %	dobře 62 %	dobře 60 %
obsluha	dobře 69 %	dobře 67 %	dobře 71 %	dobře 61 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 57 %
instalace a nastavení / návod k použití	+ / +	+ / +	+ / +	O / O	O / O	O / O
běžné používání	+	+	++	+	+	+
dálkové ovládání / ovládání na přístroji	+ / O	O / O	O / ++	+ / -	+ / -	+ / -
programový průvodce	++	+	+	+	+	+
umístění na zeď (přístup ke konektorům)	+	+	+	+	-	-
tunery a připojení	dobře 70 %	dobře 64 %	dobře 72 %	dobře 64 %	dobře 60 %	uspokojivě 57 %
multimediální přehrávač	velmi dobře 90 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 84 %	dobře 76 %	dobře 72 %	dobře 72 %
prohlížení fotografií / kompatibilita s video soubory	++ / ++	++ / ++	++ / ++	+ / +	+ / +	+ / +
použití v domácí síti / streamování ze smartphonů	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++
nahrávání	dobře 73 %	dobře 73 %	dobře 73 %	dobře 76 %	dobře 70 %	x
záznam vysílání / časový posun	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / x	x
smart TV	dobře 68 %	dobře 68 %	uspokojivě 54 %	dobře 61 %	dobře 61 %	dobře 61 %
menu smart TV / obchod s aplikacemi	+ / +	+ / +	O / O	O / +	O / +	O / +
spotřeba elektrické energie	uspokojivě 50 %	dobře 72 %	dobře 73 %	uspokojivě 55 %	velmi dobře 85 %	dobře 76 %
technické údaje						
úhlopříčka (cm / palce)	102 / 40	102 / 40	102 / 40	102 / 40	102 / 40	102 / 40
rozlišení (pixels) ³⁾	3840 x 2160	1920 x 1080	3840 x 2160	3840 x 2160	1920 x 1080	1920 x 1080
technologie / zakřivená obrazovka	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x
operační systém	Tizen	Tizen	webOS	Firefox OS	vlastní	vlastní
počet DVB-T/C / DVB-S tunerů	1 / 1	1 / 0	1 / 1	1 / 0	1 / 0	1 / 0
podpora DVB-T2 H.265/HEVC ⁴⁾	✓	✓	✓	✓	x	x
počet HDMI / USB konektorů	3 / 2	3 / 2	3 / 2	3 / 2	2 / 1	2 / 1
wi-fi / 3D / HbbTV	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
audio výstup: digitální / analogový / pro sluchátka	✓ / x / x	✓ / x / x	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
roční spotřeba: deklarovaná / změřená (kWh) ⁵⁾	86 / 124,1	75 / 69	60 / 68,6	95 / 110	59 / 43,1	67 / 59,5

klíč:

++	+	O	-	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

★ vítěz testu
⊙ výhodný nákup

vysvětlivky:
✓ ano x ne
Některá hodnocení mohou být limitována.
Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

Sony KDL-40RD450B	Sony KDL-40WD 650B	Sony KDL-43WD 757SAEP	LG 43LH590V	Philips 40PFS5501/12	Philips 43PUS6401/12
11 990	13 490	17 590	13 000	11 990	17 490
uspokojivě 54 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 49 %	uspokojivě 48 %	uspokojivě 47 %
dobře 61 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 47 %	dostatečně 39 %
+ / +	+ / +	+ / +	o / +	o / o	o / o
x	x	+	+	o	o
o / +	o / +	o / o	o / o	- / o	- / -
x	x	x	x	x	o
+ / o	+ / +	+ / +	+ / o	+ / o	+ / +
++ / +	++ / +	+ / +	o / +	o / +	+ / -
-	-	-	-	--	+
uspokojivě 43 %	dostatečně 38 %	dostatečně 38 %	dostatečně 30 %	dostatečně 28 %	dostatečně 37 %
uspokojivě 43 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 43 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %
o / o	o / o	o / o	o / o	o / o	o / o
o	o	o	o	o	o
o / -	+ / -	+ / -	o / --	+ / o	+ / o
-	-	-	+	o	o
-	-	-	-	+	+
uspokojivě 55 %	dobře 61 %	dobře 67 %	dobře 61 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 88 %
uspokojivě 49 %	velmi dobře 81 %	velmi dobře 81 %	dobře 79 %	velmi dobře 82 %	velmi dobře 86 %
+ / ++	+ / ++	+ / ++	o / ++	+ / ++	+ / ++
x / --	+ / +	+ / +	+ / ++	+ / ++	+ / ++
uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	dostatečně 30 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 56 %
o / x	o / x	o / x	- / -	o / +	o / +
x	dostatečně 28 %	dostatečně 28 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 46 %	uspokojivě 54 %
x	- / -	- / -	- / o	o / o	o / o
dobře 77 %	dobře 75 %	dobře 70 %	velmi dobře 83 %	dobře 69 %	uspokojivě 53 %
102 / 40	102 / 40	109 / 43	109 / 43	102 / 40	109 / 43
1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	3840 x 2160
LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x
není smart TV	vlastní	vlastní	webOS	Android TV	Android TV
1 / 0	1 / 0	1 / 1	1 / 1	1 / 1	1 / 1
x	x	✓	✓	✓	✓
2 / 2	2 / 2	2 / 2	2 / 1	4 / 3	4 / 3
x / x / x	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
✓ / ✓ / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / x	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
70 / 56,6	70 / 63,1	77 / 89,3	44 / 59,4	67 / 80,2	98 / 131,5

¹⁾ v době uzávěrky v doprodeji

²⁾ Většina obrazových zkoušek probíhá při optimálním nastavení: na základě měření je zvolen ideální kontrast a jas, barvy a další parametry jsou upraveny tak, aby bylo dosaženo co nejlepších výsledků. Použité nastavení najdete v profilech televizorů na našem webu. Pro srovnání zde uvádíme i hodnocení výchozího nastavení.

³⁾ 3840 x 2160 = Ultra HD, 1920 x 1080 = Full HD

⁴⁾ Formát pozemního vysílání, který v roce 2021 nahradí stávající DVB-T.

⁵⁾ Průměrná doba sledování jsou čtyři hodiny denně, zbývajících 20 hodin je přístroj v režimu stand-by. Deklarované hodnoty odpovídají výchozímu nastavení obrazu, naše měření probíhala při optimálním nastavení.

být využit operátory mobilních sítí pro vysokorychlostní internet (LTE). O tom, komu kmitočty připadne, by se mělo rozhodnout v aukci. Stávající rozsah kmitočtů by totiž vzhledem k enormnímu růstu datového provozu v budoucnu nestačil.

Méně pozitivní je zpráva, že se příchod nového standardu neobejde bez jistých finančních výdajů ze strany spotřebitelů. V době, kdy dojde k vypnutí DVB-T, bude možné terestriální vysílání sledovat jen pomocí přístrojů s DVB-T2 tunerem, které zároveň podporují kodek H.265/HEVC. To je zásadní informace, na kterou je třeba při koupi nového přístroje myslet. Některé starší televizory s DVB-T2 tunerem totiž podporují pouze starší standardy komprese, které budou s nástupem nového pozemního vysílání k ničemu. Alternativou ke koupi TV s podporou DVB-T2 a kodeku H.265/HEVC může být pořízení kompatibilního set-top boxu. Pokud přijímáte satelitní nebo kabelovou televizi, můžete zůstat v klidu, výše uvedené změny se vás netýkají. Postihnou pouze diváky, kteří televizi sledují prostřednictvím pozemního vysílání.

Na závěr doplníme, že H.265/HEVC nenachází využití jen v pozemním vysílání. Oproti staršímu kodeku MPEG4 vyžaduje jen zhruba poloviční datový tok a některé internetové streamovací služby ho používají pro vysílání v ultra vysokém rozlišení.

Anketa mezi odborníky

Oslovili jsme provozovatele servisů specializovaných na televizory, abychom na základě jejich praktických zkušeností zjistili, zda a jak jsou poruchové, jak dlouho v průměru vydrží nebo čeho byste se měli vyvarovat, pokud nechcete televizoru zbytečně krátit život.

Jaká je podle vaší zkušenosti průměrná životnost televizoru?

Jarmil Sýkora, Plzeň: Životnost současných televizorů odhaduji na pět až

➤ str. 23

televizory: úhlopříčky 124–140 cm (49–55 palců)

	Samsung UE49KU6652	Samsung UE55K5502	Samsung UE49K5502	LG 49UH661V	Panasonic TX-50DX750E	Panasonic TX-50DX780E	Philips 49PUS7101/12	Sony KD-49X8005C
průměrná cena (Kč)	29 990	21 990	17 490	24 000	34 690	34 990	34 990	23 540
celkové hodnocení	dobře 73 %	dobře 70 %	dobře 68 %	dobře 63 %	dobře 63 %	dobře 63 %	dobře 62 %	dobře 61 %
obraz	dobře 72 %	dobře 64 %	dobře 62 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 55 %	dobře 64 %	dobře 61 %
DVB-T/C: standardní / vysoké rozlišení	+ / +	O / +	O / +	O / O	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +
DVB-S: standardní a vysoké rozlišení	+	x	x	O	x	+	+	+
HDMI: výchozí / optimální nastavení ¹⁾	+ / +	+ / +	+ / +	O / O	O / O	O / O	O / +	O / +
Ultra HD	++	x	x	+	+	+	+	+
kontrastní poměr / rovnoměrnost podsvícení	+ / O	+ / O	+ / O	+ / +	+ / –	+ / –	+ / +	+ / +
pozorovací úhly / viditelnost na jasném světle	O / +	+ / +	– / +	+ / O	+ / ++	+ / ++	O / O	O / O
plynulost rychlých scén	+	–	–	+	+	+	++	+
zvuk	dobře 74 %	dobře 77 %	dobře 72 %	dobře 66 %	dobře 68 %	dobře 68 %	dobře 61 %	uspokojivě 56 %
obsluha	dobře 68 %	dobře 66 %	dobře 67 %	dobře 70 %	dobře 61 %	dobře 61 %	uspokojivě 49 %	uspokojivě 58 %
instalace a nastavení / návod k použití	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +	O / O	O / O	O / O	O / –
běžné používání	+	+	+	++	+	+	O	+
dálkové ovládání / ovládání na přístroji	+ / O	O / O	O / O	O / ++	+ / –	+ / –	O / O	+ / –
programový průvodce	++	+	+	+	+	+	O	O
umístění na zeď (přístup ke konektorům)	+	O	+	+	+	+	+	+
tunery a připojení	dobře 70 %	dobře 64 %	dobře 64 %	dobře 72 %	velmi dobře 86 %	velmi dobře 85 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 88 %
multimediální přehrávač	velmi dobře 90 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 80 %	dobře 75 %	dobře 75 %	velmi dobře 80 %	dobře 79 %
prohlížení fotografií / kompatibilita s video soubory	++ / ++	++ / ++	++ / ++	+ / ++	+ / +	+ / +	+ / ++	++ / ++
použití v domácí síti / streamování ze smartphonů	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / +	+ / ++	+ / ++	+ / ++	O / +
nahrávání	dobře 73 %	dobře 73 %	dobře 73 %	dobře 73 %	dobře 76 %	dobře 76 %	uspokojivě 56 %	x
záznam vysílání / časový posun	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	O / +	x
smart TV	dobře 68 %	dobře 68 %	dobře 68 %	uspokojivě 54 %	dobře 61 %	dobře 61 %	uspokojivě 46 %	uspokojivě 48 %
menu smart TV / obchod s aplikacemi	+ / +	+ / +	+ / +	O / O	O / +	O / +	O / O	O / O
spotřeba elektrické energie	dobře 67 %	velmi dobře 81 %	dobře 78 %	dobře 74 %	dobře 64 %	dobře 64 %	dobře 61 %	dobře 60 %
technické údaje								
úhlopříčka (cm / palce)	124 / 49	140 / 55	124 / 49	124 / 49	127 / 50	127 / 50	124 / 49	124 / 49
rozlišení (pixelů) ²⁾	3840 x 2160	1920 x 1080	1920 x 1080	3840 x 2160	3840 x 2160	3840 x 2160	3840 x 2160	3840 x 2160
technologie / zakřivená obrazovka	LCD LED / ✓	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x
operační systém	Tizen	Tizen	Tizen	webOS	Firefox OS	Firefox OS	Android TV	Android TV
počet DVB-T/C / DVB-S tunerů	1 / 1	1 / 0	1 / 0	1 / 1	1 / 0	2 / 2	1 / 1	2 / 2
podpora DVB-T2 H.265/HEVC ³⁾	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
počet HDMI / USB konektorů	3 / 2	3 / 2	3 / 2	3 / 2	4 / 3	4 / 3	4 / 3	4 / 3
wi-fi / 3D / HbbTV	✓ / x / ✓	✓ / x / x	✓ / x / x	✓ / x / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
audio výstup: digitál. / analog. / sluchátka	✓ / x / x	✓ / x / x	✓ / x / x	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / ✓ / ✓
roční spotřeba: deklarovaná / změřená (kWh) ⁴⁾	123 / 110,9	94 / 89,4	89 / 79,1	83 / 93,5	133 / 127,6	133 / 127,6	130 / 133,2	129 / 138,8

klíč:

++	+	O	–	– –
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

Panasonic TX-49DS500E	Philips 55PUS8700/12	LG 55UH661V	Panasonic TX-55DX600E	LG 49LH570V	Sony KDL-48WD 650B	LG 49LH590V	Sony KDL-49WD 757SAEP	Philips 49PUS6401/12	Philips 55PUS6401/12
16 990	39 490	33 000	26 990	17 500	15 990	17 990	20 300	21 490	25 990
uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 49 %	uspokojivě 49 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 46 %
uspokojivě 50 %	dobře 61 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 42 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 55 %	dostatečně 39 %	dostatečně 36 %
O / O	+ / +	O / O	O / O	O / O	+ / +	O / O	+ / +	O / O	O / O
x	+	O	x	O	x	O	+	O	O
O / O	O / +	- / O	- / O	O / O	O / +	O / O	O / O	- / -	- / -
x	+	O	O	x	x	x	x	O	O
+ / O	+ / O	+ / O	+ / O	+ / +	+ / O	+ / +	+ / ++	+ / +	+ / O
+ / O	O / -	++ / O	+ / O	++ / +	O / +	+ / -	++ / ++	O / -	+ / +
-	++	+	++	-	-	-	-	+	+
dobře 66 %	uspokojivě 53 %	dobře 61 %	dobře 61 %	dostatečně 32 %	dostatečně 32 %	dostatečně 31 %	dostatečně 30 %	dostatečně 37 %	uspokojivě 43 %
uspokojivě 57 %	uspokojivě 47 %	dobře 70 %	dobře 61 %	dobře 69 %	uspokojivě 43 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 43 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %
O / O	O / O	+ / +	O / O	+ / O	O / O	O / O	O / O	O / O	O / O
+	O	++	+	++	O	O	O	O	O
+ / -	O / O	O / ++	+ / -	O / --	+ / -	O / --	+ / -	+ / O	+ / O
+	O	+	+	++	-	+	-	O	O
-	O	+	+	O	-	-	-	+	+
dobře 60 %	velmi dobře 88 %	dobře 72 %	dobře 64 %	uspokojivě 58 %	dobře 61 %	dobře 61 %	dobře 67 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 88 %
dobře 71 %	dobře 74 %	dobře 79 %	dobře 74 %	velmi dobře 85 %	velmi dobře 81 %	dobře 79 %	velmi dobře 81 %	velmi dobře 86 %	velmi dobře 86 %
+ / +	O / ++	+ / ++	O / +	+ / ++	+ / ++	O / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++
+ / ++	+ / +	+ / +	+ / ++	+ / ++	+ / +	+ / ++	+ / +	+ / ++	+ / ++
dobře 70 %	dobře 70 %	dobře 73 %	dobře 76 %	x	uspokojivě 50 %	dostatečně 30 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 56 %
+ / x	+ / +	+ / ++	+ / ++	x	O / x	- / -	O / x	O / +	O / +
dobře 61 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 54 %	dobře 61 %	uspokojivě 54 %	dostatečně 28 %	uspokojivě 44 %	dostatečně 28 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 54 %
O / +	O / O	O / O	O / +	O / O	- / -	- / O	- / -	O / O	O / O
dobře 73 %	uspokojivě 58 %	dobře 72 %	uspokojivě 57 %	velmi dobře 88 %	dobře 79 %	velmi dobře 90 %	dobře 75 %	uspokojivě 51 %	dobře 67 %
124 / 49	140 / 55	140 / 55	140 / 55	124 / 49	48	124 / 49	124 / 49	124 / 49	140 / 55
1920 x 1080	3840 x 2160	3840 x 2160	3840 x 2160	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	3840 x 2160	3840 x 2160
LCD LED / x	LCD LED / ✓	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x
vlastní	Android TV	webOS	Firefox OS	vlastní	vlastní	webOS	vlastní	Android TV	Android TV
1 / 0	2 / 2	1 / 1	1 / 0	1 / 1	1 / 0	1 / 1	1 / 1	1 / 1	1 / 1
x	x	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓
2 / 1	4 / 3	3 / 2	3 / 2	2 / 1	2 / 2	2 / 1	2 / 2	4 / 3	4 / 3
✓ / x / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / x	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / x	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
96 / 94,5	178 / 176,5	111 / 125,8	160 / 190,3	53 / 66,4	85 / 74,5	50 / 63,9	89 / 90,7	127 / 169,4	133 / 144,6

¹⁾ Většina obrazových zkoušek probíhá při optimálním nastavení: na základě měření je zvolen ideální kontrast a jas, barvy a další parametry jsou upraveny tak, aby bylo dosaženo co nejlepších výsledků. Použité nastavení najdete v profilech televizorů na našem webu. Pro srovnání zde uvádíme i hodnocení výchozího nastavení.

²⁾ 3840 x 2160 = Ultra HD, 1920 x 1080 = Full HD

³⁾ Formát pozemního vysílání, který v roce 2021 nahradí stávající DVB-T.

⁴⁾ Průměrná doba sledování jsou čtyři hodiny denně, zbývajících 20 hodin je přístroj v režimu stand-by. Deklarované hodnoty odpovídají výchozímu nastavení obrazu, naše měření probíhala při optimálním nastavení.

★ vítěz testu
 Ⓢ výhodný nákup

televizory: úhlopříčky 152–165cm (60–65 palců)

	Samsung UE65KS7502	LG 60UF770V	Sony KDL-65W855C	Panasonic TX-65DX750E	Panasonic TX-65DX780E
průměrná cena (Kč)	84 990	32 690	44 900	65 990	69 990
celkové hodnocení	dobře 75 %	dobře 64 %	dobře 64 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %
obraz	dobře 71 %	uspokojivě 59 %	dobře 63 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 55 %
DVB-T/C: standardní / vysoké rozlišení	+ / +	o / +	+ / +	+ / +	+ / +
DVB-S: standardní a vysoké rozlišení	+	+	+	x	+
HDMI: výchozí / optimální nastavení ¹⁾	+ / +	o / +	o / +	o / o	o / o
Ultra HD	+	+	x	+	+
kontrastní poměr / rovnoměrnost podsvícení	+ / o	+ / +	+ / --	+ / -	+ / -
pozorovací úhly / viditelnost na jasném světle	+ / ++	+ / -	o / +	o / ++	o / ++
plynulost rychlých scén	+	++	++	+	+
zvuk	velmi dobře 80 %	dobře 66 %	dobře 64 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 51 %
obsluha	dobře 72 %	dobře 70 %	uspokojivě 58 %	dobře 61 %	dobře 61 %
instalace a nastavení / návod k použití	+ / +	+ / o	o / -	o / o	o / o
běžné používání	+	++	+	+	+
dálkové ovládání / ovládání na přístroji	+ / o	++ / +	+ / -	+ / -	+ / -
programový průvodce	++	+	o	+	+
umístění na zeď (přístup ke konektorům)	++	-	+	+	+
tunery a připojení	velmi dobře 83 %	dobře 77 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 80 %	velmi dobře 85 %
multimediální přehrávač	velmi dobře 88 %	velmi dobře 81 %	dobře 77 %	dobře 75 %	dobře 75 %
prohlížení fotografií / kompatibilita s video soubory	++ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / +	+ / +
streamování ze smartphonů / použití v domácí síti	++ / +	+ / +	+ / o	++ / +	++ / +
nahrávání	dobře 73 %	uspokojivě 59 %	x	dobře 76 %	dobře 76 %
záznam vysílání / časový posun	+ / ++	o / ++	x	+ / ++	+ / ++
smart TV	dobře 68 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 48 %	dobře 61 %	dobře 61 %
menu smart TV / obchod s aplikacemi	+ / +	o / o	o / o	o / +	o / +
spotřeba elektrické energie	dobře 77 %	dobře 74 %	dobře 74 %	dobře 63 %	dobře 63 %

technické údaje

úhlopříčka (cm / palce)	165 / 65	152 / 60	165 / 65	165 / 65	165 / 65
rozlišení (pixely) ²⁾	3840 x 2160	3840 x 2160	1920 x 1080	3840 x 2160	3840 x 2160
technologie / zakřivená obrazovka	LCD LED / ✓	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x	LCD LED / x
operační systém	Tizen	webOS	Android TV	Firefox OS	Firefox OS
počet DVB-T/C / DVB-S tunerů	1 / 1	1 / 1	1 / 1	1 / 0	2 / 2
podpora DVB-T2 H.265/HEVC ³⁾	✓	✓	✓	✓	✓
počet HDMI / USB konektorů	4 / 3	3 / 3	4 / 3	4 / 3	4 / 3
wi-fi / 3D / HbbTV	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / ✓ / ✓
audio výstup: digitální / analogový / pro sluchátka	✓ / x / x	✓ / ✓ / ✓	✓ / ✓ / ✓	✓ / x / ✓	✓ / x / ✓
roční spotřeba: deklarovaná / změřená (kWh) ⁴⁾	164 / 136,7	146 / 138	171 / 150,3	220 / 213,5	220 / 215

vysvětlivky:

1), 2), 3) a 4) viz předchozí dvoustrana.

★ vítěz testu
 ● výhodný nákup

šest let. Do značné míry je ovlivněna „morálním zastaráním“. Starší televizory neumí to, co současné modernější modely, například vyšší rozlišení, USB rozhraní s možností záznamu, připojení k internetu, možnost příjmu kabelového či třeba satelitního vysílání.

Jiří Holubec, Jilemnice: Životnost televizorů nižší třídy se v posledních letech dramaticky snižuje. Výjimkou je snad několik málo výrobců, kteří stále dbají na kvalitu. Dnes běžně opravují televizory těsně po skončení záruční doby.

Josef Ludvíček, Kosoř: Pět let morálně, deset let technicky.

Co životnost televizoru ovlivňuje – délka provozu, umístění...?

Jarmil Sýkora, Plzeň: Délka provozu má samozřejmě velký vliv na životnost, u současných modelů ji ovlivňuje zejména LED podsvícení displejů. Někteří lidé si pletou televizi s rádiem a používají ji jen jako zvukovou kulisu s provozem 15 až 20 hodin denně, což se na životnosti znatelně projevuje. Diody se poměrně hodně zahřívají. I když je ztrátové teplo odváděno, občas dojde k jejich destrukci. S tím souvisí i nevhodné umístění televizoru, kdy může dojít k jeho celkovému přehřátí a následné poruše. Další kapitolou jsou impulzní zdroje televizorů, kde vlivem časového stárnutí a impulzního režimu dochází ke snížení účinnosti elektrolytických kondenzátorů. Proto náš servis doporučuje svým zákazníkům, aby televizor po skončení sledování vypnuli ze sítě – tím šetří zdroj a televizor zároveň chrání před případným poškozením bouřkami, kdy úderem blesku vzniká přepětí v síti. Současné televizory

v naprosté většině nemají klasické síťové vypínače. Pro jejich náhradu jsou vhodné zásuvkové panely s vypínačem.

Jiří Holubec, Jilemnice: Životnost televizorů velice ovlivňují elektrolytické kondenzátory. Jsou to ona pověstná „kazítka“, o kterých se tak často mluví. Tyto součástky mají omezenou životnost, časem se zvětšuje jejich vnitřní odpor. Kvalitní kondenzátor má životnost cca 10 000 hodin. Kondenzátor za poloviční cenu pouze asi 1000 hodin. Jaké se běžně používají, nemusím snad ani zmiňovat. Dalším velkým problémem je nedostatek náhradních dílů mnohdy již druhý rok po skončení výroby.

Josef Ludvíček, Kosoř: Jednoznačně délka provozu a dobré větrání.

Jakou nejčastější chybu podle vás lidé dělají při používání televizoru?

Jarmil Sýkora, Plzeň: Chyb je určitě mnoho, například nevhodné umístění televizoru z hlediska sledování a již zmíněné ventilace vzduchu potřebné k odvádění tepla z televizoru. U pozemního vysílání bývají často použity nevhodné antény, starší typy takzvaných síťových antén, které mají horší příjmové vlastnosti na vyšších frekvencích. Šetří se i na kabelech – anténních i propojovacích mezi přístroji. Na trhu se vyskytují levné koaxiální kabely zahraniční produkce, kdy středový vodič je železný a pouze jeho povrch je poměděný, též stínění je železné. Kromě koroze, krátké životnosti a špatné ohebnosti mají tyto kabely i nedostatečné videofrekvenční přenosové parametry. U analogového propojení DVD přehrávače SCART kabely lidé používají levné

kabely se společným stíněním, což se projevuje různými rušivými projevy v obraze i zvuku. Kvalitní kabely mají samostatné stínění každého vodiče, to se pozná větším průměrem kabelu a samozřejmě vyšší cenou. Mnohdy lidé nevyužijí kvalitu připojení prostřednictvím HDMI rozhraní.

Jiří Holubec, Jilemnice: Častou chybou je ponechání přístroje v pohotovostním režimu. U většiny nových televizorů chybí vypínač. Doporučuji dokoupit prodlužovací kabel s vypínačem. Další chybou je, že lidé zakoupí nekvalitní přepětovou ochranu, na kterou se při bouřkách plně spoléhají. Neexistuje žádná přepětová ochrana, která by 100% ochránila elektroniku. K poruše mnohdy vede také zapojování propojovacích kabelů (HDMI, SCART...) při zapnutém televizoru. V takovém případě běžně dochází ke zničení integrovaných obvodů na signálové desce. Velice častý problém je se „zlitými“ ovladači. Lidé nosí na opravu ovladače, že prý se některá tlačítka „vymačkala“. Ona se nevymačkala. Vždy je na vině zákazník, který do ovladače nalil tekutinu. V takovém případě doporučuji používat ochranu ovladače z průhledného sáčku. K některým dnes prodávaným značkám televizorů nelze v Evropě sehnat náhradní originální dálkový ovladač.

Josef Ludvíček, Kosoř: Ráno televizor zapnou a večer vypnou, používají TV jako rádio.

Celé znění ankety naleznete na www.dtest.cz/televize.

TV o úhlopříčce 81 cm (32 palců)

V přehledu naleznete výčet letos otestovaných televizorů o úhlopříčce 81 cm. V naší webové databázi na www.dtest.cz/televize pak kromě nich uvádíme detailní výsledky dalších nově i dříve testovaných modelů různých velikostí s podrobnějším přehledem vybavení a v testu použitým optimálním nastavením. Přístup do databáze je umožněn předplatitelům.

	celkové hodnocení	cena (Kč)	obraz	zvuk	tunery a připojení	obsluha	přehrávač
Samsung UE32K5502	dobře (68 %)	10 490	+	+	+	+	++
Panasonic TX-32DS500E	uspokojivě (54 %)	9490	o	o	+	o	+
Sony KDL-32WD600	uspokojivě (52 %)	9490	o	–	+	o	++
Sony KDL-32RD430	uspokojivě (50 %)	9480	o	–	o	o	o
Philips 32PFS5501/12	uspokojivě (49 %)	10 990	o	–	++	o	++
Sony KDL-32WD757	uspokojivě (49 %)	13 790	o	–	+	o	++
LG 32LH570U	uspokojivě (46 %)	9490	o	--	o	+	++
Sharp LC-32CHE4042E	dostatečně (35 %)	7000	o	--	+	o	--

Test

Suchá krmiva pro psy

Kdyby psi uměli mluvit, nejspíše by něco o granulích ve své misce řekli sami. My jsme se raději spolehli na objektivní laboratorní měření a vědecké poznatky v oblasti psí výživy. Nechali jsme otestovat 20 druhů psích granulí včetně jednoho čistě rostlinného, abychom zjistili, zda splňují výživové nároky psů a zda neobsahují jedy produkované plísněmi. Nejhorší, uspokojivé známky si odnesly dva výrobky kvůli nedodržení deklarace popela a vysokému obsahu mykotoxinů.

Krmivo v suchu

d

dobrá rada

Všechny testované výrobky splnily nároky FEDIAF. Jako nejlepší jsme vyhodnotili krmivo **Orijen Adult Dog** (velmi dobře, 1051 Kč/6,8 kg), které mělo nejlepší podíl a kvalitu bílkovin a velmi dobře hodnocený obsah minerálů i vitamínů. Velmi dobrá krmiva jsou také **Taste of the Wild With Bison & Roasted Venison** (velmi dobře, 310 Kč/2 kg), **dm/Dein Bestes Exquisit mit frischem Geflügel** (velmi dobře, 65 Kč/1 kg) a **Royal Canin Medium Adult** (velmi dobře, 410 Kč/4 kg). Většina ostatních krmiv získala dobrou známku. Výjimku tvoří výrobky **Artemis Fresh Mix Adult Dog** (uspokojivě, 316 Kč/1,8 kg) a **Hill's Science Plan Lamb with Rice** (439 Kč/3 kg), kterým jsme udělili uspokojivé známky za nedostatečnou deklaraci hrubé vlákniny, respektive za vysoký obsah fumonisinů.

Kdyby nebylo člověka, nebylo by nejspíše ani psa. Tuto teorii naznačují archeologické nálezy pravěkých pohřebišť. Studie DNA ukazují, že cesty vlků a psů se rozdělily zhruba před 100 tisíci lety a že psí historie je s lidským příbytkem pevně spjata. Člověk potřeboval pomoci s naháněním zvěře při lovu, což byla pravděpodobně hlavní příčina vzniku jejich dlouhodobého partnerství. Pes také od počátků sloužil jako obránce a poplašné zařízení, v neposlední řadě byla jeho úloha společenská. Na oplátku za své služby získala čtyřnohá šelma v člověku partnera, ochránce a zejména spolehlivého dodavatele potravy.

Dnes by se jen málokdo divil, že s trochou nadsázky platí: co Čech, to pejskař. Svědčí o tom nejen pohled do parků, zahrad a na chodníky, ale také do statistik. Střechu nad hlavou se psy sdílelo před dvěma lety 41 % českých domácností, což je více než dvojnásobek unijního průměru. V celé EU totiž průměrně vychází jeden pes na každý zhruba pátý lidský příbytek. Čísla Evropské federace výrobců krmiv pro domácí mazlíčky (FEDIAF) z roku 2014 odhalují, že v naší kotlině žije odhadem 2,1 miliónu psů, v celé Unii pak 63 milióny. Taková „smečka“ představuje poměrně silnou kupní sílu ze strany všech páníčků a paniček.

Ke krmení i mlsání

Jak široký je trh se psími krmivy, zjistí každý nový majitel ideálně před tím, než si přinese štěně domů, nebo poté, co z rozličných důvodů přestane psa krmit domácí stravou. Byť psi bývají s domácí kuchyní spokojeni, příprava představuje pro člověka práci navíc i riziko, že se psovi nedostane všech živin a látek, které ke zdravému životu potřebuje. Komerčně vyráběné psí žrádlo může obě tyto nevýhody eliminovat. Jeho příprava je rychlá a při správné volbě je krmivo komplexní.

Je dobré vědět, že na trhu jsou k dostání nejen krmiva, která svým složením zcela odpovídají nutričním potřebám psa – kompletní, ale i krmiva doplňková, která jsou bohatá jen na určité látky a vyhovují výživovým nárokům psa pouze v kombinaci s další potravou. Mezi ně patří některé granule, psí pamlsky a pochoutky. Dalším kritériem, podle kterého můžeme krmiva rozlišovat, je celkový obsah vody. Budete-li chtít mokré, pořídíte svému

psovi konzervu, kde vlhkost činí 70 až 80 %. Suché granule obsahují okolo 10 % vody a mají při správném skladování dlouhou trvanlivost. Třetí možnost představují polosuchá krmiva, u nichž se podíl vody pohybuje mezi 14 až 60 %, což je činí náchylnějšími k mikrobiální kontaminaci. Z tohoto důvodu mohou být chemicky konzervována.

Výrobci také obchodně rozdělují krmiva na superprémiová, prémiová a základní nebo „economy“. Legislativa ovšem nespecifikuje, které krmivo smí být nazýváno premium a které superpremium a co musí obsahovat, případně v jakém množství. I podle našich poznatků se chovatelé při výběru krmiv často řídí spíše vlastní zkušeností a povědomím o značce než podle složení či stravitelnosti surovin.

Jsou to právě suché granule, se kterými se setkávají čeští psi nejčastěji. Někteří je mají v misce denně, jiní na ně narážejí méně často nebo výjimečně. Protože však suchá hromádka představuje rychlé a pohodlné řešení, kterého skoro každý chovatel alespoň občas využije, odeslali jsme dvě desítky vzorků k laboratorním analýzám. Vy-

Jak testujeme

podrobný postup testu suchého krmiva pro psy najdete na www.dtest.cz/psi

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení suchého krmiva pro psy

bílkoviny 27 %
tuk 27 %
vitamíny 13 %
minerály a stopové prvky 13 %
deklarace 10 %
mykotoxiny 10 %

brali jsme takové, které jsou určeny pro dospělé aktivní psy střední velikosti a jsou běžně dostupné v supermarketech, v e-shopech a obchodech pro chovatele.

Spektrum testovaných granulí zahrnovalo jak krmiva s obilovinami, tak bez nich, jeden výrobek byl čistě rostlinného původu. Přestože testování probíhalo v mezinárodní spolupráci, v naší tabulce jsou zastoupena jen krmiva určená českým zákazníkům. U granulí Pedigree Vital, Purina Friskies a Lidl/Orlando se podařilo analyzovat i zboží z různých výrobních závodů určené pro český a skandinávský trh. Podrobněji o nich píšeme v boxu na straně 27.

Bílkoviny nejsou jenom maso

Psí jídelníček by měl podobně jako ten lidský obsahovat vyvážený poměr správných bílkovin, tuků, sacharidů, vitamínů a minerálních látek. Skutečností ovšem zůstává, že i psi jsou vybíraví a že ne vždy jim chutná a voní to, co by si jejich majitelé přáli. Psi mohou mít i specifická dietetická omezení kvůli alergiím nebo nesnášenlivosti některých složek potravy, na která je třeba při výběru krmiva brát ohled.

Jak by měla psí výživa vypadat, pokud od všech individuálních odlišností odhlédneme?

„Optimální strava by rozhodně neměla obsahovat výraznou převahu bílkovin – tedy masa, protože na trávení bílkovin potřebuje pes tuky i sacharidy. Pokud bude krmivo obsahovat příliš velké množství bílkovin, může mít pes trávicí potíže,“ upozorňuje MVDr. Martina Načeradská, veterinární lékařka. Bílkoviny se skládají z aminokyselin, stavebních kamenů, které jsou pro fungování organismu nezbytné. Z 22 existujících aminokyselin si jich mohou 12 psi sami v těle vytvořit. Zbylé, takzvané esenciální, však musejí přijímat v potravě.

My jsme v krmivu zjišťovali přítomnost a množství pouze čtyř aminokyselin nezbytných pro psí zdraví, což je standardní postup při hodnocení kvality bílkovin kontrolními orgány. Optimální množství lysinu, methioninu, cysteinu a threoninu představuje dobrý předpoklad, že krmivo obsahuje i zbylých šest esenciálních aminokyselin. Jako nejkvalitnější se ukázaly být bílkoviny u výrobků Taste of the Wild, Orijen a Acana, která zároveň měla nejvyšší obsah bílkovin s ohledem na hmotnost i energetickou hodnotu krmiva. Jedním dechem je však třeba dodat, že nárokům FEDIAF na obsah a kvalitu bílkovin s přehledem vyhověly všechny testované výrobky.

Důležité jsou aminokyseliny

Diskutovaným tématem na sociálních sítích u našeho předchozího testování krmiva bylo souhrnné hodnocení bílkovin bez ohledu na to, mají-li rostlinný nebo živočišný původ. Je však třeba mít na paměti, že když se bílkoviny dostanou do žaludku, rozloží se na aminokyseliny. Proto je důležitější, jaké aminokyseliny bílkoviny obsahují, než jaký mají původ. Často používaným argumentem bývá malá stravitelnost či nízká biologická dostupnost rostlinných bílkovin pro psa. Granule se však vyrábějí za vysokých teplot a tlaku. Tím se obtížně stravitelné rostlinné bílkoviny přemění a stanou se pro psa dostupnými.

Krmivo tedy nemusí být automaticky špatné jenom z toho důvodu, že je levné a obsahuje zeleninu a obiloviny. Podstatné je, aby pes dostal všechny esenciální aminokyseliny, dostatečné množství správných mastných kyselin a potřebné vitamíny a minerály. „Trávení psa je přizpůsobené soužití s člověkem. Pes žije s lidmi prokazatelně zhruba 14 tisíc let. V minulosti se živil hlavně odpadem z lidských domácností, kam patřily i obiloviny. Momentální fobii z obilovin považuji spíše za marketingový tah nejen já, ale i kolegové zabývající se výživou na vědecké úrovni. Absolutní potírání diet s obilovinami není podložené výsledky pořádných studií,“ dodává MVDr. Načeradská.

Krmiva často obsahují také takzvané vedlejší produkty živočišné výroby. Skutečností je, že nejen hovězí steak nebo vykostěné kuře mohou dát psovi to nejlepší. I játra, vnitřnosti a další

„vedlejší produkty živočišné výroby“ obsahují minerály a látky důležité pro psí zdraví.

Co je tučné, to je chutné

Další nepostradatelnou živinou je tuk, který má obecně více funkcí. Vedle toho, že představuje důležitý zdroj energie, ovlivňuje také chuť a texturu jídla. V neposlední řadě hraje významnou roli složení mastných kyselin. Nezáleží tedy pouze na množství tuku, ale také na jeho kvalitě.

„Pokud je v krmivu příliš mnoho tuku, může to vyvolat průjem, ale také zánět slinivky. Je také třeba dávat pozor na správný poměr omega-3 a omega-6 polynenasycených mastných kyselin. Omega-3 polynenasycené mastné kyseliny působí protizánětlivě a u alergiků výrazně pomáhají snižovat svědivost kůže. Naproti tomu omega-6 polynenasycené mastné kyseliny jsou sice součástí ochranné vrstvy kůže, jenže zánět podporují,“ upozorňuje veterinářka.

Množství tuku jsme vyhodnocovali v souladu s doporučenými limity FEDIAF, celková známka za tuk však více odráží hlavně jeho kvalitu. Zaměřili jsme se na množství nenasycené omega-6 mastné kyseliny linolové, nasyčených mastných kyselin, na celkové množství omega-3 a omega-6 nenasycených mastných kyselin a také na jejich poměr. Všechna krmiva vyšla z analýz se ctí. Nejlepší, velmi dobrou známku v hodnocení tuku si jako jediný vysloužil výrobek Happy Dog Medium Adult.

Za co můžou vitamíny?

Výrobci skoro vždy přidávají do krmiva důležité vitamíny a minerály, aby zajistili, že se psovi dostane všeho v dostatečné kvantitě. Základními vitamíny jsou A, D, E, K, C a B-komplex. B a C jsou vitamíny rozpustné ve vodě, nelze se jimi předávkovat, protože jejich přebytek se z těla vyloučí. Naproti tomu A, D, E a K jsou rozpustné v tucích, což znamená, že se běžně ukládají v tukových buňkách organismu. Proto je

U nás horší než jinde?

Testování suchých granulí v zahraniční spolupráci nám umožnilo porovnat naměřené hodnoty stejných krmiv vyrobených pro český a skandinávský trh. Mezi ně patří výrobky Pedigree Vital Balance, Purina Friskies a Orlando z Lidlu, které se pro české psy vyrábějí v postkomunistických zemích, zatímco skandinávští psi pojídají krmivo ze závodů v západní Evropě. Zemi výroby lze rozklíčovat pomocí zkratky v identifikačním kódu výrobce, který se na krmivech povinně uvádí. Protože jsme si na obalech granulí prodávaných u nás a na severu Evropy všimli malých rozdílů, rozhodli jsme se podrobit je testu na dvojí kvalitu.

■ Oproti očekávání i přesvědčení spotřebitelů jsme zjistili, že se všechna výše jmenovaná krmiva liší jen minimálně. Pedigree Vital Balance ze severského trhu vyrobený v Německu dopadl ve srovnání se svým dvojnásobkem vyrobeným v Maďarsku o tři procentní body lépe (78 %). Rozdíly jsme našli zejména v kvalitě tuku, kterou ovlivnily mírně nižší podíly omega-6 mastných kyselin a kyseliny linolové. V parametrech, jako je deklarace, minerály a stopové prvky, však získal maďarský výrobek lepší hodnocení než německý.

■ Podobně dopadly granule Purina Friskies. Rozdíly mezi krmivem maďarské a francouzské výroby činily v celkovém hodnocení 3 procentní body v neprospěch maďarských granulí, na nichž se podepsala o jeden stupeň nižší známka za obsah vitamínu A a pouze uspokojivé dodržení deklarace popela.

■ Krmiva Orlando z Lidlu se lišila o jeden procentní bod. Granule vyráběné v Polsku a prodávané v českém Lidlu si vysloužily jednobodovou ztrátu kvůli dostatečnému hodnocení dodržení deklarace hrubé vlákniny a popela. O trochu lépe vyšlo balení z Holandska dostupné na skandinávských pultech.

■ Všechna ostatní krmiva v testu se vyrábějí na stejných výrobních linkách pro český i skandinávský trh. Připomínáme, že nastavená kritéria pro hodnocení všech krmiv jsou poměrně striktní, a roli tedy hrají i minimální rozdíly.

Čemu se při krmení vyhnout?

Domácím mazlíčkům se čas od času dostane něčeho od stolu. Někdy z rukou majitelů, jindy se obslouží sami. V každém případě bychom však měli zajistit, aby se některé potraviny do psího žaludku nedostaly nikdy.

■ Toxické pro psy jsou **hrozný** nebo **rozinky**, s jistotou se však neví proč. Prvními příznaky po jejich požití bývá zvracení, během 24 hodin až několika dní následuje apatie, průjemy, bolesti břicha a slabost. Konzumace hroznů a rozinek může vést až k akutnímu selhání ledvin. Okamžité řešení spočívá ve vyvolání zvracení, vypláchnutí žaludku a v následném použití aktivního uhlí spolu s vydatným příjmem tekutin.

■ Další nebezpečí pro psa se skrývá v **čokoládě**, v **kakaových** sušenkách nebo třeba v kakaové nedělní bábovce. Není náhodou, že nejvíce případů intoxikovaných psů bývá kolem Vánoc a Velikonoc. Hlavním viníkem je alkaloid theobromin, který je v čokoládě přirozeně obsažen. Příznaky otravy kakaem nebo čokoládou mohou být zvýšená srdeční činnost, dýchací obtíže nebo hyperaktivita, ale také zvracení, průjem, neklid, svalový třes, slabost, arytmie a v závažných případech i selhání ledvin, kóma a smrt. Vyvoláním zvracení, vypláchnutím žaludku, případně použitím aktivního uhlí se minimalizuje vstřebávání theobrominu. Čokoládové pamlsky určené speciálně psům jsou však bezpečné a netoxické, protože theobromin neobsahují nebo jenom ve velmi malém množství.

■ Psí organismus bojuje i s **cibulí** v jakékoliv podobě – syrové, vařené nebo sušené. Způsobuje jim rozpad červených krvinek a následnou anemii, která je regenerativní, protože nedochází k poškozené kostní dřeni, jen červených krvinek. Toxické může být už relativně malé množství čerstvé cibule, míra postižení tedy závisí na velikosti dávky. Sekundárními znaky otravy jsou světlé sliznice, zrychlená srdeční činnost a dech, apatie, slabost, může se objevit i zvracení, průjemy nebo bolesti břicha. V závažných případech může dojít k selhání ledvin i úmrtí. Řešení představují kyslíková terapie, infuze nebo transfuze krve. Během prvních hodin po požití může pomoci vyvolání zvracení.

důležité, aby v průmyslově vyráběných krmivech byly tyto vitamíny dávkovány v optimálním množství. My jsme se zaměřili na vitamíny A a E, protože jejich nedostatečné množství v krmivu v minulosti představovalo problém.

Vitamín A je v malých dávkách nepostradatelný, ale ve velkých škodí. Nedostatek může způsobovat šeroslepost, špatný růst a nekvalitní srst. Nejvíce vitamínu A v rámci doporučeného intervalu obsahovalo krmivo z dm drogerie Dein Bestes Exquisite mit frischem Geflügel. Minimální doporučené množství vitamínu A nesplnil pouze jeden produkt – Marp Green Mountains.

Vitamín E se nachází ve světlíčovém, slunečnicovém či sójovém oleji, v pšeničných klíčcích a živočišném tuku. Hraje významnou roli v metabolismu buněk a působí i jako antioxidant. Jeho nedostatečný příjem může vyústit například v problémy s reprodukcí. Problém se splněním minimálního podílu vitamínu E neměl žádný výrobek, nejvíce jsme jej naměřili u krmiva Hill's Science Plan Lamb with Rice.

Strádat nemusí ani býložravec

Vápník, hořčík, fosfor, draslík, sodík, železo a selen patří mezi nepostrada-

telné složky ve výživě psa. FEDIAF doporučuje minimální limity pro všechny zmiňované prvky, pro většinu z nich i maximální. Vápník se uplatňuje například při stavbě kostí, ovlivňuje srážlivost krve, stahování svalstva a přenos nervových vzruchů. Fosfor se přirozeně vyskytuje v mase a vnitřnostech, jeho nedostatkem proto trpí zejména býložravci. Ve skutečnosti proto nedostatek fosforu psy příliš netrápí, častěji se vyskytují následky jeho přebytku urychlující selhávání ledvin.

Vápník a fosfor fungují v těle dohromady a zásadně ovlivňují kosterní strukturu, proto nelze opomíjet i jejich vzájemný optimální poměr (1,2 : 2). Máme dobrou zprávu, v tomto ohledu všechna testovaná krmiva vyhovují. Celkovou známku za minerály a stopové prvky kazí krmivo Bosch Adult Menue nedostatečné množství naměřeného draslíku, který na doporučené minimum nedosáhl. Vůbec nejlépe si po této stránce vedlo rostlinné krmivo Yarrah.

Plesnivá kukuřice na obzoru

Přirozeným přáním chovatelů je dát svým čtvernožcům v rámci možností nejvyšší kvalitu potravy. Sem beze sporu patří požadavek na nezávadnost.

Krmiva v číslech

Výroba stravy pro domácí miláčky přímo zaměstnává 80 tisíc obyvatel EU v 650 výrobních závodech. Těch, kteří se na stravování čtyřnohých členů rodiny podílejí nepřímo, je odhadem 700 tisíc. Patří sem zejména veterináři, zaměstnanci specializovaných prodejen, jejich dodavatelé, farmaceuti, specializovaní novináři, chovatelé, aktivisté z organizací na ochranu zvířat nebo přepravci. Celkem se za rok prodá zhruba 9 miliónů tun krmiva za 15 miliard eur. Dalších 15 miliard utratí Evropané za další výrobky a služby určené domácím mazlíčkům, jako jsou oblečky, doplňky stravy, vakcíny a medikamenty, pojištění a podobně.

Zdroj: FEDIAF

Kvalitu vstupních surovin při výrobě granulí však může zásadně ovlivnit plíseň. Proto jsme neopomněli testovat granule na jedy produkované plísněmi, konkrétně na aflatoxiny, fumonisiny a zearalenon.

Karcinogenní aflatoxiny, které mohou být toxické pro játra, jsme našli jen ve velmi malém, podlimitním množství u krmiva Marp. Nálezy fumonisinů byly hojnější, avšak pro ně na rozdíl od aflatoxinů neexistuje v psím krmivu legislativní limit. Největší podíl 1200 mikrogramů na kilogram u krmiva Hill's Science Plan poukazuje nejspíše na značně zaplísňenou kukuřici, u které ovšem nepředpokládáme, že by ji chtěl v krmivu majitel svému psovi kupovat. Proto jsme tomuto výrobku snížili známku za mykotoxiny na dostatečnou, což limitovalo jeho celkové hodnocení.

Obaly na detektoru lži

Co slibuje obal, by mělo být uvnitř, o tom není pochyb. Proto granule neunikly ani zkoušce porovnání deklarovaných a naměřených hodnot. Sledovali jsme dodržení obsahu bílkovin, tuku, hrubé vlákniny a popela. Mezi drtivou většinou velmi dobrých až uspokojivých známek za dodržení se vyjímají dvě dostatečné pro Artemis, u které „neseděl“ obsah popela, Brit Care, kde laboratoř objevila rozdíly zejména u obsahu popela a tuku, a krmivo Lidl/Orlando, u kterého jsme naměřili odlišné hodnoty hrubé vlákniny a popela. ✖

Otázky & odpovědi

Kolik masa obsahují psí granule?

Přesné množství obsaženého masa laboratorně zjistit nelze, maso se totiž v granulích nachází v sušené a rozemleté podobě. Jednoznačné není ani určení množství podle obalu. V seznamu použitých surovin se může drůbeží maso ukrývat pod názvem drůbeží masová moučka i pod názvem kuřecí prsa. Někdy se množství určitého druhu masa uvádí přímo na etiketě. Například granule Chappi deklarují 4 % hovězího masa v červených granulích. Tím není vyjádřen celkový obsah masa ve výrobku, ale pouze podíl konkrétního druhu, který se zmiňuje v názvu výrobku. Vedle masa existují ještě vedlejší produkty živočišného původu, jako jsou například játra nebo plíce. Také představují kvalitní suroviny s významným zdrojem živin pro psa. Na všech granulích, které jsme testovali, vyjma krmiva Yarrah, výrobci použití masa a případně vedlejších živočišných produktů uvádějí.

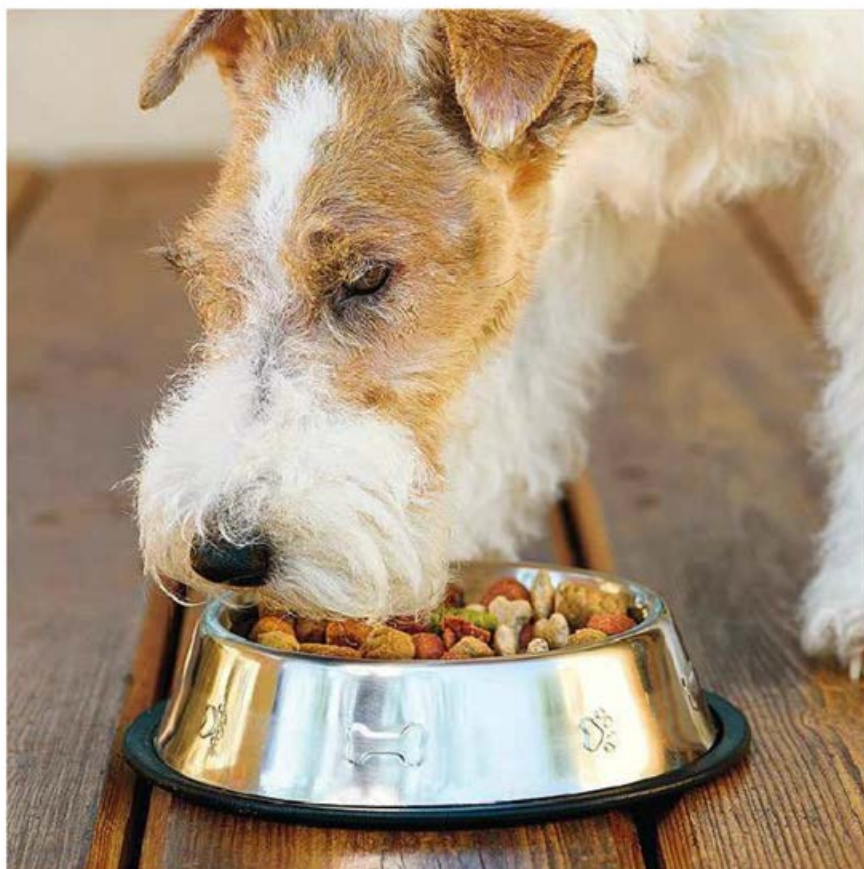
Kteří psi potřebují bezlepkovou stravu?

Pouze ti s nesnášenlivostí lepku. Lepek

je protein, který se nachází v pšenici, ovsu, ječmeni a žitu. Existují také obiloviny bez tohoto proteinu, například rýže nebo proso. Kolik psů nesnáší lepek, však známo není. Německý spotřebitelský časopis Stiftung Warentest upozorňuje, že jedna rasa má s lepem plošný problém, a tou je irský setr. Zároveň dodává, že neexistuje žádné nařízení, které určuje, kolik lepku smí maximálně být v bezlepkových krmivech.

Mohou obiloviny škodit psímu zdraví?

Ne. Mnozí si myslí, že psi nemůžou dobře škroby strávit, současně studie to však vyvracejí. „Obiloviny v krmení zdravotní stav psa neohrožují, pokud na ně není alergický. Takových psů je však ve skutečnosti velmi málo,“ říká MVDr. Martina Načeradská. Zdroje škrobů však musejí být kvalitní, tedy bez obsahu těžkých kovů nebo mykotoxinů. Sušené krmivo představuje větší riziko výskytu těchto nežádoucích látek, neboť obsahuje více obilí. Vysoce toxické pro psa jsou mykotoxiny aflatoxiny, v našem testu však s nimi krmiva problém neměla.

Test Suchá krmiva pro psy

granule s obilovinami

	dm/ Dein Bestes Exquisit mit frischem Geflügel	Royal Canin Medium Adult	Happy Dog Medium Adult	Pedigree Vital Protection Adult	Mountfield/ Vivavita Adult dog	Purina Friskies VitaFit Balance	Chappi s hovězím a drůbežím masem a zeleninou
cena za balení (Kč)	65	410	318	180	990	40	38
hmotnost balení (kg)	1	4	4	2,4	15	0,5	0,5
celkové hodnocení	velmi dobře 80 %	velmi dobře 80 %	dobře 77 %	dobře 75 %	dobře 73 %	dobře 73 %	dobře 72 %
bílkoviny	dobře 76 %	dobře 78 %	dobře 79 %	dobře 71 %	dobře 73 %	dobře 66 %	dobře 74 %
obsah bílkovin / kvalita bílkovin	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +
tuk	dobře 76 %	dobře 71 %	velmi dobře 83 %	dobře 73 %	dobře 71 %	dobře 69 %	dobře 66 %
obsah tuku / kvalita tuku	++ / +	+ / +	+ / ++	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +
vitamíny	velmi dobře 86 %	velmi dobře 99 %	dobře 74 %	dobře 69 %	dobře 76 %	dobře 64 %	dobře 64 %
vitamín A / vitamín E	++ / +	++ / ++	++ / +	+ / +	++ / +	+ / +	+ / +
minerály a stopové prvky	velmi dobře 81 %	dobře 67 %	dobře 73 %	dobře 74 %	dobře 78 %	velmi dobře 80 %	velmi dobře 81 %
fosfor / vápník	++ / ++	+ / +	+ / +	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++
poměr vápníku a fosforu	+	+	+	O	+	+	+
železo / draslík	+ / +	+ / +	++ / +	+ / +	+ / +	+ / +	+ / ++
hořčík / sodík / selen	+ / ++ / ++	O / ++ / +	O / ++ / ++	+ / ++ / O	++ / + / +	++ / ++ / +	++ / ++ / O
deklarace	dobře 73 %	velmi dobře 87 %	dobře 75 %	velmi dobře 95 %	dobře 61 %	velmi dobře 80 %	velmi dobře 80 %
bílkoviny / tuk	++ / O	++ / ++	++ / +	++ / ++	++ / O	++ / +	++ / O
hrubá vláknina / popel	+ / O	+ / ++	+ / O	++ / ++	+ / -	++ / O	++ / +
mykotoxiny	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	dobře 69 %	velmi dobře 84 %	dobře 78 %	velmi dobře 100 %	dobře 74 %
informace o výrobku							
obsah bílkovin deklarovaný / změřený (%)	23 / 24	25 / 25	24 / 25	21 / 22	25 / 24	20 / 21	20 / 21
obsah tuku deklarovaný / změřený (%)	12 / 12	14 / 15	12 / 13	13 / 13	14 / 13	10 / 11	7,5 / 9
obsah vlákniny deklarovaný / změřený (%)	4,5 / 5	1,2 / 2	3 / 2	2 / 2	2,5 / 3	3 / 3	3 / 3
obsah popela deklarovaný / změřený (%)	6 / 7	6 / 6	6,5 / 6	8 / 8	8 / 9	8 / 7	8 / 9
výrobce/prodejce	Bosch Tiernahrung GmbH & Co. KG, Německo	Royal Canin Polska Sp. z o.o., Polsko	Interquell GmbH, Německo	Mars Magyá- rország Kft., Maďarsko	Monge & C. Sas, Itálie	Nestlé Hungaria Kft, Maďarsko	Mars Magyárország Kft., Maďarsko

klíč:

++	+	O	-	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano X ne

Některá hodnocení mohou být limitována. V tomto případě mohlo být celkové hodnocení limitováno zejména špatným hodnocením obsahu mykotoxinů.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

Lidl/ Orlando Croquettes Crunchy & Tasty	Tesco S hovězím a přidanou zeleninou	Magnusson Meat & Biscuit Adult	Eukanuba Adult Medium Breed	Bosch Adult Menue	Marp Green Mountains	Artemis Fresh Mix Adult Dog	Hill's Science Plan Lamb with Rice
175	77	250	349	172	275	316	439
10	3	2	3	3	2	1,8	3
dobře 71%	dobře 71%	dobře 70%	dobře 67%	dobře 66%	dobře 60%	uspokojivě 58%	uspokojivě 57%
dobře 73%	dobře 64%	dobře 75%	dobře 78%	dobře 72%	dobře 74%	dobře 68%	dobře 68%
+ / +	+ / +	++ / +	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +
dobře 67%	dobře 63%	dobře 73%	dobře 72%	dobře 70%	dobře 68%	dobře 77%	dobře 75%
+ / +	+ / +	++ / +	+ / +	+ / +	+ / +	+ / ++	+ / ++
dobře 69%	dobře 61%	dobře 73%	velmi dobře 86%	dobře 74%	dostatečně 32%	dobře 73%	velmi dobře 97%
+ / +	+ / +	+ / +	++ / +	++ / +	-- / +	+ / +	++ / ++
dobře 77%	velmi dobře 80%	uspokojivě 59%	uspokojivě 56%	dostatečně 39%	dobře 75%	uspokojivě 55%	dobře 67%
++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	+ / +	+ / +
+	O	+	+	+	O	+	O
+ / ++	++ / +	++ / ++	++ / ++	+ / --	++ / +	+ / -	+ / +
++ / + / O	++ / ++ / O	O / - / O	O / ++ / -	O / + / +	+ / + / O	O / O / O	O / + / +
uspokojivě 42%	velmi dobře 86%	velmi dobře 82%	dobře 72%	velmi dobře 85%	dobře 76%	dostatečně 23%	velmi dobře 84%
++ / +	++ / ++	++ / O	+ / +	++ / +	++ / O	+ / +	+ / ++
- / -	++ / +	++ / ++	++ / +	++ / ++	+ / ++	+ / --	++ / +
velmi dobře 100%	velmi dobře 100%	velmi dobře 100%	dobře 61%	velmi dobře 100%	uspokojivě 56%	velmi dobře 100%	dostatečně 36%
23 / 23	20 / 20	24 / 26	26 / 25	23,5 / 23	22 / 23	23 / 21	22 / 21
8 / 9	8 / 8	12 / 12	15 / 15	13,5 / 15	8,5 / 10	14 / 15	15 / 15
2,5 / 5	3,8 / 4	3 / 3	2,5 / 2	2,5 / 2	2,5 / 3	3 / 4	1,9 / 2
7,5 / 6	8,5 / 8	6,5 / 6	7,1 / 8	6 / 6	8,5 / 9	7 / 5	4,4 / 5
Cargill Poland Sp. z o.o., Polsko	Partner in Pet Food CZ s.r.o., Praha	Magnusson Petfood, Švédsko	Plaček s.r.o., Poděbrady	Bosch Tiernahrung GmbH & Co. KG, Německo	Pučálka s.r.o., Praha	Artemis Pet Food Company, Inc., USA	A-Vet s.r.o., Praha ¹⁾

¹⁾ Distributor otestovaného krmiva. V současné době již krmivo distribuuje Hill's Pet Nutrition Manufacturing, s.r.o, Praha.

★ vítěz testu

Známku „výhodný nákup“ jsme neudělili žádnému krmivu, protože ceny za jednotku se mohou u stejného výrobku významně lišit v závislosti na konkrétní velikosti balení.

Test Suchá krmiva pro psy

granule bez obilovin

	Orijen Adult dog	Taste of the Wild with Bison & Roasted Venison	Acana Wild Prairie	Brit Care Grain-Free Adult Salmon & Potato
cena za balení (Kč)	1051	310	428	115
hmotnost balení (kg)	6,8	2	2,27	1
celkové hodnocení	velmi dobře 85 %	velmi dobře 82 %	dobře 76 %	dobře 68 %
bílkoviny	velmi dobře 99 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 93 %	dobře 74 %
obsah bílkovin / kvalita bílkovin	++ / ++	++ / ++	++ / ++	+ / +
tuk	dobře 75 %	dobře 73 %	dobře 76 %	dobře 68 %
obsah tuku / kvalita tuku	O / ++	O / ++	O / ++	O / +
vitamíny	dobře 76 %	velmi dobře 80 %	dobře 73 %	velmi dobře 95 %
vitamín A / vitamín E	++ / +	++ / +	+ / +	++ / ++
minerály a stopové prvky	velmi dobře 80 %	dobře 78 %	uspokojivě 56 %	dobře 72 %
fosfor / vápník	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / +
poměr vápníku a fosforu	+	O	+	+
železo / draslík	+ / ++	++ / ++	+ / ++	+ / ++
hořčík / sodík / selen	+ / ++ / O	+ / ++ / O	O / + / -	O / ++ / O
deklarace	velmi dobře 80 %	dobře 71 %	velmi dobře 83 %	dostatečně 30 %
bílkoviny / tuk	++ / +	++ / O	++ / +	O / -
hrubá vláknina / popel	+ / ++	++ / O	+ / ++	O / -
mykotoxiny	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %
informace o výrobku				
obsah bílkovin deklarovaný / změřený (%)	38 / 37	32 / 31	31 / 32	26 / 24
obsah tuku deklarovaný / změřený (%)	18 / 19	18 / 21	17 / 18	15 / 19
obsah vlákniny deklarovaný / změřený (%)	5 / 4	3 / 3	5 / 4	2,5 / 4
obsah popela deklarovaný / změřený (%)	8 / 8	9,2 / 8	7 / 7	7,5 / 6
výrobce/prodejce	Champion Petfoods, Kanada	Diamond Pet Foods, USA	Champion Petfoods, Kanada	Vafo Praha s.r.o., Chrástany, Rudná u Prahy

rostlinné

Yarra Dog Food Vegetarian & Vegan
899
10
dobře 77 %
dobře 76 %
+ / +
dobře 79 %
+ / ++
dobře 72 %
++ / +
velmi dobře 82 %
++ / +
O
++ / ++
++ / + / ++
dobře 76 %
++ / +
+ / +
dobře 76 %
22 / 21
7,5 / 8
5,7 / 7
7,5 / 7
Yarra Organic Petfood BV, Nizozemsko

klíč:

++	+	O	-	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano ✗ ne

Některá hodnocení mohou být limitována. Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

★ vítěz testu

i**Jak testujeme?**

Do testu jsme vybrali 20 vzorků krmiva pro dospělé psy od 11 do 25 kg. Některá krmiva doporučují výrobci pro všechny velikosti psů každého věku, jiná se zaměřují na psy střední velikosti. Naměřené údaje jsme vyhodnocovali s ohledem na běžnou aktivitu psa. Všechna krmiva patří mezi kompletní, což znamená, že by měla splňovat veškeré psí nutriční požadavky.

Výživa

Množství obsažených bílkovin, tuků, hrubé vlákniny, minerálů, popela a sacharidů jsme hodnotili podle doporučení Evropské federace výrobců krmiv pro mazlíčky FEDIAF (Nutritional Guidelines for Complete and Complementary Pet Food for Cats and Dogs), Americké asociace úřední kontroly krmiv AAFCO (Methods for Substantiating Nutritional Adequacy of Dog and Cat Foods) a podle odborné publikace Nutrient Requirements of Dogs and Cats.

Jak poznám alergii u svého psa a co s ní můžu dělat?

„Poměrně častým příznakem může být průjem či zvracení. Zažívací potíže se projeví velmi rychle – obvykle do několika dnů. Pokud se pes zároveň drbe a má průjem, je alergie na krmení velmi pravděpodobná,“ upřesňuje MVDr. Načeradská. Symptomy, jakými jsou průjem, svědění kůže nebo zánět v uchu mohou však mít i jiné příčiny. Proto diagnózu určuje veterinář. Nejprve vyloučí jiné nemoci a pak nasadí eliminační dietu nebo doporučí krmit bílkovinami, se kterými se pes ještě nikdy nesetkal. Po takové dietě je možné zkoušet jednotlivé složky potravy a vytipovat, na co je pes alergický. Ke stanovení diagnózy bohužel nelze využít kožní alergické testy ani vyšetření z krve, protože výsledky jsou často pozitivní, aniž by byl pes skutečně alergický. Takové výsledky vypovídají pouze o tom, že se pes s daným proteinem setkal. To také vysvětluje, proč alergie v posledních letech zdánlivě přibývá. Mezi nejběžnější alergenů patří hovězí maso, ryby, mléčné výrobky, pšenice a sója. Pokud najdeme spouštěč alergické reakce, pak jeho vynecháním ze stravy problém s alergickou reakcí vyřešíme.

■ Tuky

Při hodnocení tuku jsme zohledňovali jeho množství i kvalitu. Hodnotili jsme složení mastných kyselin – kyseliny linolové (omega-6), celkové množství omega-3 a omega-6 mastných kyselin a jejich poměr, nasycené mastné kyseliny. Profil mastných kyselin jsme zjišťovali plynovou chromatografií s plamenionizační detekcí, obsah tuku podle nařízení EU č. 152/2009.

■ Bílkoviny

Bílkoviny se skládají z aminokyselin, kterých je celkem 22. Deset z nich je pro psa esenciálních a je proto nutné, aby je přijímal v potravě. Jejich nedostatek může mít vážné zdravotní důsledky. Měřili jsme obsah hrubých bílkovin a čtyři esenciální aminokyseliny: lysin, methionin, methionin+cysteín a threonin metodou uvedenou v nařízení EU č. 152/2009.

■ Vitamíny a minerály

Obsah vitamínů A a E, minerálních látek a stopových prvků (vápník, fosfor, draslík, sodík, hořčík, železo a selen)

jsme zjišťovali pomocí atomové absorpční spektrofotometrie. Hodnotili jsme jejich obsah, u některých i poměr (vápník a fosfor).

Deklarace

Hodnotili jsme, jak se od sebe liší výživové hodnoty uvedené na obalu (tuky, bílkoviny, vitamíny, hrubá vláknina, popel) od těch, které jsme v laboratoři naměřili. Pro každou položku je legislativou povolená tolerance, v rámci níž se může naměřená hodnota lišit od té deklarované, což jsme při hodnocení zohlednili.

Mykotoxiny

Přítomnost plísňových jedů aflatoxinů, fumonisinu a zearalenonu jsme zjišťovali vysokovýkonnou kapalinovou chromatografií (HPLC).

Jaké jsou požadavky na biokrmivo pro psy?

Krmivo pro domácí zvířata může být podle evropského nařízení č. 834/2007 certifikováno a nazýváno „bio“. Nejméně 95 % složek krmiva však musí pocházet z produkce ekologického zemědělství. Na rozdíl od potravin ovšem krmiva nemohou nést klasické označení v podobě loga se zeleným lístkem.

+**Výrobce musí být sdílný**

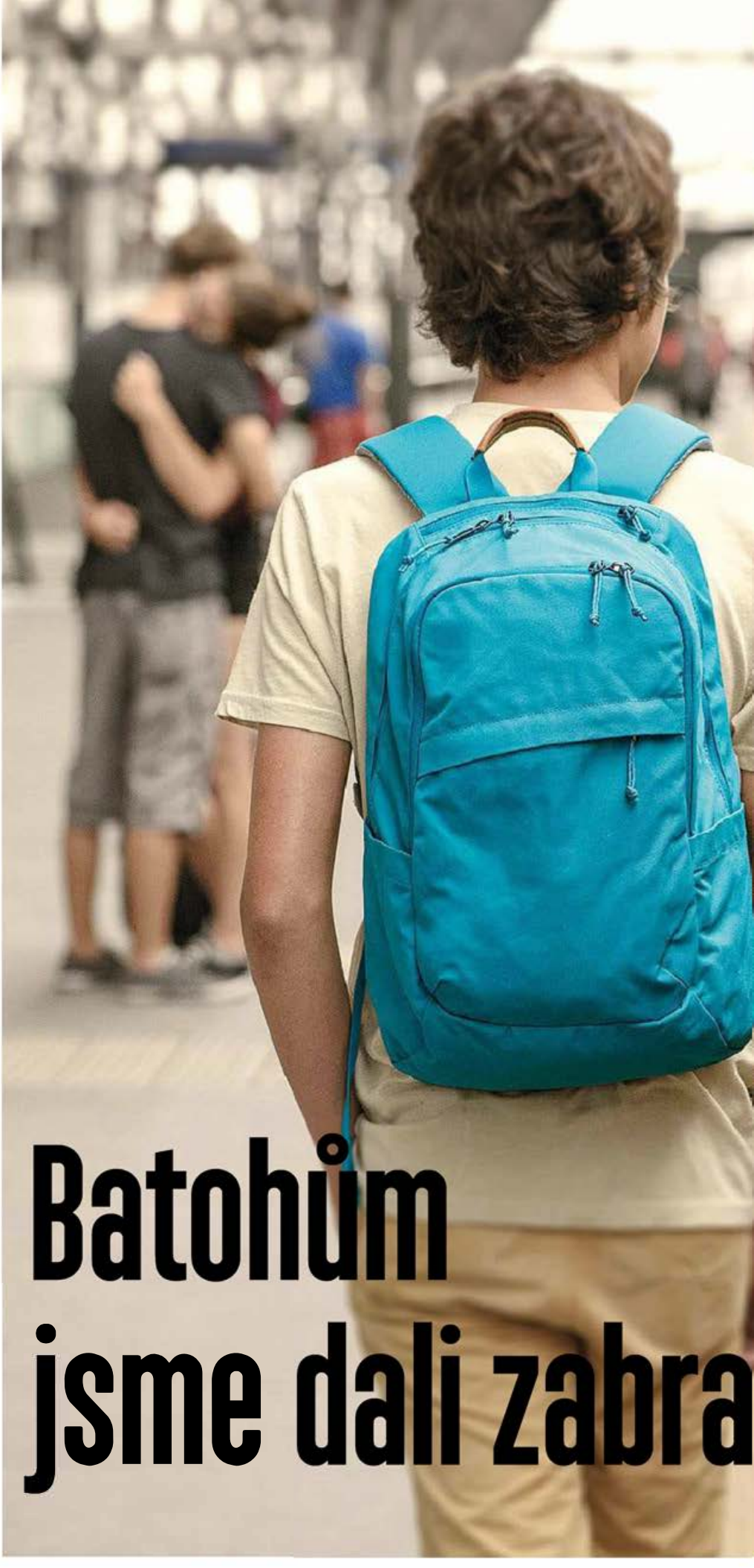
Při nákupu v kamenném obchodě nebývá problém dočíst se na obalu krmiva, co se v něm nachází a další povinné informace jako jsou například obsah analytických složek, minimální trvanlivost, hmotnost, případně i obsah vlhkosti. Pokud byste chtěli navíc získat informace o nepovinných údajích, mezi které patří některé doplňkové látky (konkrétní konzervanty, antioxidanty, barviva) nebo jednotlivé krmné suroviny v rámci kategorie (například vedlejší produkty živočišné výroby) můžete kontaktovat přímo výrobce. Ten musí pro tyto účely podle evropského nařízení č. 767/2009 na obalu uvádět bezplatnou telefonní linku nebo elektronický kontakt.

Test

Batohy na notebook

Notebook, kniha, peněženka, oblečení na sport nebo krabička s obědem. Kvůli práci a dalším aktivitám s sebou denně nosíme spoustu nezbytností. Vhodným zavazadlem, které je dokáže pojmout, je městský batoh. Otestovali jsme 18 modelů dostupných na našem trhu a zjistili, jak dobře se nosí, jak jsou praktické a prostorné. Prověřili jsme voděodolnost v simulovaném dešti nebo pevnost popruhů pomocí zkušebních strojů a posuzovali i celkovou kvalitu provedení.

Batohům jsme dali zabrat

d **dobrá rada**
Nejlepším testovaným batohem je **The North Face Borealis** (velmi dobře, 1700 Kč), který díky poměru ceny a kvality nese i označení výhodný nákup. Je velmi pohodlný na nošení, má kvalitní zipy i ochranu notebooku. Navíc dobře odolává dešti a snadno se čistí. Má hrudní i bederní pás a jeho kapacitu lze regulovat podle velikosti nákladu. Stejnou výbavu nabízí **Deuter Giga** (dobře, 1800 Kč), který pojme stejně jako vítěz 28litrový náklad a v praktických zkouškách se osvědčil vůbec nejlépe. Vítěznou trojici uzavírá 22litrový **Osprey Flare** (dobře, 1600 Kč), který lze díky nízké hmotnosti a relativně malým rozměrům doporučit zejména lidem menšího vzrůstu. Na všech třech modelech najdete bezpečnostní reflexní prvky, které nebývají u městských batohů samozřejmostí.

Z různých typů zavazadel do města lze nejvíce doporučit právě batoh. „Výhoda je v tom, že hmotnost batohu je rozložená rovnoměrně na pravou a levou stranu a páteř je zatížena v ose. Kabelka nebo brašna představují jednostrannou zátěž a vychylují páteř do skoliotického držení,“ uvedla pro dTest fyzioterapeutka Mgr. Petra Maštalková z Prahy (její názory a rady dalších odborníků pro výběr batohu si můžete přečíst v anketě na straně 38).

Nabídka městských batohů na trhu je široká co do barvy, designu, tvaru i vybavení. Abychom zjistili, jak pohodlně se nosí, jestli dobře drží na zádech nebo jak snadno se s nimi zachází, rozdali jsme všechny testované modely pěti dobrovolníkům. Skupinu tvořili tři muži a dvě ženy ve věku od 25 do 40 let. Každý z nich se se všemi batohy prošel po rovině, chodil s nimi po schodech a zkoušel si je opakovaně nandávat a sundávat – a to jak se střední, tak i se zvýšenou zátěží (4,5, respektive 9 kg). Mimo to se testující zaměřili také na další praktické aspekty. Mezi jednotlivými modely našli velké rozdíly. Stojí tedy za to, zastavit se u praktických zkoušek podrobněji.

Vůbec nejlepší hodnocení si od skupiny testujících vysloužil Deuter Giga, který se zamlouval mužům i ženám. Oceňovali na něm celkovou pohodlnost, velmi dobré odvětrání zad, možnost otevření jednou rukou, vhodný počet kapes umožňující pohodlné rozložení věcí nebo kvalitní zipy značky YKK. Zipy chválili testující také u druhého velmi dobře hodnoceného batohu, vítěze testu The North Face Borealis. Hodnotili jej jako celkově příjemný a kvalitní, vyhovoval jim i pevný zádivý systém.

Mezi muži a ženami byly patrné rozdíly u modelu Osprey Flare, který díky svým subtilnějším rozměrům poskytoval více pohodlí ženám než mužům. Ani je však nezklamal, ocenili ale spíše jeho praktické provedení, třeba přední síťku nebo zmíněné zipy YKK.

Trochu to drhne

Z pohledu do tabulky vyplývá, že polovina batohů byla v praxi hodnocena průměrně. Například na modelu IKEA vadily testujícím zadržávající se zipy, které jdou ve srovnání s ostatními modely ztuhla zavírat i otevírat, a také omezená manipulace s ramenními popruhy. Po nasazení je sice lze snadno

dotáhnout, ale už ne povolit. Navzdory nižšímu hodnocení však testující označili batoh za celkově jednoduchý a příjemný. Radost by vám zvláště v letních měsících neudělal další uspokojivý batoh Dakine Campus, u něhož chybí polstrování zadní části, což způsobuje špatné odvětrání.

Pouze dostatečné hodnocení si z praktických zkoušek odnesly modely Easy Camp Razar a Fjällräven Kanken. U prvně jmenovaného testující upozornili na nedostatečné odvětrání zad a nepraktické držadlo, které je součástí ramenních popruhů. Je tak úzké, že se do něj části testujících nevešla celá ruka, což znesnadňuje manipulaci. Druhému modelu hodnotící vytkli tuhou konstrukci, obtížnou práci se zipy a nemožnost regulace popruhů po nasazení. Podle nich působí spíše jako příruční taška s možností nošení na zádech než jako batoh. Za komfort a celkový dojem si odnesl vůbec nejhorší známky.

Pozor na rozměry notebooku

Do testu jsme chtěli zařadit zejména batohy pro notebooky s nejrozšířenější úhlopříčkou displeje 15,6 palce. Jako problematické se však ukázalo, že v řadě případů je ve specifikacích batohů či na jejich visačkách uváděno pouze vágních 15 palců. Na tuto konkrétní velikost úhlopříčky ale narazíte jen stěží. Většina notebooků této kategorie má totiž obrazovku se zmíněnou diagonálou 15,6 palce, respektive 15,4 palce v případě MacBooku Pro 15" od Applu. Rozhodli jsme se proto ověřit, pro které z uvedených velikostí jsou batohy skutečně vhodné.

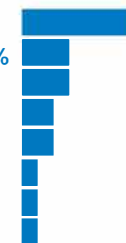
Jak testujeme

podrobný postup testu batohů na notebook najdete na www.dtest.cz/batohy-na-notebook

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení batohů na notebook

praktické zkoušky 35%
příhrádka na notebook 15%
voděodolnost 15%
pevnostní zkoušky 10%
kvalita provedení 10%
využitelnost prostoru 5%
bezpečnost 5%
údržba 5%

Do všech batohů jsme nejprve zkusili vložit běžný notebook s displejem o rozměru 15,6 palce a tloušťkou 2,5cm. S výjimkou modelů Thule EnRoute Triumph 2 a Fjällräven Råven se do všech počítač vešel, do batohu Fjällräven Kanken však jen s velkými obtížemi. Protože má zmíněná trojice přihrádku menší, zkoušky jsme u nich prováděli s MacBookem Pro s úhlopříčkou 15,4". Naopak model O'Neill byl tak prostorný, že se do něj bez obtíží vešel i notebook s úhlopříčkou 17,2 palce. Pokud tedy vybíráte batoh na notebook, nezapomeňte si před jeho koupí vyzkoušet, zda se do něj ten váš opravdu vejde.

Zadáno pro notebooky

V testu přihrádek na notebook jsme se soustředili na praktičnost a kvalitu provedení. Zkoušeli jsme, jak dobře se do přihrádek počítače vkládají, jak snadno jsou přístupné a srovnávali provedení a míru poskytované ochrany. Všimli jsme si rovněž, zda je dno přihrádky na notebook oproti dnu hlavní části batohu zvýšené. To představuje vedle zpevnění či polstrování další prvek ochrany, protože při prudším položení či upuštění batohu je v takovém

případě výrazně nižší šance, že dojde k nárazu přihrádky s počítačem o zem. Další výhodou může spočívat v tom, že notebook nebrání páni v přirozeném rotačním pohybu. Pánev totiž při chůzi rotuje na opačnou stranu než hrudník. Když nakročíme levou nohou, jde dopředu pravá paže. Pokud notebook sahá od pánve po hrudník, může této rotaci bránit, což by mohlo podle fyzioterapeutů vést k přetížení zádových svalů.

Positivním zjištěním je, že řada batohů poskytuje notebooku kvalitní ochranu. Velmi dobré hodnocení si vysloužily třeba modely The North Face Borealis, oba modely Osprey, Thule EnRoute Triumph 2 nebo Boll Prophet. Přihrádka posledně jmenovaného je navíc polstrovaná fleecem, který dokáže částečně zabránit nechtěným pohybům menšího notebooku. Naopak nejhůře si vedly modely Vans Old Skool Plus a Fjällräven Kanken – notebook v nich není chráněn tak dobře jako u jiných modelů a přihrádky nemají ani zvýšené dno.

Dešti mnohé neodolaly

Městský batoh by měl být schopen udržet i v nepříznivém počasí svůj obsah

Proč, nač a za kolik si Češi kupují zavazadla?

Na našem facebookovém profilu jste měli možnost vyplnit dotazník o uživatelských preferencích a zvyklostech při výběru městského zavazadla a jeho používání. Z odpovědí více než tisícovky respondentů vyplynulo, že batohy jsou oblíbenější u mužů než u žen. Do města se s nimi pravidelně vypravuje 34% pánů, ale pouze 18% žen. Mezi ženami je ze zavazadel nejoblíbenější kabelka, kterou do města nosí 59% dam. Mezi muži je kromě batohů populární brašna přes rameno, kterou nejčastěji používá 31% mužů. Nejčastějším důvodem pro koupi nového městského zavazadla je u obou pohlaví obnošenost, opotřebení či jiné poškození toho stávajícího. Mezi ženami je pak druhým nejobvyklejším důvodem potřeba změny a touha vlastnit více modelů. Tento aspekt je důvodem pro koupi zavazadla u více než čtvrtiny žen, ale jen u 3% mužů. U obou pohlaví patří k hlavním kritériím výběru zavazadla do města jeho objem, design, cena a počet kapes. Z dotazníku také vyplynulo, že investice do městských zavazadel nejsou u respondentů nijak závažné. To, které v současnosti využívají, nestálo u 74% respondentů více než 1500 korun.

v suchu, zejména když jde o drahou a citlivou elektroniku. Ačkoliv nelze očekávat, že budete ve městě moknout na dešti dlouhé desítky minut, voděodolný batoh je vždy výhodou. Testovaná zavazadla jsme proto vystavili simulovanému lehčímu dešti a zjišťovali vodotěsnost dna (viz foto na straně 39). Do několika produktů při „sprchování“ zateklo a při postavení do vody tekutina prosákla dovnitř. Proto dostaly nedostatečné známky modely O'Neill AC President, Ellemhammer Copenhagen DeLuxe, Samsonite Network 2, Alpine Pro Egypt i Easy Camp Razar. Nejlépe si naopak vedly The North Face Jester, Burton Day Hiker Flame Ripstop a Deuter Giga.

V laboratoři jsme upřeli pozornost i na pevnost namáhaných částí batohu, tedy držadel a popruhů. Nechali jsme je otestovat na speciálním zkušebním zařízení (viz foto

využitelnosti prostoru jsme hodnotili, jak dobře se do nich vejde standardní náklad zahrnující věci běžné denní potřeby od notebooku přes knihu až po peněženku (viz Jak testujeme na straně 39). Zkoušku jsme pak zopakovali se zvýšeným břemenem, kdy jsme k základu navíc přidali cvičební úbor.

Pokud potřebujete na zádech přenášet objemný náklad, můžete zvolit některý z velmi dobře hodnocených modelů Deuter Giga, Osprey Comet, Dakine Campus nebo O'Neill AC President. Do nich se bez problémů vešel jak základní náklad, tak i náklad zvýšený. Ten se naopak vůbec nevešel do modelů Fjällraven Raven nebo Thule EnRoute Triumph 2, které za využitelnost prostoru dostaly dostatečné hodnocení. Podobně je na tom i batoh IKEA Förenkla s vůbec nejmenším změřeným objemem 15 litrů. Náklad se do něj špatně skládal a toho zvýšeného se vešla jenom část. Těm, kteří cestují nalehko a hledají menší batoh, však mohou v této zkoušce hůře hodnocené modely naopak vyhovovat.

a infobox na straně 39). Propadákem v tomto testu byl Alpine Pro Egyed. Během zkoušky se z batohu vytrhla jedna strana horního držadla, a to již po dvaceti z dvaceti tisíc zdvihů. Došlo také k potrhání švů u horních částí popruhů a k uvolnění švů na celém batohu. Popruhy i batoh sice stále držely pohromadě, ale důvěru již nevzbuzovaly. Švy se uvolnily také na spodním konci polstrování popruhů modelu Easy Camp Razar, ale v tomto případě šlo jen o kosmetickou vadu.

Laboratoř dále hodnotila provedení jednotlivých prvků, například zipů, švů nebo popruhů. Nej kvalitnější je z pohledu laboratoře vítěz testu The North Face Borealis. Ani většina ostatních batohů se nemá za co stydět – dostávaly většinou velmi dobré nebo dobré známky. Pár „výtečníků“ skončilo uspokojivě, což vypovídá o průměrné kvalitě jejich zpracování. Pomyšlnou černou ovčí byl opět batoh Alpine Pro Egyed, jehož švy, držadlo i popruhy zhodnotila laboratoř ve srovnání s ostatními jako nepřiliš kvalitní.

Inspekce v útrokách

Kupující zajímavě pochopitelně i to, kolik věcí se do batohů vejde. V testu

Typy batohů

Na trhu je v současné době několik druhů batohů. Každý z nich má výhody i nevýhody a je důležité si před koupí ujasnit, k jakému účelu jej budete používat. Abyste se v nabídce batohů lépe zorientovali, přečtěte si základní rozdělení.

Městský batoh

Jedná se o menší batoh s objemem 15–35 l určený na městské nošení nebo krátké jednodenní výlety. Vnitřní prostor je uzpůsoben těmto účelům, obsahuje kapsy na dokumenty, notebook, psací potřeby a další drobné předměty. Může mít postranní kapsy, nastavitelné pásy i hrudní a/nebo bederní pás.

Turistický batoh

Dvoukomorový batoh s objemem 40–60 litrů. Zádový systém je pro lepší odvod vlhkosti většinou vyrobený ze síťoviny. Disponuje postranními kapsami, má kompresní popruhy a nastavitelný bederní i hrudní pás.

Expediční batoh

Vícekomorový batoh s objemem 60–90 l oceníte na delších výpravách, na nichž potřebujete více vybavení. Pevná konstrukce vydrží velkou zátěž. Vnitřní prostor má obvykle dvě části s nastavitelným víkem se dvěma kapsami. Prostor může být doplněn i kapsou s hydratačním systémem. Prostor navíc zajišťují integrované postranní kapsy nebo možnost nasazení přídatných kapes.

Lezecký a speciální batoh

Hodí se pro náročné túry v horách nebo pro horolezce. Jde o jedno až dvoukomorový batoh s objemem 30–50 l splňující všechna kritéria používání v nejnáročnějším terénu. Má pevný zádový systém, nastavitelné víko, ramenní a kompresní popruhy, vnější přídatné popruhy na upínání materiálu a vybavení. Velmi praktický je boční přístup do batohu.

Jak je důležité mít reflexní prvky

Součástí našeho hodnocení byla i vybavenost reflexními prvky. Kladné body jsme přiklepli modelům s prvky s vysokou mírou odrazivosti. Hodnocení jsme naopak snižovali batohům bez jakýchkoliv odrazivých částí. V rámci bezpeč-

nosti jsme zohledňovali i přítomnost ostrých hran a rohů. Potěšitelné je, že jsme je u žádného modelu nenašli.

Snadná údržba

Batohy jsme ve zkušebně nešetřili a při zkouškách snadnosti čištění jsme na ně zvenku nanесли bahno a zevnitř je znečistili ovocným sirupem. Hodnotili jsme, jak snadné je nečistoty z materiálů odstranit. Za čištění dostaly modely většinou kladné body, nejtěžší bylo vyčistit batoh Easy Camp Razar, na jehož dně i povrchu zůstaly po oschnutí viditelnější stopy bahna. ✗

Anketa mezi odborníky

Několika odborníků z řad fyzioterapeutů jsme se zeptali, podle jakých kritérií by si lidé měli vybírat batoh, aby co nejlépe posloužil jejich zádům.

Čeho by si měli lidé nejvíce všimnout při koupi nového batohu?

PhDr. Andrea Pávová, Ph.D., Praha: Je dobré batoh osobně vyzkoušet. Každý má trochu jiný tvar zad a každému

může vyhovovat jiný typ. Je důležité, aby batoh dobře seděl na zádech a moc „nelítal“. U těžších batohů je nutný bederní pás, který odlehčí ramenům. Kvalitní polstrování zabezpečí, aby bylo nošení pohodlné a popruhy se nezařezávaly do těla.

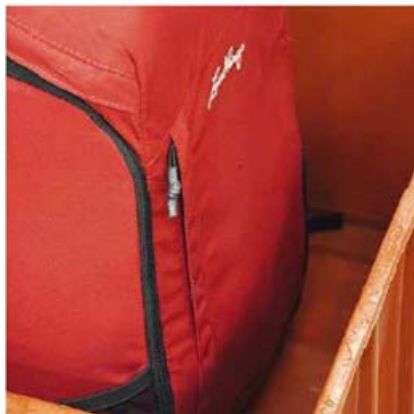
Hana Korbelářová, Plzeň: Důležitá jsou polstrovaná záda společně se sítkou proti pocení. Vždy preferuji zapínání ramenních popruhů v oblasti horních a spodních žeber (hrudní a bederní pás, pozn. red.), pro lepší rozložení váhy batohu na páteři. Takové batohy si kupuji já.

Mgr. Petra Mašalková, Praha: Při koupi batohu bychom si měli všimnout kvality zádového systému, který by měl mít pevné polstrování. Délka zádového systému by měla být odpovídající výšce člověka. Ramenní popruhy by měly být také polstrované a jejich šířka by měla odpovídat nosnosti batohu. U kvalitnějších batohů je možné zvolit i vzdálenost popruhů dle šířky ramen. Pokud předpokládáme, že budeme v batohu nosit těžší věci, například notebook nebo knihy (3 kg a více), je vhodné vybrat batoh s bederním, popřípadě

Zkušební zařízení prověřovalo odolnost batohů proti lehkému dešti.

Při testu voděodolnosti dna stály batohy deset minut v centimetru vody.

Testování odolnosti horního držadla.

i hrudním popruhem, které zajistí optimální rozložení zátěže.

Co může ze zdravotního hlediska způsobit volba špatného batohu?

PhDr. Andrea Pávová, Ph.D., Praha: Špatný batoh může být příčinou bolesti zad i končetin. Nedostatečné polstrování ramenních popruhů může způsobit bolesti a zhmoždění trapézových svalů. Také chybějící bederní pás u těžších batohů může způsobit přetížení šíjových svalů a krční páteře. To může mít za následek bolesti hlavy, krku nebo mezi lopatkami, motání hlavy, bolesti ramen nebo mravenčení horních končetin.

Hana Korbelařová, Plzeň: U nevhodných popruhů může začít bolet krční páteř, a pokud budou zaryté do ramen, může dojít k pomalejšímu proudění lymfy. Při propocení může dojít k prosytnutí svalů. Špatný tvar zad u batohu může působit na přetížení svalů podél páteře s následnou bolestí zad.

Mgr. Petra Mašalková, Praha: Chybějící polstrování zad deformuje tvar batohu, tudíž zátěž není rovnoměrně rozložena. Trpí tím především šíjové svalstvo, neboť celá váha batohu spočívá právě na ramenou. Častou chybou bývá i špatné nastavení délky popruhů nebo nošení batohu na jednom rameni.

1 Jak testujeme

Praktické zkoušky

Každý batoh testovalo pět dobrovolníků, z toho tři muži a dvě ženy ve věku 25 až 40 let. Každý z testujících batoh nosil se základní (4,5 kg) i zvýšenou (9 kg) zátěží. Dobrovolníci chodili s batohy po rovině, po schodech nahoru i dolů a opakovaně si je sundávali a nandávali. Po testování v terénu každý batoh hodnotili z hlediska pohodlnosti, ventilace zad, otevírání a přístupu do kapes, nastavení popruhů nebo stability. Známkou za celkový dojem vyjadřuje, nakolik se batoh testujícím zalíbil a s jakou pravděpodobností by si ho sami zakoupili.

Příhrádka na notebook

V laboratoři jsme hodnotili, jak snadno je příhrádka přístupná, jak dobře se do ní notebook vkládá a také z ní vyjímá. Dále byla inspekce a vzájemným srovnáním posuzována kvalita a míra ochrany notebooku.

Voděodolnost

Zkouška simuluje pohyb s batohem v dešti a jeho položení na mokré povrch. V první části testu strávil batoh 30 minut ve speciálním sprchovacím zařízení simulujícím lehký déšť (10 l/m²). Hodnotili jsme, zda zůstane po zkoušce uvnitř suchý, do jaké míry provlhne či do něj zateče. V druhé části jsme batoh naplněný bavinou na deset minut postavili do jednoho centimetru vody a poté změřili, kolik tekutiny prosáklo dovnitř.

Pevnostní zkoušky

Do batohů jsme rovnoměrně rozložili 9 kg závaží a zavěsili je na zkušební zařízení, které je zdvihalo a nechávalo volně padat na dráze 40 mm celkem 20 000krát. Zkouška prověřovala odolnost horního držadla a popruhů. U nich jsme rovněž zjišťovali, zda neprokluzují.

Kvalita provedení

Odborné posouzení kvality provedení zavíracích mechanismů, švů, nýtů, držadla a popruhů.

Bezpečnost

Hodnotili jsme, zda je batoh bez ostrých hran nebo rohů, o které by se nositel mohl poranit, zda disponuje reflexními prvky a jaká je míra jejich odrazivosti (hodnoceno při osvětlení reflektory vozidla ze vzdálenosti 10 m).

Využitelnost prostoru

Zkouška hodnotila, jak dobře se do batohů vejde standardizovaný denní náklad. V první části jsme do nich vkládali notebook s nabíječkou, časopis, knihu formátu A5, 1,5l láhev, lunchbox, peněženku, svazek klíčů, mobil a tablet s nabíječkami, antiperspirant, sluneční brýle, čtyři kusy psacích potřeb a mikinu. V druhé části jsme k výše uvedenému nákladu zkoušeli přidat ještě cvičební úbor (triko, trenýrky, lehkou sportovní obuv a malý ručník). Chtěli jsme zjistit, zda a jak snadno se „nálož“ do batohů vejde.

Údržba

Batohy jsme zvenku a zespodu znečistili bahnem, zevnitř ovocným sirupem. Cílem bylo prověřit, zda a jak snadno je znečištění odstranitelné. K čištění jsme používali houbičku a mýdlovou vodu.

Test Batohy na notebook

batohy na notebook

	The North Face Borealis	Deuter Giga	Osprey Flare	Boll Prophet	The North Face Jester	Burton Day Hiker Flame Ripstop	Osprey Comet	Thule EnRoute Triumph 2
průměrná cena (Kč)	1700	1800	1600	2400	1900	1400	2200	1900
celkové hodnocení	velmi dobře 81%	dobře 79%	dobře 75%	dobře 74%	dobře 74%	dobře 72%	dobře 71%	dobře 65%
praktické zkoušky	velmi dobře 82%	velmi dobře 84%	dobře 70%	dobře 72%	dobře 63%	dobře 66%	dobře 68%	uspokojivě 58%
komfort nošení při střední / plné zátěži	+ / +	++ / +	+ / o	+ / +	+ / +	++ / +	+ / o	+ / o
odvzdušnění zad při střední / plné zátěži	++ / ++	++ / ++	+ / +	+ / +	+ / o	o / -	+ / +	o / o
pohodlnost horního držadla	++	-	++	+	++	o	++	-
otvírání hlavních / vedlejších kapes	++ / ++	++ / ++	+ / +	++ / ++	o / o	+ / +	+ / +	++ / o
přístup do kapes při nošení / nastavení popruhů	o / ++	o / ++	o / +	+ / +	o / +	o / +	o / +	o / +
stabilita při pohybu do stran / předklonu	+ / ++	++ / ++	+ / +	o / +	+ / +	+ / +	+ / +	o / +
možnosti a výbava batohu / celkový dojem	++ / ++	++ / ++	++ / +	++ / +	+ / o	+ / +	++ / o	o / o
přihrádka na notebook	velmi dobře 87%	dobře 66%	velmi dobře 89%	velmi dobře 90%	dobře 77%	dobře 79%	velmi dobře 87%	velmi dobře 88%
přístup a manipulace	++	++	++	++	++	++	++	++
ochrana notebooku / zvýšené dno	++ / ✓	+ / x	++ / ✓	++ / ✓	+ / ✓	+ / ✓	++ / ✓	++ / ✓
voděodolnost	dobře 66%	dobře 70%	dobře 63%	uspokojivě 56%	velmi dobře 83%	dobře 73%	dostatečně 30%	dostatečně 36%
simulovaný déšť / stání ve vodě	+ / ++	++ / -	o / ++	o / ++	++ / +	+ / ++	- / o	- / +
pevnostní zkoušky	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%
držadlo / popruhy / prokluz popruhů	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++
kvalita provedení	velmi dobře 88%	dobře 76%	velmi dobře 80%	velmi dobře 86%	dobře 76%	dobře 78%	velmi dobře 84%	dobře 66%
vnější / vnitřní uzavírání	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	+ / +	++ / ++	++ / ++	+ / +
švy / nýty	++ / x	++ / x	++ / x	++ / x	+ / x	++ / x	++ / x	+ / x
držadlo / popruhy	++ / ++	- / ++	++ / +	++ / +	++ / ++	++ / +	++ / +	+ / +
využitelnost prostoru	dobře 70%	velmi dobře 90%	uspokojivě 56%	uspokojivě 56%	dobře 70%	uspokojivě 53%	velmi dobře 90%	dostatečně 36%
základní / zvýšený náklad	+ / +	++ / ++	+ / -	+ / -	+ / +	+ / -	++ / ++	o / --
bezpečnost	dobře 75%	dobře 75%	velmi dobře 80%	uspokojivě 50%	dobře 75%	uspokojivě 50%	dobře 65%	velmi dobře 80%
ostré hrany / reflexní prvky	++ / +	++ / +	++ / +	++ / x	++ / +	++ / x	++ / o	++ / +
údržba	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%	velmi dobře 85%	velmi dobře 90%	velmi dobře 88%	velmi dobře 90%	velmi dobře 90%
čištění vnějšíku / dna / vnitřních prostor	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++
technické údaje / výbava								
hmotnost batohu (kg)	1,2	1	0,7	1,4	0,8	0,7	0,9	0,8
deklarovaný / změřený objem (l)	28 / 28	28 / 28	22 / 22	26 / 27	26 / 26	25 / 26	30 / 30	21 / 20,5
vhodné pro notebook ⁴⁾	15,6"	15,6"	15,6"	15,6"	15,6"	15,6"	15,6"	MacBook Pro 15,4" ¹⁾
možnost regulace kapacity	✓	✓	✓	x	x	✓	✓	✓
hrudní pás / bederní pás	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / x	✓ / x	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / x
vnější / vnitřní kapsy (počet)	3 / 3 + org ³⁾	2 / 2 + org ³⁾	3 / 5 + org ³⁾	3 / 9 + org ³⁾	2 / 4	3 / 1	2 / 5 + org ³⁾	4 + org ³⁾
kapsa pro tablet nebo čtečku (počet)	2	1	1	2	1	1	1	2
postranní kapsa na 0,5l / 1,5l láhev	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	x / x	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓

klíč:

++	+	o	-	--
velmi dobře 100-80 %	dobře 79-60 %	uspokojivě 59-40 %	dostatečně 39-20 %	nedostatečně 19-0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

Dakine Campus	Fjällräven Råven	O'Neill AC President	Ellehammer Copenhagen DeLuxe	Samsonite Network 2	IKEA Förenkla	Vans Old Skool Plus	Easy Camp Razar	Fjällräven Kanken	Alpine Pro Egyed
1400	2700	1200	1300	1300	800	1100	900	2300	1300
dobře 64 %	dobře 64 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 48 %	uspokojivě 46 %	uspokojivě 45 %	uspokojivě 43 %	dostatečně 38 %
uspokojivě 54 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 49 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 44 %	dostatečně 38 %	dostatečně 21 %	uspokojivě 46 %
+ / o	o / o	o / o	+ / o	o / o	+ / +	+ / o	o / o	-- / --	o / -
-- / --	- / -	o / -	- / -	o / -	- / -	-- / --	- / --	-- / --	- / -
++	+	o	+	o	+	-	--	o	o
++ / ++	++ / ++	+ / o	+ / o	+ / +	- / -	+ / --	o / -	- / -	+ / +
o / +	o / +	o / -	o / +	o / o	o / -	o / o	o / o	o / --	o / o
o / +	+ / +	o / +	+ / o	o / o	o / +	o / +	+ / +	- / -	o / +
+ / o	+ / o	o / o	o / o	o / -	- / o	- / -	- / -	- / --	o / -
dobře 70 %	dobře 78 %	velmi dobře 80 %	velmi dobře 85 %	dobře 61 %	uspokojivě 59 %	dostatečně 31 %	dobře 65 %	uspokojivě 43 %	velmi dobře 88 %
++	++	++	++	++	o	o	+	++	++
o / ✓	+ / ✓	+ / ✓	++ / ✓	+ / x	o / ✓	- / x	o / ✓	- / x	++ / ✓
dobře 60 %	uspokojivě 43 %	nedostatečně 13 %	nedostatečně 10 %	nedostatečně 13 %	dostatečně 20 %	dostatečně 30 %	nedostatečně 10 %	dostatečně 36 %	nedostatečně 10 %
+ / +	- / ++	-- / -	-- / --	-- / -	- / -	o / --	-- / --	o / --	-- / --
velmi dobře 90 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 90 %	dobře 76 %	velmi dobře 82 %	dobře 76 %	dobře 78 %	velmi dobře 90 %	dostatečně 38 %
++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / -	++ / ++ / o	++ / ++ / -	++ / + / ++	++ / ++ / ++	-- / - / ++
dobře 68 %	velmi dobře 84 %	dobře 68 %	velmi dobře 82 %	uspokojivě 56 %	dobře 60 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 42 %	uspokojivě 58 %	dostatečně 38 %
+ / +	++ / ++	+ / o	++ / +	o / o	o / +	o / x	o / o	o / x	o / o
+ / x	++ / x	++ / x	++ / x	o / x	+ / x	o / x	+ / x	+ / ++	- / x
+ / +	++ / +	+ / +	++ / ++	+ / +	++ / o	o / o	- / o	++ / -	- / -
velmi dobře 90 %	dostatečně 36 %	velmi dobře 90 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 50 %	dostatečně 26 %	dobře 60 %	dobře 60 %	dostatečně 33 %	dobře 76 %
++ / ++	o / --	++ / ++	+ / -	+ / -	- / -	+ / +	+ / o	o / -	++ / +
uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	velmi dobře 80 %	dobře 70 %	uspokojivě 50 %
++ / x	++ / x	++ / x	++ / x	++ / x	++ / x	++ / x	++ / +	+ / +	++ / x
dobře 70 %	velmi dobře 85 %	velmi dobře 90 %	uspokojivě 58 %	dobře 60 %	dobře 70 %	velmi dobře 85 %	uspokojivě 40 %	dobře 75 %	velmi dobře 90 %
+ / + / +	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	+ / + / o	o / o / +	+ / ++ / +	++ / ++ / ++	- / - / +	+ / + / ++	++ / ++ / ++
0,7	0,7	1,1	1,1	0,6	0,8	0,6	0,5	0,5	0,6
33 / 33,5	20 / 19,5	35 / 36	20 / 20	21,5 / 21,5	15 / 15	23 / 24	30 / 31	16 / 15,5	28 / 27,5
15,6"	MacBook Pro 15,4" ¹⁾	15,6", 17,2"	15,6"	15,6"	15,6"	15,6"	15,6"	MacBook Pro 15,4" ²⁾	15,6"
x	x	x	✓	x	✓	x	x	x	✓
✓ / x	✓ / x	✓ / x	✓ / x	x / x	x / x	x / x	x / x	x / x	x / x
5 / 1 + org ³⁾	3 / 2 + org ³⁾	7 / 5	3 / 2	2 / 4	3 / 4	1 / 2	1 / 4	3 / x	3 / 1 + org ³⁾
1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
✓ / ✓	✓ / ✓	x / x	x / x	x / x	x / x	x / x	x / x	x / x	✓ / x

¹⁾ Do batohu se nevešel testovaný notebook s uhlopříčkou 15,6 palců.

²⁾ Testovaný notebook s uhlopříčkou 15,6 palců se do batohu vešel jen stěží.

³⁾ organizér

⁴⁾ na základě testu

★ vítěz testu
 Ⓞ výhodný nákup

Test Myčky nádobí

Srovnávací testy myček nádobí jsou pravidelným obsahem našeho časopisu. Do aktuálního testu jsme vybrali 13 volně stojících myček o šířce 60 centimetrů. Zaměřili jsme se na levné a v České republice hojně dostupné modely. Výsledky ukázaly, že i mezi touto sortou výrobků se najdou dobré kousky. Špatné známky jsme udělovali za dlouhé mycí cykly a za vysokou hlučnost, dobré známky za umyté a usušené nádobí a také za nízkou spotřebu vody i elektrické energie.

Kvalita do deseti tisíc

dobrá rada

Vítězem testu je myčka **Bosch SMS50L12** (dobře, 8670 Kč) energetické třídy A+ s kapacitou 12 souprav nádobí. Nádobí myje dobře a suší výborně, má nízkou spotřebu vody i elektrické energie a hlavní mycí program trvá jen dvě hodiny. Mezi negativa patří naopak dlouhý úsporný program a vyšší hlučnost. Vítěze testu považujeme kvůli poměru ceny a výkonu také za výhodný nákup. Stejně označení si zaslouží i v pořadí druhá myčka **Siemens SN25L201** (dobře, 8690 Kč). Ve zkouškách dostala téměř stejné známky jako vítěz, má stejné přednosti i nedostatky a také stejnou výbavu.

Do testu jsme zařadili volně stojící modely o šířce 60 centimetrů a kapacitě od 12 do 14 souprav nádobí. Příkon přístrojů se pohyboval od 1800 do 2400 wattů a jejich energetická třída byla A+ nebo A++. Při výběru jsme si stanovili dva stěžejní parametry: cenový strop deset tisíc korun a hojnou dostupnost v ČR. Bohužel ne u všech značek bylo možné splnit obě kritéria. Například zařazený model od AEG stojí v průměru 13 tisíc korun, protože levnější byly málo dostupné.

Z třinácti otestovaných myček dosáhly na celkové dobré hodnocení pouze dvě, konkrétně vítěz testu Bosch SMS50L12 a druhá v pořadí Siemens SN25L201, obě od společnosti BSH. Svoji nejdůležitější činnost, tedy mytí a sušení nádobí, zvládají dobře. Ještě dalších pět myček získalo v této zkoušce dobrou známku, ale kvůli horším výsledkům v jiných oblastech to na celkové dobré hodnocení nestačilo. Konkrétně šlo o modely značek Beko, Hotpoint-Ariston, Indesit, Fagor a Mora. Při testech jsme používali „hlavní“ program, nazývaný většinou auto nebo normal, a úsporný program, označovaný jednoduše eco. Myčky ECG EDF 6016 WA+ a Philco PDP 6 však žádný program s patřičným označením auto nebo normal nemají, zvolili jsme proto program s názvem light. Náplň myčky tvořily rozličné kusy nádobí z různých materiálů, například z keramiky, melaminu, porcelánu, skla, plastu nebo kovu.

Při pohledu do tabulky lze s klidem na duši říct, že až na dvě výjimky (ECG a Amica v úsporném programu) dokážou všechny testované modely umýt nádobí dobře nebo uspokojivě. Z výsledků dále vyplývá, že většina myček

Jak testujeme

podrobný postup testu myček nádobí najdete na www.dtest.cz/mycky

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení myček nádobí

mytí a sušení 58,5%
délka programu 7,5%
spotřeba 14%
hlučnost 7,5%
obsluha 7,5%
zpracování 5%

Náplň myčky o kapacitě 12 souprav tvoří 96 kusů nádobí: 6 jídelních setů (6 polévkových, mělkých a dezertních talířů, 6 šálků a podšálků, 3 sklenice a 3 kalíšky), 12 sad příborů (vidliček, nožů, polévkových lžic a kávových lžiček), malá a velká mísa, oválná mělká servírovací mísa, 2 plastové krabičky, 2 servírovací lžíce, jedna servírovací vidlička, jedna lžice na omáčku, dvě nerezové pánve a jedna obdélníková nerezová pečicí nádoba.

Údaje o množství spotřebované vody potvrdily, že myčky jsou ve srovnání s ručním mytím nádobí nedostižitelné. Zatímco průměrná spotřeba člověka myjícího dvanáct sad nádobí je 44,2 litru vody, průměrná spotřeba testovaných myček v hlavním programu je pouhých 13,5 litru. Beko si vystačí dokonce s 10,6 litru a přesto myje nádobí dobře. V úsporném programu je průměr spotřebované vody 10,6 litru, v případě Beko jen 9,6 litru. Právě zmiňovaná Beko je vůbec nejúspornější myčkou v testu jak ve spotřebě elektrické energie, tak vody. Na druhou stranu její hlavní mycí program trvá tři hodiny a úsporný ještě déle, takže úspora vody a elektrické energie je vykoupena časem.

Dávají o sobě vědět

Hlučnost myček patří mezi zkoušky, ve kterých se často objevují špatné známky. Posuzujeme ji jak objektivně za použití sonometru, tak subjektivně poslechem. Nejtišším společníkem je AEG Favorit 56322MO s pouze 44 naměřenými decibely v průběhu mycí fáze. Také subjektivní hodnocení vyluzovaných zvuků dopadlo dobře.

© phoniamaiphot / Fotolia

myje hůře v úsporném programu. Výjimkou je AEG Favorit 56322MO, která myje hůře v hlavním programu. Ze všech nejlépe umyla nádobí Indesit DFP 27T94 A EU, které patří celkové páté místo. Stejně jako ostatní myčky však měla problémy s odstraněním zbytků jídla z hrnců a pánví.

Sušení nádobí některým myčkám moc nešlo a při hodnocení jeho efektivity padaly i dostatečné a nedostatečné známky. Pouze dvojice od BSH (Bosch a Siemens) vysušila téměř všechny kusy nádobí perfektně a odnesla si za to samé jedničky. Zajímavou anomálií byla myčka Whirlpool ADP 500WH, která v hlavním programu usušila nádobí na jedničku, ale v úsporném programu dostala za čtyři (tedy dostatečnou známku). Špatné hodnocení znamená, že na nádobí zůstalo hodně zaschlých kapek nebo byly vidět stopy od stékající vody. To byl případ modelů Amica ZWV 648WS, ECG EDF 6016 WA+ a Philco PDP 6.

Nekonečné čekání

Při pohledu na displej myčky poté, kdy jsme nastavili úsporný program, to někdy vypadalo, že si z nás utahuje. Zobrazená délka programu v minutách

byla totiž trojmístná cifra někdy začínající dvojkou (v případě zobrazení času v hodinách trojkou). Úsporný program trval v průměru více než tři hodiny (186 minut), zatímco průměr hlavního byl 140 minut. Mile nás překvapilo, že nejlépe myjící myčky od BSH zároveň patří mezi přístroje s nejkratším hlavním programem. Nádobí umyjí za zhruba dvě hodiny. Bohužel do pole dostatečně hodnocených za délku programu je srazil velmi dlouhý úsporný program, který trvá tři a půl hodiny. Nejkratší úsporný program (140 minut) má ECG.

Provoz nikdy není zadarmo

Měření spotřeby elektrické energie ukázalo, že většina modelů ji má v úsporném programu nižší než 1 kWh. Pouze Electrolux ESF5511LOW si vezme 1,24 kWh. Hlavní program je energeticky náročnější a většina myček při něm dosahuje vyšší spotřeby, najdou se však úsporné modely se spotřebou pod 1 kWh. Mezi ně patří vítěz testu Bosch, s přimhouřenýma oběma očima i Siemens, třetí v pořadí Beko DFN28321W, dále Philco a ECG. Největším zhroutem je opět Electrolux s 1,34 kWh.

Druhou a poslední dobře hodnocenou myčkou je Beko, ostatní skončily s horšími známkami. Nejsou sice tak hlučné podle objektivního měření, ale z dostatečných a nedostatečných známek ze subjektivního hodnocení vyplývá, že vydávají nepříjemné zvuky. Na konci žebříčku stojí Whirlpool ADP 500WH s naměřenými 58 decibely a dostatečným subjektivním hodnocením.

(Samo)obsluha

Nejlépe hodnocené myčky z pohledu obsluhy se celkově umístily na prvních příčkách. Nejsnadněji z testovaných se obsluhuje Beko, ani ta však nedosáhla na celkovou dobrou známku. Na děleném druhém místě jsou pak tři myčky – Bosch, Siemens a Hotpoint-Ariston. Společnými znaky zmiňovaných modelů jsou například nepraktické dávko-vače mycích prostředků, snadná práce s koši na nádobí a dobrá účinnost samočištění.

Naopak nejhůře se obsluhuje myčka Mora SM 631W s pouze dostatečným hodnocením. To například znamená, že madlo dveří má nepříjemný tvar a není dost hluboké, k otevření dveří je zapotřebí síly a navíc nejde provést jedním souvislým pohybem. Při posuzování praktické stránky košů na nádobí testující zmínili, že nemají madlo, chybí jim jednoduchý systém pro upravení výšky košů a ty jsou při manipulaci hlasité. Při plnění myčky vadila nemožnost změny pozice košíku na příbory a příliš volný pořadač na příbory, při ovládání myčky kritizovali horší srozumitelnost symbolů a absenci údaje o teplotě programu. Dále upozorňovali na nepraktický dávko-vač mycího prostředku i leštidla a také nízkou účinnost samočištění. Vedle Mory má špatnou účinnost samočištění ještě ECG, ostatní jsou na tom dobře.

Detailnější popisky jednotlivých myček včetně jejich plusů a minusů najdete na následujících stranách. ✖

Anketa mezi odborníky

Často se nás ptáte, proč u spotřebičů netestujeme také jejich spolehlivost a životnost. Odpověď je jednoduchá – takové testy by trvaly tak dlouho, že v době, kdy bychom jejich výsledky mohli zveřejnit, by už testované modely nemusely být na trhu. Oslovili

jsme ale provozovatele několika servisů myček, abychom se jich zeptali na zkušenosti z praxe.

Jaká je podle vaší zkušenosti průměrná životnost myček?

Filip Ráž, Praha: Průměrná životnost spotřebiče závisí na frekvenci a způsobu používání. V klasických podmínkách doma by měl spotřebič vydržet v průměru cca čtyři až sedm let. Proto zákazníkům radím při koupi nového spotřebiče držet se průměrných modelů v cenové relaci od 11 do 15 tisíc. Dražší modely totiž mají základ stejný, ale mění se uživatelské rozhraní v podobě ovládací elektroniky, která je složitější, a proto hrozí její závada oproti jednodušší verzi modulů třeba bez displeje. Dnes nelze jednoznačně říct, která značka je méně poruchová, jelikož výrobci snižují životnost spotřebičů použitím levnějších plastů a elektronických součástek modulů.

M. Rothová, Praha: Průměrná životnost současných spotřebičů je čtyři až pět let. Mnoho starých myček vyrobených před 10 až 15 lety však slouží dodnes.

Michal Horčic, Praha: Průměrná životnost myček se liší dle roku výroby, ale lze říct, že se postupně snižuje. V současné době opravujeme myčky staré 20 let, ale také 15, 10, 5, 3 a dokonce i 2 roky. Nemohu posuzovat výrobky, které jsou nyní na trhu, protože s nimi ještě nejsou žádné zkušenosti, ale poslední generace výrobků vydržela cca pět až sedm let s jednou nebo dvěma opravami. Každá generace spotřebičů setrvá na trhu 1 až 2 roky a v okamžiku, kdy skončí záruka, se již neprodává. Výrobce se obvykle z chyb předchozí generace poučí a následující modely jsou choulostivé zase na něco jiného.

Martin Bubeník, Olomouc: Průměrná životnost myček je v dnešní době cca šest až osm let. Ve chvíli, kdy odejde programátor či oběhové čerpadlo, lidé často kupují novou myčku.

Co ovlivňuje životnost myčky? Máte nějaká doporučení pro uživatele, jak správně myčku používat?

Filip Ráž, Praha: Pokud zákazník dává do myčky opakovaně nádobí se zbytky jídla, dostávají se například do systému

➤ str. 48

myčky nádobí

	Bosch SMS50L 12 ¹⁾	Siemens SN25L201	Beko DFN28321W	Hotpoint-Ariston LFF8M019X	Indesit DFP 27T94 A EU
průměrná cena (Kč)	8670	8690	10 490	8440	7990
celkové hodnocení	dobře 63 %	dobře 60 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 56 %
mytí a sušení	dobře 69 %	dobře 63 %	dobře 61 %	dobře 64 %	dobře 60 %
mytí: hlavní program / úsporný program	+ / O	+ / O	+ / O	+ / O	+ / +
sušení: hlavní program / úsporný program	++ / ++	++ / ++	O / O	+ / +	O / -
délka programů	dostatečně 35 %	dostatečně 36 %	nedostatečně 10 %	uspokojivě 45 %	dostatečně 28 %
hlavní program (min)	O 123	+ 112	-- 184	O 121	O 149
úsporný program (min)	-- 208	-- 208	-- 211	- 174	-- 195
spotřeba vody a elektrické energie	dobře 66 %	dobře 65 %	dobře 71 %	uspokojivě 45 %	uspokojivě 53 %
hlavní program: spotřeba el. energie (kWh)	+ 0,99	+ 1	+ 0,94	- 1,27	- 1,27
úsporný program: spotřeba el. energie (kWh)	+ 0,89	+ 0,9	++ 0,83	+ 0,95	++ 0,82
hlavní program: spotřeba vody (l)	O 11,6	O 11,8	+ 10,6	- 16,2	- 14,4
úsporný program: spotřeba vody (l)	+ 9,9	+ 10	+ 9,6	O 11,7	+ 10
hlučnost	dostatečně 39 %	uspokojivě 44 %	dobře 63 %	dostatečně 34 %	uspokojivě 54 %
změřená hlučnost (dBA)	O 51	O 50	+ 48	O 52	+ 48
subjektivní hodnocení	-	-	+	--	-
obsluha	uspokojivě 57 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 56 %
návod k použití / dveře	+ / O	+ / O	O / +	- / O	- / O
plnění myčky / práce s koší na nádobí	O / +	O / +	O / +	O / +	O / +
dávkoavač mycích prostředků / ovládání myčky	- / O	- / O	- / O	O / -	O / -
čistění filtru nečistot / účinnost samočistění	O / +	O / +	- / ++	++ / +	++ / +
zpracování	velmi dobře 83 %	velmi dobře 83 %	uspokojivě 50 %	dobře 66 %	dobře 66 %

technické údaje / vybavení

energetická třída	A+	A+	A++	A+	A++
deklarovaný příkon (W)	2400	2400	2100	1900	1800
kapacita (počet souprav)	12	12	13	14	14
max. rozměry pro vestavbu: výška / šířka / hloubka (cm) ²⁾	84,5 x 59,8 x 61,2	84,2 x 59,9 x 59,9	85,4 x 60,1 x 60,6	84,8 x 59,6 x 59,5	85,1 x 59,8 x 61,4
uložení příborů	košík	košík	košík i zásuvka	košík	košík
odnímatelné ostřikovače / dětská pojistka	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✗	✓ / ✗
senzor pro míru zašpinění / odložený start	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✗ / ✓	✓ / ✓
poloviční náplň / prg. pro prostředky vše v jednom	✗ / ✗	✗ / ✗	✓ / ✗	✓ / ✓	✓ / ✗
předoplach	✓	✓	✓	✓	✓
možnost změnit pozici košíku na příbory / horního koše	✗ / ✓	✗ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓
zobrazení údaje o času zbývajícím do konce programu	✓	✓	✓	✓	✗
automatické vypnutí přístroje	✗	✗	✓	✗	✗
informace o probíhající mytí	✓	✓	✓	✓	✓
informace o stavu: leštidla / soli	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓

klíč:

++	+	O	-	--
velmi dobře 100-80 %	dobře 79-60 %	uspokojivě 59-40 %	dostatečně 39-20 %	nedostatečně 19-0 %

vysvětlivky:

✓ ano ✗ ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

AEG Favorit 56322M0	Fagor LFF1330X	Mora SM 631W	Electrolux ESF5511LOW	Whirlpool ADP 500WH	Philco PDP 6	Amica ZWV 648WS	ECG EDF 6016 WA+
12 990	8990	6990	8990	8200	8590	7660	7000
uspokojivě 54 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 43 %	dostatečně 37 %
uspokojivě 50 %	dobře 63 %	dobře 63 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 43 %	uspokojivě 45 %	dostatečně 28 %
o / +	+ / o	+ / o	+ / o	o / o	+ / o	o / -	- / -
o / -	+ / o	+ / +	- / o	++ / -	-- / --	- / -	-- / --
dostatečně 37 %	dostatečně 29 %	dostatečně 23 %	dostatečně 30 %	dostatečně 23 %	dostatečně 38 %	uspokojivě 49 %	uspokojivě 58 %
o 128	- 164	- 177	o 143	- 150	o 140	+ 119	+ 109
-- 192	- 167	- 171	-- 196	-- 230	- 172	- 159	o 140
dobře 64 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 51 %	dobře 65 %	uspokojivě 44 %	dobře 69 %
o 1,09	- 1,26	o 1,15	- 1,34	- 1,32	++ 0,83	- 1,34	++ 0,79
++ 0,83	+ 0,97	++ 0,85	o 1,24	+ 0,86	+ 0,87	+ 0,91	+ 0,92
o 11,3	- 16,4	- 14,4	+ 10,8	- 14,5	- 15,2	- 17	+ 10,9
+ 10,4	o 127	+ 10,6	+ 9,3	+ 8,8	+ 11	+ 9,7	o 13,9
dobře 73 %	uspokojivě 54 %	dostatečně 32 %	uspokojivě 59 %	nedostatečně 11 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 42 %	dostatečně 27 %
++ 44	+ 48	o 53	+ 46	- 58	+ 49	o 50	o 53
+	-	--	-	--	-	-	--
uspokojivě 54 %	dostatečně 31 %	dostatečně 30 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 46 %	uspokojivě 42 %	dostatečně 29 %
o / -	o / -	- / -	o / -	-- / o	o / o	- / o	o / o
o / o	- / -	- / --	o / o	o / o	o / --	o / o	-- / --
o / +	- / -	- / -	o / +	o / o	- / -	- / -	- / o
o / ++	o / +	o / -	o / +	-- / +	+ / +	o / +	++ / -
dobře 66 %	uspokojivě 41 %	uspokojivě 41 %	dobře 66 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 50 %	nedostatečně 16 %	uspokojivě 41 %
A++	A+	A++	A+	A++	A++	A++	A+
2200	1930	1930	1950	2200	1850	2200	1850
13	12	12	13	12	14	12	12
84,7 x 59,5 x 64,8	84,9 x 59,8 x 58,5	84,9 x 59,8 x 59,6	84,9 x 59,6 x 62,6	85 x 60 x 59,6	83,4 x 59,6 x 59,6	84,6 x 59,9 x 59,8	85 x 59,7 x 59,7
košík	košík	košík	košík	košík	zásuvka	košík	košík
x / x	✓ / x	✓ / x	✓ / ✓	✓ / x	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓
✓ / ✓	x / ✓	x / x	✓ / ✓	✓ / ✓	x / ✓	✓ / ✓	x / ✓
x / ✓	✓ / ✓	✓ / x	x / x	✓ / ✓	x / ✓	✓ / ✓	x / x
✓	x	✓	✓	✓	✓	✓	✓
x / ✓	x / ✓	x / ✓	x / ✓	x / ✓	x / ✓	x / ✓	x / ✓
✓	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
✓	x	x	✓	✓	x	x	x
✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓

¹⁾ Myčka se prodává i ve stříbrném provedení pod označením SMS50L18EU.

²⁾ Volně stojící myčky lze po sejmutí horní desky přístroje umístit pod kuchyňskou linku. Proto uvádíme maximální rozměry pro vestavbu.

★ vítěz testu
 Ⓢ výhodný nákup

kontroly hladiny a hrozí přetečení myčky nebo její špatné fungování. Dále hrozí zablokování čerpadel myčky cizími předměty, což končí nevypuštěnou vodou ze spotřebiče.

M. Rothová, Praha: Životnost velmi ovlivňuje běžná údržba. Doporučujeme kontrolovat, aby se do myčky nevkládalo nádobí se zbytky jídel, s párátky, peckami od citrónu, lógreem od kávy, nánosy omáčky, silnou vrstvou připálenin, apod. Tyto zbytky se usazují v otočných ramenech, která se po ucpání přestanou točit. Otočná ramena i filtry proto doporučujeme pravidelně čistit a kontrolovat, dále pravidelně doplňovat sůl a průměrně jednou za jeden až dva měsíce pročistit myčku speciálním čističem. V oblastech s tvrdou vodou doporučujeme použít dekalifikátor, který se umístí před napouštěcí hadici. Životnost myčky samozřejmě záleží i na tom, zda zákazník spouští myčku třikrát denně, nebo třikrát týdně.

Michal Horčic, Praha: Množství závad nejvíce souvisí se zákaznickovou pečlivostí při čištění vnitřního prostoru myčky. Pokud se pravidelně nečistí filtry, množství závad vzrůstá a nepomůže ani zázračná čisticí vodička z televizní reklamy. Další faktory jsou stabilita napětí, délka používaných programů a mycí prostředky.

Martin Bubeník, Olomouc: Obecně se dá říct, že pokud obsluha myčky jedná podle návodu, vše je v pořádku. Pokud lidé dávají do myčky zbytky jídla a následně nevyčistí síto, může se stát, že přestane umývat. Nesmějí zapomínat ani na udržování trysek

omývacích ramen v čistotě. Některým myčkám po zhruba čtyřech letech odchází topení na oběhovém čerpadle, což je mimochodem krok zpět, protože u starších typů myček odcházelo čerpadlo cca po deseti letech. Někdy zase odchází čidlo indikace čistoty vody zhruba po pěti letech (ošoupe se umělé sklíčko), proto je nutné nedávat do myčky nic, v čem by mohl být obsažen písek či hlína.

Jaké jsou nejčastější poruchy a lze jim nějak předcházet?

Filip Ráž, Praha: Nejčastější poruchy jsou způsobeny uživatelem, který nehledí na relativní čistotu vkládaného nádobí (střepy, kosti, pecky, apod.).

M. Rothová, Praha: Častou závadou, kterou si zákazník způsobuje sám, je závada v pantech dveří. Zákazníci se opírají o otevřené dveře myčky nebo na ně pokládají vyjmuté nádobí. Závady způsobené elektronickými komponenty, běžným opotřebením nebo nekvalitním provedením jednotlivých dílů zákazník bohužel neovlivní.

Michal Horčic, Praha: Nejčastěji jsou problémy se sledováním množství vody v myčce (presostaty, hladinové spínače a snímače). Dále se objevují funkční elektronické závady a deformace či praskání mechanických komponent.

Na www.dtest.cz/mycky najdete

výsledky dalších testů myček z předchozích let, například výsledky vestavných myček otestovaných v minulém roce. Na webu jsou také detailnější popisky výrobků a bohatší seznam technických údajů, vlastností a výbavy. Letos došlo k drobné úpravě testovacího programu, a z toho důvodu nejsou mezi sebou porovnatelné výsledky modelů z aktuálního testu a těch prověřených v roce 2015 nebo dříve.

Bosch SMS50L12
dobře (63 %), 8670 Kč

➕ dobrá účinnost mytí v hlavním prg.; velmi dobrá efektivita sušení; krátký hlavní prg.; nízká spotřeba vody i elektřiny; odnímatelné ostřikovače; předoplach; pohodlná manipulace s koši na nádobí; snadný přístup k filtrům nečistot; snadné vyjmutí a navrácení filtrů; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.

➖ uspokojivá účinnost mytí v úsporném prg.; průměrná hlučnost; nepraktické kryty zásobníků na mycí prostředky; nepohodlné otevírání dveří; nesnadné oddělení filtrů nečistot; některé sklopné prvky se obtížně sklápějí; malá flexibilita košů; nelze změnit pozici košíku na příbory

Siemens SN25L201
dobře (61 %), 8690 Kč

➕ dobrá účinnost mytí v hlavním prg.; velmi dobrá efektivita sušení; krátký hlavní prg.; nízká spotřeba vody i elektřiny; pohodlná manipulace s koši na nádobí; snadný přístup k filtrům nečistot; snadné vyjmutí a navrácení filtrů; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.; odnímatelné ostřikovače; předoplach

➖ uspokojivá účinnost mytí v úsporném prg.; průměrná hlučnost; nepraktické kryty zásobníků na mycí prostředky; nepohodlné otevírání dveří; nesnadné oddělení filtrů nečistot; některé sklopné prvky se obtížně sklápějí; malá flexibilita košů; nelze změnit pozici košíku na příbory

Beko DFN28321W
uspokojivě (58 %), 10 490 Kč

➕ dobrá účinnost mytí v hlavním prg.; nízká spotřeba vody i elektřiny; nízká hlučnost; odnímatelné ostřikovače; prg. pro poloviční náplň i předoplach; snadná práce s dávkovačem leštidla; pohodlné otevírání dveří; pohodlná manipulace s koši; možnost změnit pozici košíku na příbory; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.; automatické vypnutí

➖ uspokojivá účinnost mytí v úsporném prg.; uspokojivá efektivita sušení; velmi dlouhý prg.; nesnadné zavření přihrádky na mycí prostředek; nepohodlné madlo dveří; obtížné čištění filtru nečistot; nevhodné rozvržení ovládací panel

Hotpoint-Ariston LFF8M019X
uspokojivě (57 %), 8440 Kč

➕ dobrá účinnost mytí v hlavním prg.; dobrá efektivita sušení; krátký hlavní prg.; nízká spotřeba v úsporném prg.; odnímatelné ostřikovače; prg. pro poloviční náplň i předoplach; elektronické nastavení dávkovače leštidla; pohodlná manipulace s koši na nádobí; dobrá flexibilita ve spodním koši; velmi snadné čištění filtru nečistot; možnost změnit pozici košíku na příbory; zobrazení údaje o teplotě i délce prg.

➖ uspokojivá účinnost mytí v úsporném prg.; dlouhý úsporný prg.; vysoká spotřeba v hlavním prg.; vyšší hlučnost; špatně uchopitelný kryt zásobníku soli; nepraktický ovládací panel; minimální flexibilita v horním koši; nepohodlné otevírání dveří

Indesit DFP 27T94 A EU
uspokojivě (56 %), 7990 Kč

➕ dobrá účinnost mytí; nízká spotřeba v úsporném prg.; poměrně nízká hlučnost; odnímatelné ostřikovače; prg. pro poloviční náplň i předoplach; elektronické nastavení dávkovače leštidla; pohodlná manipulace s koši na nádobí; dobrá flexibilita ve spodním koši; velmi snadná práce s filtry nečistot; možnost změnit pozici košíku na příbory; zobrazení údaje o teplotě prg.

➖ uspokojivá efektivita sušení v hlavním prg.; dostatečná v úsporném; poměrně dlouhý prg.; vysoká spotřeba v hlavním prg.; nepohodlné otevírání dveří; minimální flexibilita v horním koši; špatně uchopitelný kryt zásobníku soli; chybí údaj o délce prg.

AEG Favorit 56322M0
uspokojivě (54 %), 12 990 Kč

➕ dobrá účinnost mytí v úsporném prg.; poměrně krátký hlavní prg.; nízká spotřeba v úsporném prg.; nízká hlučnost; předoplach; jemný pohyb košů; spodní koš vybaven zárazkou proti vykojení; praktický ovládací panel; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.; automatické vypnutí myčky

➖ uspokojivá účinnost mytí i efektivita sušení v hlavním prg.; dlouhý úsporný prg.; uspokojivá spotřeba v hlavním prg.; neodnímatelné ostřikovače; nepohodlné nastavení dávkovače leštidla; nepohodlné otevírání dveří myčky; chybí jednoduchý systém pro změnu pozice horního koše; horší přístup k filtru nečistot; nelze změnit pozici košíku na příbory; malá flexibilita při plnění myčky

Fagor LFF1330X
uspokojivě (53 %), 8990 Kč

➕ dobrá účinnost mytí i efektivita sušení v hlavním prg.; nízká spotřeba elektřiny v úsporném prg.; poměrně nízká hlučnost; odnímatelné ostřikovače; prg. pro poloviční náplň; snadný přístup k filtrům nečistot; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.

➖ uspokojivá účinnost mytí i efektivita sušení v úsporném prg.; dlouhý prg.; vysoká spotřeba v hlavním prg.; vyšší spotřeba vody v úsporném prg.; špatně uchopitelný kryt zásobníku soli; nepohodlná práce s dávkovačem leštidla (k nastavení potřeba nářadí); nepohodlné otevírání dveří myčky; nepraktické koše na nádobí; nesnadné oddělení filtrů nečistot; nelze změnit pozici košíku na příbory; nepraktický ovládací panel; malá flexibilita při plnění myčky

Mora SM 631W
uspokojivě (53 %), 6990 Kč

➕ dobrá účinnost mytí v hlavním prg.; dobrá efektivita sušení; nízká spotřeba v úsporném prg.; odnímatelné ostřikovače; prg. pro poloviční náplň i předoplach

➖ uspokojivá účinnost mytí v úsporném prg.; dlouhý prg.; vyšší spotřeba v hlavním prg.; vyšší hlučnost; nepohodlná práce s dávkovačem leštidla (k nastavení potřeba nářadí); nepohodlné otevírání dveří myčky; nepraktické koše na nádobí; obtížnější čištění filtru; nelze změnit pozici košíku na příbory; nepřehledný ovládací panel; chybí údaj o teplotě a délce prg.

Electrolux ESF5511LOW
uspokojivě (51 %), 8990 Kč

+ dobrá účinnost mytí v hlavním prg.; nízká spotřeba vody; poměrně nízká hlučnost; odnímatelné ostřikovače; prg. pro předoplach; jemný pohyb košů; spodní koš vybaven zarážkou proti vykojení; přehledný ovládací panel; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.; automatické vypnutí myčky

– uspokojivá účinnost mytí i sušení v úsporném prg.; dostatečná efektivita sušení v hlavním prg.; poměrně dlouhé prg.; vysoká spotřeba elektřiny; nepohodlná práce s dávkovačem leštidla; nepohodlné otevírání dveří; chybí jednoduchý systém pro změnu pozice horního koše; omezený přístup k filtrům nečistot; komplikované nasazení filtru do myčky; nelze změnit pozici košíku na příbory; malá flexibilita při plnění myčky

Whirlpool ADP 500WH
uspokojivě (50 %), 8200 Kč

+ velmi dobrá efektivita sušení v hlavním prg.; nízká spotřeba v úsporném prg.; odnímatelné ostřikovače; prg. pro poloviční náplň i předoplach; pohodlné madlo dveří; pohodlná manipulace s koši na nádobí; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.; dobrá flexibilita při plnění myčky

– uspokojivá účinnost mytí; dostatečná efektivita sušení v úsporném prg.; dlouhé prg.; vysoká spotřeba v hlavním prg.; vysoká hlučnost; k nastavení dávkovače leštidla potřeba nářadí; nepohodlné otevírání dveří; nesnadné čištění filtru nečistot (riziko poranění); málo přehledný ovládací panel; nelze změnit pozici košíku na příbory

Philco PDP 6
uspokojivě (47 %), 8590 Kč

+ dobrá účinnost mytí v hlavním prg.; nízká spotřeba elektřiny; nízká spotřeba vody v úsporném prg.; poměrně nízká hlučnost; odnímatelné ostřikovače; předoplach; pohodlná práce se zásobníkem soli; pohodlné otevírání dveří; snadné čištění filtru nečistot; prostorný spodní koš; praktická zásuvka na příbory; zobrazení údaje o délce prg.

– uspokojivá účinnost mytí v úsporném prg.; velmi špatná efektivita sušení; delší programy; vysoká spotřeba vody v hlavním prg.; nepohodlná práce s dávkovačem leštidla (k nastavení potřeba nářadí); nepraktické koše na nádobí; málo přehledný ovládací panel; chybí údaj o teplotě prg.

Amica ZWV 648WS
uspokojivě (43 %), 7660 Kč

+ poměrně krátké prg.; nízká spotřeba v úsporném prg.; odnímatelné ostřikovače; prg. pro poloviční náplň i předoplach; pohodlná práce se zásobníkem soli; koše myčky vybaveny madly; jednoduchý systém pro změnu pozice horního koše; zobrazení údaje o délce i teplotě prg.

– uspokojivá účinnost mytí v hlavním prg., špatná v úsporném; špatná efektivita sušení; vysoká spotřeba v hlavním prg.; průměrná hlučnost; nepohodlná práce s dávkovačem leštidla (k nastavení potřeba nářadí); nepohodlné madlo dveří; hlučná manipulace s horním košem; spodní koš může vyjet z kolejnic; obtížnější čištění filtru nečistot; nelze změnit pozici košíku na příbory; málo přehledný ovládací panel

ECG EDF 6016 WA+
dostatečně (37 %), 7000 Kč

+ nízká spotřeba elektřiny; krátké prg.; nízká spotřeba vody v hlavním prg.; odnímatelné ostřikovače; prg. pro předoplach; pohodlná práce se zásobníkem soli; pohodlné otevírání dveří; velmi snadné čištění filtru nečistot

– špatná účinnost mytí; velmi špatná efektivita sušení; vyšší spotřeba vody v úsporném prg.; vyšší hlučnost; nepohodlná práce s dávkovačem leštidla (k nastavení potřeba nářadí); nepraktické koše na nádobí; nelze změnit pozici košíku na příbory; chybí údaj o teplotě i délce prg.; malá flexibilita při plnění myčky

Informační servis

Cukrové sirupy – tekuté slazení

Aktuálně se velmi diskutuje o cukru v potravinách a o ideální míře jeho příjmu. Z mediálního obrazu se může zdát, že viníkem všech problémů je krystalický cukr. Mnozí se mu snaží vyhnout a hledají za něj náhradu. Jednou z možností jsou sladké sirupy. Mohou být lákavé – chuťově poslouží stejně a „krystal“ to není. Opravdu není?

Nakoupili jsme devět tekutých sladidel nejrůznějšího původu, seřadili je podle obsahu cukrů a pokusili se popsat a odhalit jejich chemickou podstatu. Sirupy jsou seřazeny podle klesajícího obsahu cukrů, avšak nelze udělat obecný závěr „čím více (méně), tím lépe“. Pro celkové posouzení sladidla je důležitá i skladba obsažených cukrů. Kde to bylo možné, tam jsme doplnili i hodnoty takzvaného glykemického indexu (více se o něm můžete dozvědět v boxu na straně 55).

Klíčovým pojmem celého následujícího textu je „cukr“. Zde ovšem neoznačuje krupici nebo moučku, ale obecnou skupinu chemických látek s typickou strukturou a sladkou chutí, takzvané monosacharidy a disacharidy.

Cukrové sirupy se vyznačují tekutostí nebo medovitou konzistencí a vysokým, zhruba 60 až 70% obsahem cukrů. Česká vyhláška č. 76/2003 Sb. takové sirupy řadí mezi přírodní sladidla. Samostatnou technickou i legislativní kategorií je med. V tabulce se zástupce

medu Blossom Honey značky Marlene dostal s více než 75% obsahem cukrů na druhé místo. Odsunemeli stranou v medu obsažené aromatické látky, enzymy a pyl, zbude vyvážená směs volné glukózy a fruktózy – dvou jednoduchých sacharidů tvořících po vzájemném spojení molekulu klasického řepného či třtinového cukru. Včely med vytvářejí tak, že svými enzymy štěpí cukry obsažené v nektaru na směs jejich základních stavebních jednotek. Odborně se této

směsi říká invertní cukr.

Oproti sacharóze má odlišné vlastnosti – obtížně krystalizuje a jeho chuť je odlišná.

Přírodně obsaženému invertnímu cukru vděčí za svou chuť vedle medu i jeden z výrobků v našem srovnání – Bio datlový sirup CountryLife. Toto tradiční sladidlo z oblasti Iráku a Libye je známé již od 17. století. Vyrábí se zahuštěním filtrovaného vývaru z rozvařených datlí, ze kterých se do něj dostávají minerální látky a rozpustná vláknina.

Sladké jako med

Na rozklad sacharózy však nemají patent jen včely a datle, lze jej provádět i jednoduchými průmyslovými metodami. Jednou z možností je řepný cukr rozpustit, zahřát a do roztoku přidat kyselinu. Takto získaný invertní cukr se využívá třeba jako levná náhražka medu v tvrdém perníku. Během obou světových válek se v našich končinách prodával jako umělý med.

Také řada sirupů na bázi invertního cukru se vyrábí

Informační servis

Cukrové sirupy – tekuté slazení

Cukrové sirupy

značka	Marks & Spencer/ Cook with M&S	Lidl/ Marlene	Alnatura	CountryLife	CountryLife	Steeves Maples	Marks & Spencer/ Cook with M&S
obchodní název	Golden Syrup	Blossom Honey	Bio Agaven Dicksaft	Bio Rýžový sirup	Bio Kukuřičný sirup	Natural Original Canadian Maple Taste Syrup	Black Treacle
hmotnost (g)	680	500	350	351	351	375	680
cena (Kč)	81,90	95,90	72,90	61,90	67,90	199	109,90
cena za 100 g (Kč)	12	19,20	20,80	17,60	19,30	53,10	16,20
složení	sirup z částečně invertovaného cukru	květový med	zahuštěná agávová šťáva	rýže 80%, pitná voda	kukuřice 80%, pitná voda	tekutý cukr, javorový sirup 2%, přírodní aroma	sirup z invertního cukru, melasa
sacharidy (g/100 g)	85,3	81,5	75	96	95	83	77,9
z toho cukry (g/100 g)	84,4	75,7	75	74	74	72	67,4
vláknina (g/100 g)	0,5	0	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	0
sůl (g/100 g)	0,38	0	<0,1	0,001	0,001	0	0,15
tuky (g/100 g)	0,1	0	<0,1	0,4	0,5	0	0,2
bílkoviny (g/100 g)	0	0	<0,1	1,1	1,3	0	0,6
popis podle etikety	částečně invertovaný cukrový sirup	květový med	agávová zahuštěná šťáva	sirup rýžový	sirup kukuřičný	originální kanadský sirup, sladký sirup s javorovým sirupem	tmavá melasa s invertním cukrem
profil obsažených cukrů ¹⁾	směs glukózy a fruktózy (45 %), sacharóza (39%)	směs glukózy a fruktózy (72 %), sacharóza (3%)	fruktóza (56 %), glukóza (20%)	glukóza (23%) a maltóza (31%)	glukóza (24%) a maltóza (32%)	sacharóza	směs glukózy s fruktózou (1:1), sacharóza
glykemický index ²⁾	63	58	20 až 30	98	98	není k dispozici	55
prodejce/výrobce	Marks & Spencer plc., UK	Lidl Česká republika v.o.s., Praha	Alnatura GmbH, Bickenbach, Německo	CountryLife s.r.o., Beroun	CountryLife s.r.o., Beroun	Canadian syrup Inc., Elgin, Kanada	Marks & Spencer plc., UK
země původu	Velká Británie	země EU a mimo EU	Mexiko	země EU a mimo EU	země EU a mimo EU	Kanada	Velká Británie

průmyslově. Zřejmě nejznámější je anglický Golden Syrup. Připravuje se rozkladem sacharózy ze světlé melasy. Ta vzniká jako vedlejší produkt při krystalizaci

třtinového cukru a kromě rozpuštěné sacharózy obsahuje i nečistoty z třtinové šťávy, které jí dávají typickou zlatožlutou barvu. Na obalu Golden Syrupu

značky Cook with M&S jsme našli vůbec nejvyšší obsah cukrů (84,6 g/100 g) a také nejvyšší podíl soli (0,38 g/100 g). Ta v něm zůstává jako vedlejší pro-

dukt po zastavení rozkladné reakce.

V kuchyni lze využít i poslední, nejnečištěnější zbytek po výrobě třtinového cukru – tmavou melasu. V té

Grafschafter Goldsaft	CountryLife	Marks & Spencer/ Cook with M&S
Rheinischer Zuckerrüben-sirup	Bio Datlový sirup	Maple Syrup
500	351	320
68	67,90	219
13,60	19,30	68,40
cukrová řepa	sušené datle 75%, voda	javorový sirup
69	64	67,1
66	64	63,7
5,4	neuvedeno	0,5
0,03	0,001	0,03
<0,5	0,6	0,4
2,3	1	0
řepný sirob	sirup datlový	javorový sirup
sacharóza	směs glukózy a fruktózy (60 %), sacharóza (3%)	sacharóza
není k dispozici	není k dispozici	54
Grafschafter Krautfabrik, Meckenheim, Německo	CountryLife s.r.o., Beroun	Marks & Spencer plc., UK
Německo	země mimo EU	Velká Británie

se také nachází významný podíl sacharózy, spolu s ní všechen „odpad“ z třtinové šťávy a velké množství minerálních látek, zejména vápníku, hořčíku, draslíku

nebo manganu. Přesto je vhodná ke konzumaci a v Anglii nebo USA se prodává jako přísada na pečení. My jsme v řetězci Marks & Spencer koupili Black Tre-

Zdravá náhrada cukru?

Ať se podíváme na kterékoliv z popsaných sladidel, při bližším zkoumání zjistíme, že většinou v různých obměnách obsahují stále stejné základní látky – sacharózu, glukózu či fruktózu. Je tedy možné některý z představených sirupů považovat za lepší náhradu řepného, případně třtinového cukru? Výživová specialista Ing. Střítecká z občanského sdružení Zdravá potravina je v tomto ohledu skeptická: „Nejlepší je naučit se nesladit. Pokud lidé chtějí používat zdravější náhrady, jsem pro med a datlový či javorový sirup, případně melasu, ale ta nechutná každému. Tyto přírodní náhrady rafinovaného cukru dle mého obsahují i nejvíce látek, jako jsou polyfenoly, vitamíny či minerální látky. Pokud bychom se dívali na obsah fruktózy jako na nežádoucí faktor,

pak med trochu ustupuje do pozadí a zůstává melasa nebo javorový sirup. V nich je fruktózy poměrně málo. Využít lze i rýžový sirup – je bez fruktózy, ale zase má nižší podíl minerálních látek a vitamínů.“

Ideální cestou tedy není náhrada sirupovými variantami, ale omezování konzumace sladkých potravin. „Je potřeba si uvědomit, že jakákoliv zdravější náhrada rafinovaného cukru je pořád jednoduchý cukr, jen doplněný o nějaký ten vitamín nebo minerální látky. Lepší, než se snažit vymyslet náhradu, je přestat sladit všude tam, kde to není nezbytně nutné,“ vysvětluje výživářka a doplňuje: „Do buchet lze dát třeba ovocné nebo strouhanou mrkev. Můžete tak použít méně cukru i méně mouky.“

¹⁾ Informace jsou obecného charakteru. Vycházejí z databáze výživových hodnot nebo od výrobců, nikoliv z rozboru konkrétního vzorku. Uvedené podíly vyjadřují zastoupení jednotlivých cukrů v celém výrobku.

²⁾ zdroj: www.glycemindex.com

Cukrový slovník

Sacharidy – skupina organických látek s typickými cyklickými molekulami. Základem jsou **monosacharidy**, které jsou tvořeny jednou cyklickou molekulou a mohou se spojit do libovolně dlouhých řetězců. Významné jsou i **disacharidy** – sloučeniny dvou základních monosacharidů. Mono a disacharidy mají sladkou chuť a souhrnně se označují slovem cukry. V organismu plní funkci okamžitého zdroje energie. Dalším řetězením vznikají oligosacharidy (2–10 spojených jednotek) a polysacharidy (řada více než 10 jednotek). Ty už sladké nebývají. Mezi sacharidy s dlouhým řetězcem se počítá škrob, celulóza a jiné složky potravinové vlákniny. Jejich biologickou funkcí je buď zajištění dlouhodobějších zásob energie, nebo slouží jako stavební materiál.

cle značky Cook with M&S. Z etikety výrobku vyplývá, že v něm převažuje směs glukózy a fruktózy, melasa je až druhou položkou ve složení. S obsahem cukru 67,4 g/100 g se řadí mezi průměr, ovšem zejména pro intenzivní příchutí to úplně běžné sladidlo není.

Melasa vzniká i při výrobě řepného cukru. Obdobné využití však nepřipadá v úvahu – nevoní zrovna příjemně a problémem je i příliš vysoký obsah minerálních látek. Přesto se nejedná o odpad. Přidává se

Glukóza – jeden z nejdůležitějších monosacharidů. Jako jedna ze stavebních jednotek se vyskytuje v řadě dalších disacharidů. Někdy se označuje i jako hroznový cukr nebo dextróza.

Fruktóza – monosacharid přirozeně se nacházející v medu a ovoci. Patří mezi nejsladší cukry vůbec.

Sacharóza – disacharid vzniklý spojením glukózy a fruktózy. Ve významném množství se vyskytuje v cukrové řepě, třtině nebo javoru.

Škrob – polysacharid tvořený řetězcem glukózových jednotek.

Maltóza – disacharid tvořený dvěma spojenými molekulami glukózy. Vzniká při štěpení škrobu, proto se objevuje v glukózových sirupech nebo ve sladu.

do krmiv nebo se používá k výrobě lihu a droždí.

Glukózo-fruktózový chaos
Vůbec největší zmatky a nejasnosti panují kolem glukózového sirupu a jeho modifikací. Vyrábí se chemickým štěpením škrobu (za pomoci enzymů nebo kyselin) na jeho základní stavební jednotky – jednotlivé molekuly glukózy. Nejčastěji se pro jejich výrobu používá kukuřičný, pšeničný nebo rýžový škrob. Chuť výsledného výrobku lze řídit. Čím je podíl uvolněné glukózy

vyšší, tím je sirup sladší. Ovšem i po 100% rozštěpení sladivost glukózového sirupu dosahuje asi jen třetí čtvrtin úrovně sacharózy. Glukózové sirupy v našem přehledu zastupují Bio rýžový sirup a Bio kukuřičný sirup značky CountryLife, prodávají se jako sladidla a obsahují 74% cukrů. V potravinářství se však spíše uplatňuje méně zcukřený glukózový sirup, u kterého bylo štěpení škrobu brzy zastaveno. Není sladký, při průmyslové výrobě potravin slouží jako pojivo a „lepidlo“ nebo může bránit jiným cukrům v tvorbě krystalů, čehož se využívá při výrobě cukrovinek.

Častěji se na etiketách nejrozumnějších potravin můžete setkat s glukózo-fruktózovým sirupem, který se využívá zejména ke slazení. Existují pro něj i jiné názvy – isoglukóza nebo zkratka

HFCS (High Fructose Corn Syrup), která odkazuje na konkrétní sirup vyráběný z kukuřice.

Technicky vzato se jedná také o škrobový sirup, v němž se ovšem část glukózy prostřednictvím enzymu přeměnila alespoň na 5% fruktózy. Míru přeměny glukózy na fruktózu lze při výrobě ovlivnit, poměr glukózy a fruktózy proto může být různý. U sirupů obsažených v potravinách se však přesnou hodnotu nedozvíte.

Nenasytý ovocný cukr
Česká vyhláška č. 76/2003 Sb. upravující označení glukózo-fruktózových sirupů pouze říká, že když má glukóza navrch, jedná se o glukózo-fruktózový sirup. V opačném případě se pořadí cukrů v názvu mění na fruktózo-glukó-

© David Pimborough / Fotolia

Javorové třídy

Největšími producenty javorového sirupu jsou Kanada a Spojené státy americké. Oba konkurenti označují kvalitu prodáváných sirupů odlišným způsobem. A aby nebylo zmatku málo, USA škálu před rokem kompletně změnily. Na produktech prodáváných u nás není žádné označení kvality povinné, uvádí se však často jako dobrovolná informace.

V současné době se v Kanadě javorové sirupy třídí podle barev do stupňů 1 až 3. V USA se dříve používalo i u nás známé dělení do čtyř tříd AA až C. To již neplatí, dnes je komerčně prodáváný sirup vždy třídy A, která se dělí podle barevných odstínů do kategorií Golden, Amber, Dark a Very Dark. Čím je sirup tmavší, tím je jeho cena nižší. Velmi tmavé druhy se používají na pečení a průmyslové zpracování. Klasifikace v USA zavádí pro průmyslové využití zvláštní třídu „Processing Grade“, která smí vykazovat horší senzorické vlastnosti než sirup určený k přímé konzumaci.

zový. Tato praxe je podobná v rámci celé Evropské unie. V USA mají situaci o něco snazší, nejčastěji tam k slazení používají HFCS 42 a HFCS 55 – číslo v kódu odkazuje na podíl fruktózy v sirupu.

Na glukózo-fruktózový sirup se pohlíží jako na „ne-

kalou“, levnější konkurenci cukru. Není divu. Sladký vjem glukózo-fruktózového sirupu může být, v závislosti na podílu fruktózy v sirupu, až 2,5krát silnější než u řepného cukru. Pro dosažení srovnatelného efektu proto stačí přidávat sirup v menším množství. Navíc je tekutý a při slazení nápojů jej na rozdíl od krystalického cukru není třeba rozpouštět. Výhodné technologické vlastnosti a nízká cena – to činí v očích výrobců ze sirupu ideální náhradu cukru. Jeho výroba je proto v Evrop-

ské unii regulována kvótami.

Výrobci sice mohou být z glukózo-fruktózového sirupu nadšeni, ale odborníci na výživu jejich radost nesdílí. Problematické jsou zejména sirupy fruktózo-glukózové s převahou volné fruktózy. „Fruktóza se v játrech mění na tuk, který se ale bohužel neukládá jako podkožní, ale jako útrobní, tedy v oblasti takzvaného vnitřního břicha,“ shrnuje hlavní rizika Ing. Hana Střítecká, PhD., z občanského sdružení Zdravá potravina a dodává: „Fruktóza také

Glykemický index

Pro zdravé jedince jde o trochu záhadné číslo, ovšem pro diabetiky má velký význam. Udává totiž, jak rychle a do jaké míry ovlivní konzumace dané potraviny hladinu glukózy v krvi. Odezva organismu na čistou glukózu odpovídá glykemickému indexu 100, který vyjadřuje rychlé trávení a vstřebání cukru do krve. Hodnoty GI nad 70 jsou považovány za vysoké. Naopak po konzumaci potravin s GI nižším než 20 se hladina krevního cukru mění pomaleji a méně výrazně.

na rozdíl od glukózy méně stimuluje centra v mozku zodpovědná za pocit nasycení. Než se tedy dostaví signál, že jídla bylo dost, sníme toho podstatně více.“

Možná namítnete, že fruktóza je přírodní látka hojně obsažená v ovoci. V něm její přítomnost nevádí? „V ovoci je spolu s fruktózou zároveň obsaženo i hodně vlákniny, která zvyšuje mimo jiné sytost, a enzymy, které cukry štěpí,“ vysvětluje Ing. Střítecká.

Průmyslový glukózo-fruktózový sirup se ve spotřebitelském balení běžně neprodává. Podařilo se nám však sehnat mexickou specialitu – sirup z agáve od společnosti Alnatura. V podstatě je to přírodní obdoba fruktózo-glukózového sirupu – obsahuje 56 % fruktózy a 20 % glukózy. Z důvodu velmi nízkého

Informační servis

Cukrové sirupy – tekuté slazení

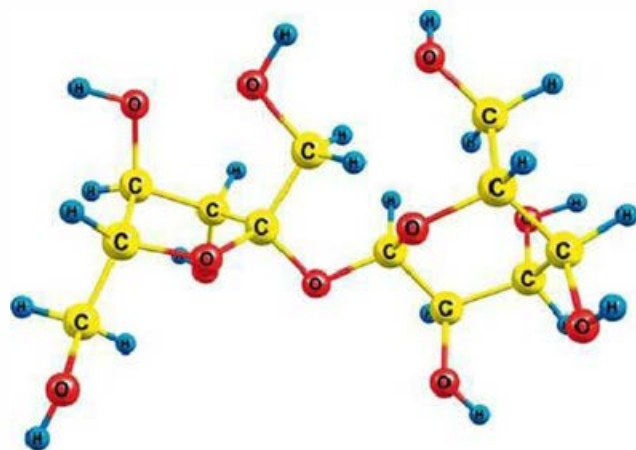
Cukr

Základním a nejběžnějším sladidlem v domácnostech je cukr, chemicky sacharóza. V přírodě je sacharóza obsažena v několika různých rostlinách. Stejně jako se odlišuje sůl kamenná a mořská, mluví se nejčastěji o cukru řepném a třtinovém. Z chemického hlediska je to v obou případech tatáž sloučenina. Rozdíl může být v čistotě výsledného výrobku. Zatímco z řepy se vyrábí zcela vyčištěný (rafinovaný) cukr bílé barvy, u třtiny není úplně dokonalé čištění nutné. Proto se třtinový cukr prodává častěji v hnědé, nerafinované formě. U řepy by taková úprava byla také technicky možná, ale spotřebitelé by zřejmě cukr nenadchl svojí zemitou vůní a chutí.

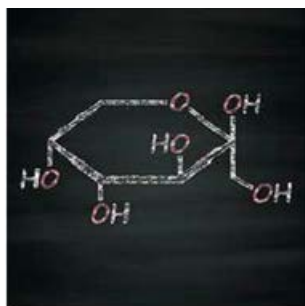
glykemickému indexu byl ještě v nedávné minulosti vyzdvihován jako vhodná náhrada cukru. V současné době se od něj pozornost odvrací z důvodu nepříjemných dopadů konzumace fruktózy.

Cukr z javoru

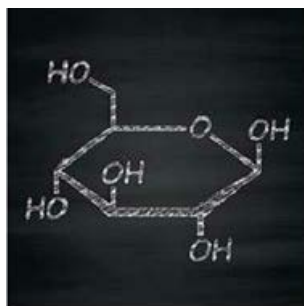
Poslední kategorií jsou přírodní tekutá sladidla, která obsahují sacharózu. V naší tabulce je reprezentuje javorový sirup Maple Syrup značky Cook with M&S. Vyrábí se zahušťováním mízy z javoru cukrového a za jeho sladkou chuť stojí 64% obsah cukru, což ho v našem porovnání s ostat-

Prostorové znázornění molekuly sacharózy, která se v organismu štěpí na glukózu a fruktózu.

Fruktóza

Glukóza

ními zařadilo na poslední místo. Javorový sirup ovšem není pouze sladidlo, má i specifickou chuť. Na základě čistoty a zejména barvy se javorové sirupy dělí do několika jakostních tříd. Více informací můžete najít v boxu na str. 55.

Při průzkumu trhu nás zaujal výrobek, který má podobný obal jako javorový sirup, ve skutečnosti se však jedná o jeho napodobeninu. Obal Natural Original Canadian Maple Taste Syrup značky Steeves Maples deklaruje pouhých 2% javorového sirupu, který zde slouží nejspíše jen k ochucení. Poznávacími znaky těchto alter-

nativních produktů jsou jen o málo nižší ceny a složení, které deklaruje použití cukru a aromatu. Spotřebitelé může

pomoci obchodní název, který sice většinou krouží kolem Kanady či javoru, ale nikdy neobsahuje přímo sloví „Maple Syrup“.

Vzácný sirob

Výčet tekutých sladidel bychom mohli zakončit výrobkem velmi tradičním – sirobem. Vznikl v dobách, kdy lidé ještě neznali technologii získávání krystalické sacharózy. V podstatě jde o zahuštěnou šťávu získanou z vařené cukrové řepy. Má tmavě hnědou barvu, lehce karamelovou vůni a někomu by mohl připomínat hustou melasu. Na rozdíl od ní má však nižší „jedlý“ podíl minerálních látek, přes 60% řepného cukru a zajímavý je i obsah vlákniny. U námi zakoupeného sirobu Rheinischer Zuckerrübensirup od firmy Grafschafter Goldsaft to bylo 5,4 g/100g. Musíme dodat, že ačkoliv se u nás historicky vyráběl ve velkém i podomácku, dnes se shání poměrně obtížně a nám se podařilo koupit jen sirob německého původu. ✕

tip dTestu

Na první pohled je jasné, že sladká kapalina je něco jiného než bílý prášek, rozdíl je však pouze ve vzhledu. Ve své podstatě to jsou kapalné směsi jednoduchých cukrů se všemi negativy s cukry spojenými. Za výhodu lze například u datlového sirupu nebo melasy považovat obsah minerálů a jiných nutričních přínosných látek. Upínat se však k sirupům jako ke zdravější náhradě nemá smysl, v některých případech může být sirup dokonce výživově méně vhodný než obyčejný „krystal“. To se týká především sirupů s vysokým obsahem volné fruktózy – agávového nebo fruktózo-glukózového.

Finance

Účtování pro nejmenší

Přemýšlíte, zda svému dítěti založit účet? Má to svá pro i proti. Naučit dítě hospodařit s elektronickými penězi může být – alespoň zpočátku – těžší, než vysvětlit funkci prasátka, které polyká reálné mince. Dětské účty tedy neberte a priori jako snadnou správu dětských financí. Do „hry“ na dětské bankovníctví se budete muset aktivně zapojit.

K založení dětského konta mají rodiče zpravidla dva základní důvody. Buď na něm dítěti chtějí spořit, nebo si má jeho prostřednictvím dítě obhospodařovat kapsné. Co motivuje k hledání „malého účtu“ právě vás?

Chystáte-li se potomstvu spořit, dovolíme si zapochybovat, zda je účet tím nejlepším prostředkem. I když mu dá banka roztomilé jméno evokující zacílení na nejmenší klientelu, stále je to jenom účet a jeho úročení nebude závratné. Některé banky taková konta sice mírně bonifikují vyšším úrokem nebo přívětivějším rozložením úrokových pásem, nečekejte však žádné zázraky.

Některí rodiče dnes ke kontům utíkají od stavebního spoření. Proč? V souvislosti s novým občanským zákoníkem totiž stavební spořitelny začaly dělat potíže při výběru naspořených prostředků rodiči. Peníze na dětském „stavebku“ patří ze zákona dětem a rodiče s nimi mohli nakládat jen omezeně. Zlepšit by to měla

novela zákona účinná už od dubna letošního roku, která zákonné zástupce nežene při každé příležitosti k opatrovnickému soudu. Pokud smlouva o stavebním spoření doběhne v řádné době a se způsobem užití peněz souhlasí oba rodiče, není potřeba se soudit. Byť šlo mnohdy spíše o formální řízení, stále představovalo zbytečnou zátěž a přinejmenším protahovalo výplatu prostředků.

Dětské finance patří dětem – i na běžném účtu

Jako snadnou únikovou cestu proto mnozí rodiče volili právě převod úspor na dětské konto – to také patří dítěti, takže rozhodnutí opatrovnického soudu při převodu ze „stavebky“ nebylo potřeba. Zároveň mají banky nastavená méně přísná pravidla, resp. nevybíráte-li vysoký obnos, zpravidla souhlas opatrovnického soudu nechtějí. Podmínky se sice liší ústav od ústavu, nicméně se nevyžaduje souhlas soudce alespoň u nižších vybíraných částek. Vyšší výběr ale může přinést stejné problémy a nejnak tomu bude i do budoucna.

Chcete-li se popsáním potíží vyhnout zcela, dětské konto nebude ideálním řešením. Přičteme-li nepřilíží zájmové úročení, vrátíme se k úvodní otázce a nabízíme první odpověď: ten, kdo chce dítěti naspořit větší a dlouhodobé finanční prostředky, ať se raději poohlédne jinde a nejlépe se poradí s kvalitním finančním poradcem.

Jde totiž o standardní dlouhodobou investici, která si zaslouží odbornou péči, zvláště kdyby bylo záměrem uspořit víc třeba na budoucí studia.

Co tedy dělat, když chcete dítě prostřednictvím vlastního účtu naučit hospodařit?

Malé účty, nemalá omezení

Co umí účty pro děti? Záleží nejen na tom, co povolíte vy, ale také na limitech stanovených bankou. Nepočítejte s tím, že by dětské konto umožňovalo všechny „dospělé“ funkce.

Částečně jde o omezení logická, která mají dítě ochránit před zbrklými chybami nebo útokem podvodníka. To se týká třeba omezených funkcí elektronického bankovníctví, které v dorostenecké verzi funguje spíše pro monitoring aktivit než jako centrum veškerých

transakcí. Dítě z něj peníze jen tak nepošle, ale může je sledovat – nebo ještě lépe, vydaje potomka můžete sledovat vy.

Už méně logická jsou některá omezení v nakládání s kartami. Jednak dítě musí dosáhnout určitého věku, aby na kartu vůbec mělo nárok. Proti rozumné věkové hranici se dá těžko cokoliv namítat. Aby dítě pochopilo hodnotu virtuálních peněz, přeci jen už musí být trochu vyzrálé. Typický minimální věk pro držitele karty je osm let. Tento limit uplatňuje většina bank a zdá se být odůvodněný.

Už hůře bychom logikou zdůvodnili omezení bezhotovostních plateb kartou, které část bankéřů uplatňuje. Zatímco výběr z bankomatu umožní všichni, zaplatit dětskou „debetkou“ v obchodě může být potíž. Kdyby byly blokovány pouze

© Malýeuský / Fotolia

platby na internetu, dá se to ještě pochopit. Chcete své dítě učit, že správné je utrácet bankovky, které si předtím vyzvedne z bankomatu? I když je takový výběr zlevněný oproti dospělým variantám kont a někdy je pár výběrů měsíčně úplně zdarma, dítě se přesto učí špatnému principu. Manipulace s hotovostí je drahá a naučit se platit kartou co nejdříve není od věci.

Dalším faktem je, že elektronické platby jsou snadno vystopovatelné. Nebudeme vás nabádat, abyste dítě rovnou „špiclovali“, ale mít přehled, za co a kde utrácí, může být občas výhodou. Pokud je však potomek nucený vyzvednout si nejdříve hotovost, stopa k tomu, co se dál dělo s penězi, mizí.

Stran elektronického bankovníctví se vrátíme k úvodu tohoto článku. Chcete dítě učit hospodařit,

posilovat jeho finanční gramotnost? Internetové bankovníctví je pro takový účel ideální. Dítě se v něm ale nic nenaučí samo. Myš budete muset chytit společně a pečlivě vysvětlovat, co která kolonka ve skutečnosti znamená, co je to úrok a jak na uložené peníze působí, co je to zůstatek, příchozí platby, zaúčtování výběru a tak dále.

Asi tušíte, kam tím míříme. Rozhodně není na škodu, když si dítě tyto pojmy osahá dříve než v osmnácti letech, ale vy se musíte připravit na výukové lekce. Na vás je i posouzení, zda je potomek natolik vyzrálý, že může funkci odosobněné elektronické měny vůbec pochopit. Fakt, že může mít kartu už v osmi letech, ještě neznamená, že ji mít skutečně musí.

Schválně se podívejte do učebních osnov základ-

ních škol. Získáte dobrou představu, co budete muset děti doučit v předstihu před probíranou látkou. Znaménka plus a mínus se v matematice probírají na začátku. Jak je to ale třeba s takovými zlomky nebo procenty? Na ty narazíte až ve druhé polovině nižšího stupně nebo ještě později. Pokud je dítě nechápe a vám se ho nechce doučovat, se založením účtu raději počkejte.

Do které banky dítě přihlásit?

Vybíráte-li dětský účet, máte poměrně omezené možnosti. Tato konta totiž každá banka nenabízí. Typicky je najdete spíše u tradičních ústavů. To nemusí být právě příjemné. Říkáte si proč?

Tím prvním důvodem je rigidita klientů. Připadá vám přehnané mluvit o klient-ské rigiditě u dětí? Zvyk je železná košile a banky to vědí. Ne nadarmo nabízejí dětem výhodnější podmínky. Fungují na podobném principu jako softwarové společnosti. Ty také dávají programy do škol zdarma. Když se totiž naučíte v mládí pracovat v jejich prostředí, v dospělosti se vám nebude chtít učit něco jiného.

Jistěže změna banky, respektive elektronického bankovníctví není takovým zásahem. Avšak položte si ruku na srdce a přiznejte, jak dlouho vám trvalo, než jste posledně změnili účet? Většina z nás se k takovému kroku odhodlává několik měsíců nebo i let. Vybírat banku, měnit trvalé příkazy

a dávat všude nové číslo účtu stojí přinejmenším nervy a čas. Banky proto počítají se slušnou pravděpodobností, že klientský dorost nejen vychovávají, ale budou ho obsluhovat i v budoucnosti.

Dalším důvodem, proč vám může vadit omezený výběr bankovníctví pro nejmenší, je fakt, že tak trochu svazuje i vás. Máte-li dítěti vysvětlit funkce například u elektronického bankovníctví, dost možná byste to chtěli dělat v systému, který sami používáte a znáte.

Do hry vstupují také poplatky za mezibankovní převody. Málokdo by chtěl platit pětikorunu za to, že dítěti posílá pravidelné kapesné do jiné banky. De facto tak můžeme nabídku dětského účtu považovat ze strany banky za sofistikovaný marketingový tah, o to důmyslnější, že je vedený nepřímou. Spolu s dítětem totiž nabídkou láká do svého lůna i jeho rodiče.

Pravidla výběru

První pravidlo už jsme načili v předchozích odstavcích. Podívejte se nejdříve na produkty „své banky“. Nabízí-li dětské konto, značně to usnadní další rozhodování. Tedy pokud neporušuje následující pravidla.

Za dětský účet odmítněte platit jakékoliv paušální náklady a dobře se dívejte i na drobné položky v sazebníku, které se časem nastřádají. Zcela tabu by měl být jakýkoliv měsíční poplatek za vedení. Velmi omezené, nejlépe nulové platby by

Dětské účty

banka	název účtu	věk žadatele/klienta (v letech)	minimální věk pro vydání karty (v letech)	počet výběrů z bankomatu zdarma (vlastní banka)	platby kartou u obchodníků	příchozí platba z vlastní banky	měsíční poplatek za vedení účtu
Česká spořitelna	Fresh účet	0–18 ¹⁾	8	2	✓	0	0
ČSOB	Dětské konto Slůně	0–15	8	4	✓	0	0
Era – Poštovní spořitelna	První konto	0–18	nevydává se ²⁾	–	–	0	0
Fio banka	Fio osobní účet ³⁾	0–x	8	10	✓	0	0
Komerční banka	Dětské konto Beruška	0–15	8	2	✓	0	0
mBank	mKonto pro děti	0–15	nevydává se	–	–	0	0
MONETA Money Bank	Dětský účet Genius	0–15	8	všechny	✗	0	0
UniCredit Bank	Dětské konto	0–15	8	všechny	✓	0	0

poznámka:

¹⁾ Maximální věková hranice je určena dokončením studií.

²⁾ Kartu je možné získat převedením účtu na Osobní účet pro mladé od 10 let.

³⁾ Nejde o specializované konto pro děti, lze ho ale dítěti zřídit.

vysvětlivky:

✓ ano ✗ ne
– netýká se

pak banka měla požadovat za připsání položky na účet, za vklad v hotovosti alespoň ze strany dítěte a jeho rodinných příslušníků, za zasílání výpisů, pokud vám stačí v elektronické podobě. Čím

méně položek vámi vybraný finanční dům má v sazebníku, tím lépe.

Dále se dívejte na to, zda banka vydá dítěti kartu, od kolika let a co lze s kartou dělat. Platební karta je

nedílnou součástí našeho finančního života a při finanční výchově potomstva hraje podstatnou roli. Jestliže někdo omezuje její funkce více, než by bylo zdrávo, pro výukové účely se nehodí. Důležitou položkou jsou i zpoplatněné výběry z bankomatu – alespoň pár by jich měl vybraný ústav nabídnout zdarma a ani ty další by neměly stát desítky korun.

Pokud kritériím vašeho výběru vyhovuje více bank, zaměřte se také na to, jak pružně dokážou měnit platební limity. Změnit limit na kartě potřebuje občas každý, u dětí je ale tato potřeba ještě silnější. Pokud si například dítě naspoří na dražší věc, není nad to, když si ji může také samo zaplatit a s odpovídajícím „dospěláckým pocitem“ předložit vlastní kartu na pokladně. Znamená to ale, že mu budete muset umožnit, respektive banka flexibilně

nastavit odpovídající platební limit na kartě. Následně musíte mít možnost jej zase rychle snížit na rozumnou každodenní úroveň.

Nakonec do rozhodování vstupuje věk dítěte. Jinak se budete rozhodovat u malých dětí, jinak u dorostenců. Banky typicky nabízejí „dospělejší“ verze produktů od patnácti let věku, některé ale už o něco dříve. Takové účty pak nepodléhají omezením při nakládání s elektronickými penězi a počítají s již víceméně rozumným klientem, kterému peníze slouží nejen jako kapesné, ale také k obživě, když není v dosahu rodičů. Pravdou však je, že když budete čekat do patnácti, dítě toho už moc nenaučíte, pouze zřídíte nutný platební nástroj, nikoliv praktický doplněk k finančnímu vzdělávání. ✗

© VTT Studio / Fotolia

Smlouva o dílo či zhotovení věci

Nechat si něco vyrobit, upravit, opravit či přestavět je běžnou součástí smluvních vztahů jak v domácnostech, tak v podnikání. Smlouva o dílo má svou zvláštní, a oproti kupním smlouvám specifickou, právní úpravu, která ale není obecně tak dobře známá.

Zhotovení věci vs. smlouva o dílo

Když něco vidím a koupím to, jde o kupní smlouvu, když se to má vyrobit, je to smlouva o dílo? Ač to zní logicky, není to správně. V praxi to člověk pozná zejména při řešení reklamací. Kupujete-li si věc, která se má teprve vyrobit, a celý proces včetně materiálu dodá prodejce, postupuje se podle pravidel pro kupní smlouvu. Do této kategorie spadá například výroba nábytku nebo objednávka cukrářských či lahůdkářských výrobků pro oslavu narozenin. Máte-li však svůj materiál, který si hodláte nechat zpracovat, například látku, ze které necháte ušít šaty, nebo kámen, ze kterého chcete nechat zhotovit sochu, bude se jednat o smlouvu o dílo. U té má převažovat práce zhotovitele nad vlastním materiálem. Dílem také vždy budou záležitosti týkající se stavby. Necháte-li si postavit dům, nezáleží na tom, jestli to bude z vlastních nebo stavitelem dodaných materiálů, uzavírat budete vždy smlouvu o dílo. Stejně to bude s rekonstrukcemi koupelen, opravami podlah

či výměnou oken. Důležité je to zejména v otázce záruk a odpovědnosti za vady, ale o tom níže.

Cena díla a její určení

Cena díla je pro každého jistě důležitá, ale nejedná se o takzvanou podstatnou náležitost smlouvy. Domluvíte-li se s někým, že pro vás za úplatu něco udělá, ale nestanovíte při tom přesnou cenu, smlouva bude i bez této položky platná. Jak se pak cena určí? Ne úplně snadno, měla by však odpovídat obvyklé úplatě za podobnou službu v daném místě. Neznámá cena vám sice smlouvu nezruší, ale problémy udělá. Představa o tom, co je obvyklá cena, se mezi zhotoviteli a zákazníky zpravidla dost liší. Domluvu na ceně předem berte tedy jako základ, i když to není zákonná podmínka.

Někdy může nastat situace, kdy cenu předem určit prostě nelze. Zedník dostane za úkol zrekonstruovat starou koupelnu, ale neví, co je pod obklady. Zahradník má upravit terén na zahradě, ale netuší, jakou půdu zakrývají trávníky. U jízdního

kola v servisu není na první pohled patrné, zda ho bude potřeba jen seřadit a promazat, nebo třeba vyměnit brzdy. V takových případech se cena určuje se souhlasem obou stran odhadem, který z logiky věci připouští, že výsledná cena může být trochu jiná. Má to však své meze. Nelze odhadnout, že oprava bude stát pár stovek, a pak naúčtovat několik tisíc. Občanský zákoník k tomu říká, že pokud zhotovitel po uzavření smlouvy zjistí, že cenu stanovenou odhadem je třeba podstatně navýšit, musí to objednateli oznámit a zdůvodnit. Jestliže to neudělá bez zbytečného odkladu poté, co nutnost překročení odhadu zjistí, nemá nárok na zaplacení rozdílu. Budete-li rekonstruovat koupelnu a po dokončení prací vám řemeslník předá fakturu s 20% navýšením s tím, že oproti plánu musel na bouracích pracích strávit více času, protože beton byl moc tuhý, nemá nárok na zaplacení rozdílu. Oznámí-li tuto skutečnost hned, nabízejí se pro objednatele dvě možnosti. Když neudělá nic, platí, že se zvýšením ceny souhlasí. Pokud se mu cena nelíbí, může od smlouvy odstoupit a zaplatit jen to, co bylo provedeno. Někdy by mohl být problém určit, co konkrétně znamená „potřeba cenu podstatně zvýšit“, zpravidla se uvádí, že jde o překročení odhadnuté ceny o deset a více procent. Záleží to ale na konkrétní hodnotě zakázky. Pokud cykloservis z původně odhadnutých 150 korun za seřízení bude

chtít 180, protože se navíc měnilo trhavící se brzdové lanko, nebude to tak velký problém, jako když se cena rekonstrukce v koupelně vyšplhá z odhadnutých 90 tisíc na 100.

U složitějších, zejména stavebních a rekonstrukčních prací je obvyklé a doporučované sjednávat cenu podle rozpočtu, ve kterém budou uvedeny jednotlivé položky, práce a jejich cena. Je-li dopředu určena pevná cena nebo cena podle rozpočtu, nemůže žádná ze smluvních stran požadovat změnu, ani pokud by bylo potřeba více úsilí a nákladů, než se na začátku předpokládalo. Pouze v případě, kdy by nastala nějaká naprosto nepředvídatelná okolnost, která by provedení díla podstatně ztížila (například v červenci začalo mrznout, v listopadu přišly rozsáhlé povodně nebo vyhořel sklad se světovými zásobami náhradních dílů), může o zvýšení ceny rozhodnout soud. Je ale potřeba dávat pozor na jednu důležitou formalku ve smlouvě nebo v jejích podmínkách, která se týká úplnosti a zaručenosti rozpočtu. Zhotovitel totiž může rozpočet

navrhnout s výhradami. Pokud je dána výhrada, že se nezaručuje úplnost nebo že rozpočet je nezávazný, může zhotovitel požadovat zvýšení ceny. V případě neúplného rozpočtu se do ceny mohou promítnout nepředvídané práce a činnosti. U nezaručeného rozpočtu pak rozdíl mezi předvídanými a zhotovitelem účelně vynaloženými náklady. Nesouhlasí-li objednavatel s takovým zvýšením, cenu stanoví soud, což je vždy nemilé a prodraží se to o další výlohy. I v případě nezaručených a neúplných rozpočtů platí, že zhotovitel musí změny ohlásit bez zbytečného odkladu, jinak nemá nárok na jejich uhrazení. Objednavatel může bez zbytečného odkladu od smlouvy odstoupit, dozví-li se o zvýšení nákladů o více než 10 % ceny původního rozpočtu.

V případě stavby může nastat ještě jedna neočekávaná situace. Zjistí-li se při jejím provádění, že na místě je skrytá překážka (například zapomenutá skládka chemikálií nebo archeologické naleziště), která brání provést dílo dohodnutým způsobem, může zhotovitel navrhnout změnu smlouvy, tedy i změnu ceny. Práce se mohou přerušit a nedojde-li k dohodě, kterákoliv strana může od smlouvy odstoupit. Zhotoviteli však náleží úhrada za to, co udělal už před objevením překážky.

Provádění díla a věci k dílu

Většinou předpokládáme, že zhotovitel bude dílo prová-

dět osobně. On však může na výrobu „pouze“ dohlížet, pokud není provedení závislé na jeho osobních vlastnostech. Chcete-li od slavného malířského mistra namalovat obraz chalupy, nebude vám vadit, když mu jeho žák bude míchat barvy a podávat štětce, ale už byste asi nebyli spokojeni, kdyby se žákův rukopis promítal do jednotlivých linek a tahů štětcem.

Zhotovitel by měl vše obstarat sám, s potřebnou péčí a včas. Pokud není přesně ujednáno, do kdy má být hotovo, měl by čas plnění odpovídat době přiměřené k povaze věci a díla. V takovém případě je čas ujednán ve prospěch zhotovitele, bude tedy spíše delší než kratší. Lépe je přesně stanovit, k jakému datu a s jakými případnými sankcemi za zpoždění.

Při provádění díla může docházet k situacím, kdy je potřeba vaše součinnost (otevřít dům, nechat vstupovat dělníky na pozemek, odvézt auto do servisu, dodat domluvený materiál). Neposkytujete-li součinnost v potřebné

lhůtě, může zhotovitel odstoupit od smlouvy (proč by se taky s vámi zdržoval). Řemeslníci mají postupovat samostatně. Konkrétní příkazy ohledně způsobu provádění díla jsou pro ně závazné, jen pokud je to dopředu domluveno. Chcete-li do prací více mluvit, domluvte se s řemeslníky raději předem, předejde se tak nemilým nedorozuměním. Kontrolovat provádění díla však lze bez nějakých zákonných omezení. Jde-li například o stavbu nebo bytovou rekonstrukci, nebývá od věci k tomu najmout odborníka. Může odhalit to, co sami nevidíte, a ve výsledku ušetřit dost peněz na opravách. Porušuje-li zhotovitel během provádění díla své povinnosti, lze požadovat okamžitou nápravu, aby vše bylo uděláno řádným způsobem. Pokud by nevhodný postup vedl k podstatnému porušení smlouvy, lze i zde od ní odstoupit.

Zadáváte-li někomu dílo, předpokládáte, že jde o odborníka, který si s ním umí poradit a posoudit, zda váš záměr bude realizovatelný a funkční. Dodáte-li k pro-

Zamítnutá reklamace?

Nejprve se můžete informovat na naší poradenské lince na telefonním čísle 299 149 009, zda pro řešení nestačí „pouhá“ právní rada. Není-li tomu tak, může vám pomoci soudní znalec. Pokud jste v právu, budete mít nárok na proplacení ceny posudku. Soudního znalce můžete nalézt na adrese www.dtest.cz/znalci.

vedení díla součástí a věci, musí vás upozornit, pokud by byly nevhodné. Stejně tak vám musí vysvětlit, proč nelze z odborného hlediska postupovat podle vašich instrukcí. Trváte-li i po vysvětlení na svém nevhodném materiálu a radách, nenese zhotovitel odpovědnost za vady, které zakomponované věci nebo nevhodné příkazy způsobí.

Zajímavý je i právní pohled na věci, které jsou do díla zapracované. Pokud je opatřil zhotovitel, má vůči vám postavení prodávajícího. Když si tedy necháte opravit automobil, práce se řídí úpravou smlouvy o dílo, ale třeba odpovědnost za vady vyměněného karburátoru se už bude posuzovat jako kupní smlouva, ač je vše zahrnuto pod jednu dohodu a jednu fakturu. Na každý z prvků tak může být jiná záruka či zákonná odpovědnost. Nenechte se odbýt tím, že se na součástky poskytuje jen půlroční záruka, že zákona

Právo Smlouva o dílo či zhotovení věci

Smírné řešení sporů

Nejste spokojeni s prodejcem či poskytovatelem služeb? Nevíte, jak to řešit, když nechcete jít až k soudu? Svěřte svůj problém internetové službě [VašeStížnosti.cz](http://VaseStiznosti.cz), kterou pro vás provozujeme. Tato služba funguje jednoduše: na internetové stránce vložíte stížnost na konkrétní subjekt, kterou si přejete smírně vyřešit. dTest vypracuje k vaší stížnosti stanovisko a předá ji konkrétnímu podnikateli k vyřešení. Způsob, jakým podnikatel na stížnost zareaguje, vidí všichni návštěvníci stránek www.vasestiznosti.cz. Podnikatelé jsou tak motivováni být ke svým zákazníkům co nejvstřícnější.

každý prodejce odpovídá za vady prodané věci dva roky.

Provedení, předání a odpovědnost za vady

Dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno. Aby mohlo být považováno za dokončené, musí být předvedeno, že je způsobilé sloužit svému účelu. Vůz má po opravě jezdit, v koupelně by měla téct voda z kohoutků či sprchové hlavy ve chvíli, kdy ji pustíte, a podobně. Při přebírání díla má své povinnosti i objednatel. Dokončené dílo převzít musí, a to buďto s výhradami, nebo bez výhrad. Na rozdíl od koupě, kde důkladnost převzetí pro

spotřebitele nehraje zase až takovou roli, je zde potřeba být obezřetný. Převzmete-li bez výhrad, nemusíte pak být úspěšní při reklamaci zjevných vad. Pokud si objednáte obklady do kuchyně v červené barvě a bez výhrad převeźmete modrou kuchyni, lze předpokládat, že jste spokojeni, jinak byste výhrady při přebírání přece uplatnili. Důsledky převzetí se týkají především křiklavě zjevných vad. Aby však nedocházelo k pozdějším sporům, je samozřejmě dobré, pokud jich hned zpočátku objevíte co nejvíce. Nikdo naopak nemůže po zákazníkovi chtít, aby na první pohled zjistil, že obkladač zvolil nesprávné lepidlo na dlaždičky nebo zedník špatně rozmíchal maltu. Taková vada nejspíše zjevná nebude a projeví se až při pozdějším používání.

Jde-li o stavbu, objednatel nemá právo ji nepřevzít kvůli ojedinělým vadám, které nebrání jejímu užívání po funkční nebo estetické stránce ani užívání podstatným způsobem neomezuji. Chybějící kliku u okna či prohozené přívody teplé a studené vody zhotoviteli můžete vytknout, ale s tě-

mito drobnosti prostě stavbu převzít musíte, pokud si to předem ve smlouvě neupravíte jinak.

Stará právní úprava, která stále přežívá v povědomí podnikatelů i zákazníků, stanovila u smlouvy o dílo šestiměsíční záruční lhůtu a u opravy věci lhůtu tříměsíční. Tato ustanovení bez náhrady zrušil nový občanský zákoník k 1. lednu 2014. Zákonná záruka na dílo či opravu tedy de facto neexistuje, to ale neznamená, že se na ní se zhotovitelem nemůžete předem domluvit a podle nabízené délky záručního servisu i na začátku vybírat.

Podle současné úpravy zákazník není úplně na holíčkách, ani když je bez záruky a zhotovená věc se rozbije. Dílo má vadu, pokud neodpovídá smlouvě, tedy při jeho výrobě či sestavování nebylo dodrženo to, co bylo domluveno, zejména v oblasti kvality a provedení. Důležité je, že zhotovitel odpovídá za vadu, která byla na věci od počátku, jen jste o ní nevěděli (tedy nebyla zjevná). Zákazník může úspěšně reklamovat až dva roky od převzetí, v případě

staveb až pět let. V případě soudního sporu je třeba pamatovat na to, že vady je nejlépe vytýkat bezprostředně po jejich zjištění.

V konkrétních nárocích pak občanský zákoník odkazuje na ustanovení o kupní smlouvě. Rozlišovat tedy musíte, jestli se jedná o vadu, která podstatně porušuje smlouvu a o níž kdybyste dopředu věděli, rozhodně byste smlouvu neuzavírali, nebo o vadu, která podstatným porušením smlouvy není. Toto rozlišení bude dost vycházet z vašich ujednání při uzavírání smlouvy a také z obvyklosti výskytu té či oné vady. I vaše nároky se podle typů vad liší. U těch podstatných přichází v úvahu celá škála požadavků od opravy přes slevu, provedení náhradního díla až po odstoupení od smlouvy s nárokem na vrácení peněz. U nepodstatných vad máte nárok na opravu či slevu.

U staveb platí ještě jedna specialita – za vady není odpovědný jen zhotovitel, se kterým máte přímo podepsanou smlouvu, ale i všichni subdodavatelé, kteří se na stavbě podíleli, ten, kdo prováděl stavební dokumentaci, i stavební dozor. Když se tedy „náhodou“ stane, že developer po předání domu pro jistotu zkrachuje, vady za něj bude muset řešit ten, kdo stavbu reálně prováděl. ✕

Informační servis

Má smysl třídít odpad?

Možná i vy jste se zapojili do našeho nedávného dotazníkového průzkumu ke třídění odpadů. Jak dopadl? Z celkem 10 743 respondentů, kteří nám své odpovědi zaslali, pouze 116 uvedlo, že odpad netřídí. Vede je k tomu nejčastěji pocit zbytečnosti, že recyklovat nemá smysl, protože podle nich stejně všechny odpadky končí na jedné hromadě. Přerod odpadu v recyklované materiály je přitom nejen skutečný, ale také zajímavý.

Putování odpadu se po vhození do kontejneru různí v závislosti na materiálu. Cesty plastu a papíru se v prvních krocích shodují. Vytříděný odpad putuje na pásové linky k dotřídění. Z várky jsou vytříděny jiné druhy odpadu, které v kon-

tejneru skončily z neznalosti, lenosti či omylem.

Papír na kaši

Z papírového odpadu jsou nejprve vytříděny výrobky z recyklátů, které jsou dále použity pro směs nižší kvality. Následně se papír máčí ve vlažné vodě, z rozmáčené směsi jsou odstraněny prvky z jiných materiálů jako například svorky z časopisů. Za pomoci pumpování vzduchu se z papírové kaše dostává též inkoust, který se zachytává v bublinách na povrchu. Z očištěné směsi se pak vyrábí recyklovaný papír.

Koloběh plastu

Plast, například plastové láhve, se během recyklace nejprve očistí, další proces probíhá v závislosti na druhu plastu. Zvlášť jsou tříděny PET láhve, duté obaly z pevných plastů a polystyren. Méně kvalitní plasty se rozdrtí na malé vločky a pečlivým propráním je následně recyklát zbaven neplastových příměsí. Recyklovaný plast se používá zejména ve stavebnictví při výrobě izolací kabelů, koryt či krytek nebo jako náhrada stavebních betonových prvků, jako jsou například zatravnovací dlaždice, protihlukové stěny či plotovky. Ve stavebnictví najde využití i recyklát z polystyrenu, používá se například k výrobě omítek či lehčeného betonu. Více možností existuje u výrobků z kvalitnějších plastů, jakými jsou PET láhve či kelímky od jogurtů. Z roztřetých a rozdrcených láhví je možné vyrábět nové. Ještě využívanější je v ČR metoda „zvláknění“, jíž se z plastů vyrábějí technická a textilní umělá vlákna.

Zajímavé je, že oděvy z takto získaných vláken už se tak snadno recyklovat nedají. Čeští vědci z Ústavu chemických procesů Akademie věd však vyvinuli novou metodu recyklace za pomoci mikrovln. Ta se dá použít nejen

pro zpracování PET láhví, ale i textilií vyrobených z PET materiálů. Při použití této metody navíc odpadá i třídění materiálu podle barvy.

Sklo lze recyklovat donekonečna

Trochu jinak je to se sklem, které se nejprve skladuje a na třídící linku je sváženo, až když se ho nashromáždí větší množství. Příčinou je podle společnosti Eko-kom méně linek v ČR. Sklo je separováno na bílé a barevné, následně je zbaveno nečistot a doplňků, jako jsou například špunty a etikety z láhví. Recyklace skla probíhá poměrně jednoduše, po roztržení a očištění je rozdrceno na střepy, ty jsou pak znovu předány jako materiál do výroby. Jak uvádí server www.trideniodpadu.cz, při dokonalém zajištění jednoduchosti skelného odpadu je sklo možné recyklovat takřka donekonečna.

Osud dalších materiálů

Nápojové kartóny, které jsou vyrobeny z více složek, tedy krabice typu C/PAP, jsou rozebrány na „prvotínitele“. Nejsnazší je recyklace papírové části, kterou je možné provést i mimo specializované linky. Papírová vlákna používaná v kartónech jsou navíc podle

© Thomas Sallner / Fotolia

© Monkey Business / Fotolia

Třídění odpadu má u nás dlouhou tradici. Mnozí si možná vzpomenou ještě na školní nebo pionýrské brigády, zaměřené na sběr papíru či hliníku. V sedmdesátých letech pak pozvolna přibýly kontejnery na sklo, v devadesátých pak na plast a PET láhve. Nejnověji se objevily i specializované nádoby na elektroodpad, bioodpad, kovy či textil. Utěšeně roste i celkový objem vytříděného odpadu. Zatímco v roce 2000 podle statistik Eko-komu průměrný Čech vytřídil 12,4 kilogramu odpadu a odpad třídilo pouze 38 % obyvatel, letos to je již 42,3 kilogramu na osobu a třídí již 72 %. Mezi našimi čtenáři a příznivci je dokonce téměř rovných 100 %.

serveru www.jaktridit.cz obzvláště kvalitní a mezi zpracovateli žádaná. Speciální recyklační linky ovšem umožňují i recyklaci polyethylenu a hliníkové fólie, tyto materiály by jinak skončily ve spalovně.

Dalším speciálním případem je bioodpad. Svází se do profesionálních kompostáren, kde se nadrtí, provzdušní a nechá několik měsíců uležet. Dále se z něj míchájí různé zahrádkářské substráty či hnojiva. Menší část pevného bioodpadu, jako například různé větve, se také využívá pro výrobu elektřiny v teplárnách.

Zatímco většina odpadu se recykluje tak, že původní

© Bits and Spills / Fotolia

výrobek je rozdrčen, rozmočen či rozemlet, u textilu je to jinak. Jeho recyklace se spíše drží přístupu „reuse“, tedy opětovného využití. Sebraný textil tak míří na charitu, případně je prodán do second-handu, většinou v jiné zemi. Takto například v těch českých často končí oblečení z britských kontejnerů. Neznamená to však, že by charitativní organizace uvedená na kontejneru sloužila jen jako prázdná vějíčka na nebohého „tříděče“, z prodeje oblečení profituje i ona. Rozemlety na vlákna jsou pouze ty oděvy a látky, které již nejsou vhodné pro další použití. Z recyklátu se vyrábějí například textilie na vytírání podlahy.

Recyklační chytáky

Kromě dotazníku jsme k tématu třídění odpadu připravili i online vědomostní kvíz. Ke dni uzávěrky nám na něj

přišlo přes 14 tisíc odpovědí a poněkud překvapivé je, že pouhých 5 % respondentů odpovědělo správně na všech 11 otázek. V České republice tedy podle vašich odpovědí třídíme sice ochotně a skoro všichni, ale zároveň máme značné mezery v povědomí, jaké předměty kam patří.

Největším oříškem se ukázalo být zařazení halogenové žárovky. Správnou odpověď zvolilo jen 11 % respondentů. Někdy se skutečně může zdát správný postup třídění naprosto nelogický. Žárovky včetně halogenových totiž nepatří do elektroodpadu, kam by je většina respondentů odnesla, ale do běžného směsného. Oproti tomu zářivky trubkové i „úsporky“ patří kvůli obsahu rtuti do speciálních kontejnerů v obchodech či do sběrných dvorů.

Jen necelá třetina respondentů by správně zamířila s bezpečnostním sklem a autosklem do sběrného dvora místo ke kontejneru na sklo. Mezi běžným sklem ale nemají co dělat ani nádoby z varného skla a zrcadla. Do sběrného dvora patří rovněž „plastové“ podlahové krytiny. To vše shodně kvůli přítomnosti chemických příměsí, která recyklaci znesnadňují. Kromě toho jde často o rozměrný odpad, který by se do kontejneru ani nevešel.

„Hodná“ a „zlá“ chemie

Když už jsme u chemických látek, mnoho spotřebitelů si také láme hlavu nad znečištěnými obaly a otázkou, zda je musí před vyhozením vymývat. Pravdou je, že pokud se jedná o potraviny či o běžnou kosmetiku, stačí obal vyjít či vypotřebovat a zcela bez obav vyhodit do plastu. Rozhodně však do plastu nepatří obal i s nedojedenými nudlemi či poloplná zubní pasta.

Jinak tomu ovšem je u obalů nebezpečných látek, jako jsou například různé čističe, bělidla a žíraviny. Zde je nejlepší čist informace na obalu. Některé lze po vypotřebování běžně třídít, jiné obaly od těchto látek a všechny jejich zbytky určitě odnese do sběrného dvora nebo odevzdejte při sběru nebezpečného odpadu pořádaného obcí.

Pozor na mastnotu

Do kontejnerů na plasty a papír byste také neměli házet mastné obaly nebo

použité papírové kapesníky či odličovací ubrousky. Na první pohled rovněž není logické, že do bioodpadu nepatří olej či kosti z masa. Hnědý kontejner na bioodpad je ale určen pouze pro ty odpady, které se samy přirozeně rozkládají.

Otázka na použitý kuchyňský olej většinu z vás do úzkých nedostala a správně jste odpovídali, že se má odnášet do sběrných dvorů. Rozhodně by neměl končit v kanalizaci nebo v kontejneru s bioodpadem. Tu a tam se začínají na ulicích objevovat specializované kontejnery na kuchyňské oleje, ale jde spíše o vzácné výjimky, s nimiž se můžete setkat například na několika místech v Praze 2 nebo v Českém Těšíně. Sebraný olej slouží často po regeneraci jako přísada do topných olejů, ale i do nafty.

Obdobně se skupiny kontejnerů začínají v některých obcích a městech rozrůstat i o šedé nádoby určené pro kovový odpad. Patří do něj například konzervy, plechovky, alobal, kovová víčka od zavařovacích láhví, esusy

a další hliníkové nádoby, přístroje, tyčky od stanů a lehátka nebo lyžařské hůlky. Pokud u vás kontejner na kov ještě k dispozici není, nezbyvá, než menší předměty vyhazovat do smíšeného odpadu a větší s sebou vzít při cestě do sběrného dvora.

V současnosti najdete na internetu mnoho stránek, které se tříděním odpadu zabývají. Například na adrese www.trideniodpadu.cz/ kam-s-tím naleznete přehled všech možných chytáků, seřazených podle abecedy. Dětem jsou zase určeny stránky www.tonda-obal.cz plné her a přehledných ilustrací, které by měly menší i větší školáky naučit, jak správně odpad třídit.

Co jste nám také prozradili

Kromě skutečnosti, že převážná většina našich čtenářů a příznivců odpad třídí, vyplývají z odpovědí na náš dotazník i další zajímavé údaje. Plných 65 % z vás třídí vše, co lze. Přibližně 35 % ale odděluje pouze základní trojici materiálů – tedy papír, plasty a sklo. Jako důvod,

proč toho netřídí více, uvedla více než polovina této skupiny absenci dalších kontejnerů v jejich obci či okolí bydliště.

Nejčastěji by si přáli mít v dosahu nádoby na bioodpad, nebezpečný odpad, kovy a na použitý kuchyňský olej.

Téměř sedmdesát procent dotazovaných má kontejnery na tříděný odpad do dvou set metrů od bydliště, necelá čtvrtina pak přímo před domem. Nejlépe jsou na tom ti, kteří sídlí v Ústeckém kraji. Zde to ke kontejnerům mají Češi jen pár kroků – 30 % je najde hned u vchodu do domu, do dvou set metrů pak 45 %. Nejhůře na tom jsou naopak obyvatelé Středočeského či Pardubického kraje, kde součet těch s kontejnery před domem a do dvou set metrů dává pouhých 60 %.

Motivace třídění

Někteří ze zmíněných 116 respondentů, kteří odpad netřídí vůbec, si stěžovali, že nejsou ke třídění nijak finančně motivováni. Poplatek za odvoz odpadu je stejně vysoký, ať třídí, nebo ne a bez ohledu na vyprodukované množství odpadu. Tuto situaci by mohl řešit připravovaný zákon o odpadech, který dává jednotlivým obcím možnost nastavit výši poplatků podle objemu skutečně vyprodukovaného smíšeného odpadu. Obecně lze říct, že zákony nastavují mantinely, je však vždy na jednotlivé obci, jaký způsob zpoplatnění sběru

Pro rychlou orientaci vám k tomuto článku přikládáme názorný „tahák“ ke správnému zařazení nejčastějších typů předmětů.

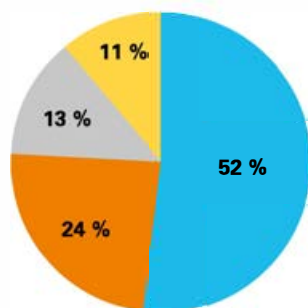
a nakládání s odpadem zvolí. Podle informací, které nám poskytla společnost Eko-kom, některé obce poskytují lidem motivační slevy za svoz odpadu podle množství vytríděného odpadu už nyní.

Zásada 4R

Je sice dobrá zpráva, že se čím dál více odpadu vytrídí a dále využije, neměli bychom však usínat na vavřínech. Samotná recyklace je až posledním prvkem ekologické zásady 4R, tedy reuse (rovnou nevyhazuj, ale používej opakovaně), repair (radši oprav), reduce (redukuj, snižuj množství) a recycle (recykluj). Není tedy důvod vyhazovat igelitky po jednom použití, funkční, ale již zastarávající techniku můžete prodat či darovat na charitu. S náhradními díly na opravu či možností výrobek opravit sice bývá někdy kříž, a to zvláště u elektroniky, která může být napevno zalepená či uzavřená. Rozhodně byste se však neměli řídit heslem „lepší vyhazovat nežli opravovat“. Teprve věc, která již nikomu neposlouží a nedá se opravit, patří do sběru. Na to upozorňuje například web www.jaktridit.cz, podle něhož se zvláště papírem plýtvá zcela zbytečně. ✗

Co by vás přimělo k většímu třídění odpadu?

- více druhů kontejnerů
- lepší informace o smysluplnosti recyklování
- kontejnery blíže k mému sídlu
- jiné

Z naší poradny

Jak prokázat výpadky internetu?

Chtěla jsem reklamovat vyúčtování služeb za internet za minulý měsíc, kdy mi neustále internet vypadal. Poskytovatel však tvrdí, že podle jeho informací internet fungoval bez problémů. Jak mám prokázat, že k výpadkům došlo a kdy se tak stalo? Děkuji.

Irena M.

Zpětně se to bude prokazovat obtížně. Pokud vám jako zákazníkovi internet řádně nefunguje, musíte to reklamovat hned při výpadku a nečekat až na doručení vyúčtování. Zákon o elektronických komunikacích totiž rozlišuje dvě situace, a to reklamaci na vyúčtování a reklamaci poskytnuté služby. První z uvedených dopadá na případy, kdy ve vyúčtování naleznete nesrovnalosti, např. je vám účtován hovor, který neproběhl, nebo služba, kterou jste si neobjednali. Reklamace poskytnuté služby dopadá právě na případy, kdy vám není sjednaná služba poskytována vůbec nebo špatně. Tím, že poruchu nahlásíte hned, jakmile se vyskytne, mají technici poskytovatele internetu příležitost ji odhalit a současně povinnost ji neprodleně odstranit. Nestane-li se tak, pak máte v důsledku žádné, opožděné nebo jen částečné nápravy právo na slevu z ceny služby po dobu řešení nahlášené poruchy. Sice je i pro reklamaci služby stanovena dvouměsíční lhůta od jejího vadného poskytnutí, později se však přechodná porucha

prokazuje jen těžko. Pomohlo by, kdyby i lidé v okolních bytech či domech měli u stejného poskytovatele stejný problém ve stejnou dobu a dosvědčili by vám to.

Kniha přání a stížností

Chci se zeptat, jestli mají obchody stále povinnost vést knihu přání a stížností nebo něco obdobného. Děkuji.

Marcela L.

V současné době obchodníci nemají povinnost vést knihu přání a stížností a ani nic obdobného. Je to jen na úvaze každého podnikatele, zda takový prostor svým zákazníkům poskytne, nebo nikoli. Zpětnou vazbu mohou dnes spotřebitelé dávat nejrůznějšími způsoby, např. pomocí internetových recenzí. Vždy však záleží na samotném obchodníkovi, zda k nim přihlédne a zařídí se podle nich. Pravidlo, že na každé prodejně musela být zákazníkovi k dispozici kniha, do které bylo možné zapisovat jejich stížnosti, oznámení a podněty, vzalo za své s koncem minulého režimu. Tuto povinnost obchodníkům ukládal zákon České národní rady o vnitřním obchodě, zrušený k poslednímu dni roku 1991.

Vrací se poplatek za dobírku?

Prosím o radu ve věci navracení peněžní částky při odstoupení od smlouvy v zákonné lhůtě při nákupu přes internet. Při uplatnění tohoto práva mi byla navrácena částka ponižená o doběrečné. Prodejce se vymlouvá na to,

že se ze zákona vrací poštovné v nejnižší výši, které ve svém e-shopu nabízí. Postupoval správně, když mi poplatek za dobírku nevrátil? Děkuji za ujasnění této otázky.

Robert M.

Nepostupoval správně. Zákon mu ukládá povinnost vrátit do 14 dnů od odstoupení od smlouvy uzavřené přes internet veškeré peněžní prostředky, které od vás obdržel. Přitom zákon klade zvláštní důraz na vracení nákladů na dodání zboží. U těchto nákladů na dodání a pouze jen u nich stanoví výjimku, že prodejce musí vrátit náklady pouze ve výši nejlevnějšího nabízeného způsobu dodání. Už však prodejci zapomínají, že doběrečné je poplatek za umožnění platby při převzetí zboží, nejde tedy o náklad na dodání, a proto je povinen vám vrátit vedle kupní ceny nejnižší náklady na dodání i částku za platbu dobírkou.

Kopírování občanského průkazu v bance

Jak je to, prosím, s kopírováním občanského průkazu? Musím na ofocení průkazu přistoupit nebo mám na výběr? Je banka při uzavírání smlouvy o účtu oprávněna ofotit si moji občanku?

Veronika K.

Přestože podle zákona o občanských průkaze mohou být pořizovány kopie občanského průkazu pouze se souhlasem občana, kterému byl tento průkaz vydán, existují další možnosti, u nichž se váš souhlas nevyžaduje. Na-

© chas53 / Fotolia

© momius / Fotolia

Potřebujete pomoci?

Volejte poradnu dTestu na telefonním čísle **299 149 009**. Naši poradci jsou připraveni vám pomoci každý všední den od 9 do 17 hodin.

příklad, pokud tak stanoví zvláštní zákon. Takovým je zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, který mimo jiné i bance umožňuje pořizovat si kopie nebo výpisy z předložených dokladů a vy to musíte akceptovat. ✗

Hledáte informace?

**Přehled vybraných testů
z posledních let.
Výsledky všech testů
a další informace najdete
na www.dtest.cz.**

Auto + doprava

Alkoholtestery	1/16
Bezpečnost automobilů	1/15
GPS navigace	1/14; 1/15
Letní pneumatiky	3/15; 3/16
Zimní pneumatiky	10/14; 10/15

Děti

Autosedačky	6/14, 6/15, 6/16
Dětské bezpečnostní zábrany	3/15
Dětské chůvičky	9/15
Dětské nosiče (klokanky)	3/14
Dětské pleny	5/15
Dětské postýlky	12/15
Kočárky	12/13; 11/14; 5/16
Opalovací přípravky pro děti	7/14
Přesnídávky s jahodami	5/15
Škodlivé látky ve výrobcích pro děti	2/15
Školní aktovky	8/15

Domácnost

Digestoře	11/14; 11/15
Domácí pekárny	9/14
Fritézy	6/16
Fotovoltaické panely	2/16
Chladničky	6/12; 12/14; 3/16
Kávovary	12/13; 12/14; 9/15
Kuchařské nože	1/15
Kuchyňské roboty	5/13; 12/15
Kuchyňské váhy	5/16
Mikrovlnné trouby	1/13; 5/14
Myčky nádobí	5/14; 10/14; 11/15
Odšťavňovače	10/15
Prací prostředky	7/14; 8/15; 7/16
Pračky	4/14; 9/14; 5/15; 3/16
Robotické vysavače	3/14
Ruční šlehače	2/15
Sendvičovače	7/15
Sporáky s indukční plotnou	8/16
Sušičky potravin	8/16
Sušičky prádla	8/14; 10/15
Topinkovače	2/14
Tyčové mixéry	4/15
Vestavné mikrovlnné trouby	12/15
Vysavače	8/14; 9/15; 8/16
Zdroje světla	8/13; 10/14
Zmrzlinovače	7/14
Žehličky	6/14; 3/15; 4/16

Obraz + zvuk

AV receivery	2/14
Baterie	6/14
Bezdrátové a dokovací reproduktory	4/15
Blu-ray přehrávače	3/16
Fotoaparáty	7/14; 2/15; 7/15; 2/16
Hi-fi systémy	1/14; 12/15
Pokročilé fotoaparáty	6/16

Projektory	8/14; 7/16
Sluchátka	10/14; 4/16
Soundbary	1/15
Sportovní kamery	9/14; 5/15
Televizory	3/14; 12/14; 10/15

Telefony + počítače

Mobilní telefony	11/14; 6/15; 5/16
Navigace pro mobily	8/14
Ochrana počítače	4/15; 4/16
Pevné disky	2/16
Tablety	12/13; 12/14; 12/15
Tiskárny	5/14; 3/15; 1/16

Sport + hobby

Běžecské kalhoty	9/14
Brusky	11/15
Cyklistické přilby	5/14
Dřevní pelety	9/15
Granule pro kočky	8/15
Chytré náramky	2/15
Nosiče kol	5/15
Outdoorové navigace	6/15
Plotostříhy	7/15
Přímochařské pily	5/16
Sekačky benzínové	4/15; 4/16
Sekačky elektrické	4/15; 4/16
Sekačky robotické	4/14
Turistické boty	6/16
Vrtačky	2/14; 1/16

Zdraví + kosmetika

BB krémy	11/14
Deodoranty	11/15
Elektrické zubní kartáčky	1/14; 2/16
Kloubní výživy	5/16
Krémy proti vráskám	6/14
Opalovací přípravky	7/16
Osobní váhy	1/16
Repelenty	6/15

Jídlo + pití

Balené chleby	6/15
Grilovací klobásky	8/15
Hořčice	4/14
Jablečné džusy a mošty	10/14
Jahodové džemy	6/14
Kakao	11/15
Kávové kapsle	12/14
Kečupy	8/16
Ledové čaje	8/14
Listová těsta	9/14
Lovecké salámy	3/15
Máslo	1/16
Mletá masa	2/15
Mletá sladká paprika	4/16
Mléko	3/14
Musli tyčinky	10/15
Pomerančové džusy	7/16
Rajčatové protlaký a pyré	9/15
Rostlinné rozšířitelné tuky	4/15
Sardinky v konzervě	2/16
Slunečnicové oleje	11/14
Smetany	3/12; 2/14

Sušené datle a figy	12/15
Špagety	7/14
Špekáčky	5/14
Švestková povidla	3/16
Vanilkový a vanilinový cukr	4/14
Vepřové konzervy	6/16
Zelené čaje	1/15
Zmrzliny	7/15

Právo + finance

Autorské právo a ochrana vlastních fotografií	9/15
Běžné účty	5/14; 9/15
Cestovní pojištění	6/15; 5/16
Cestovní smlouvy	5/14
Co s nehodícími se dárky	1/16
Daně	1/15
Dětské účty	7/14
Dodávky energií – reklamace	8/16
Dovolená bez zájezdu	8/14
Elektřina zlevňuje	7/15; 7/16
Exekuce	4/15
Havarijní pojištění	11/15
Hypotéky	3/15
Investice a poplatky	9/14
Jak na nájem bytu	8/15
Kreditní karty	4/16
Koupě nemovitosti a služby RK	7/16
Mimosoudní řešení sporů	12/15
Mobilní tarify	10/14; 5/15; 3/16
Náhrada újmy a škody	11/14
Nákup na internetu	12/14; 8/15
Nákup na slevových portálech	6/16
Nechtěné dárky	1/15
Než koupíte zájezd	5/16
Operátoři – reklamace vyúčtování	3/16
Operátoři, změny smluv a pokuty	11/15
Plýn	8/15; 8/16
Pojištění domácnosti	6/16
Pojištění nemovitosti	4/14
Pojištění odpovědnosti	11/14
Pojištění schopnosti splácet	2/15
Povinné ručení	2/14; 2/16
Problémy se zájezdy	6/15
Prodej a nákup použité věci	3/15
Reklamace služeb	7/14; 10/14
Reklamace zájezdu	6/14
Rozhodčí řízení a mediace	5/15
Smlouva o dílo	3/14
Smlouvy s operátory	9/14
Spotřebitelské úvěry	12/14
Spořicí účty	8/14; 10/15
Stavba	7/15
Stavební spoření	12/15
Údržba nájemního bytu	4/16
Záruka a NOZ	2/14
Zdravotní pojištění	4/15
Značení textilu	2/16
Životní pojištění	5/13; 1/16

Předplatte si dTest a ušetříte

Výsledky testů a spousta užitečných informací každý měsíc ve vaší schránce a denně na www.dtest.cz.

Předplatné zahrnuje:

- 12 vydání časopisu
 - zdarma roční přístup do online databáze více než 13 500 výrobků otestovaných od roku 2005
 - přístup k výsledkům testů v mobilní aplikaci dTest
 - speciální poradenskou linku s přednostním servisem
 - zdarma bonus v podobě praktické brožury vzorů pro řešení spotřebitelských problémů podle nového občanského zákoníku v hodnotě 200 Kč
- Pro srovnání: Ve stánkovém prodeji stojí 12 vydání časopisu dTest 1068 Kč bez přístupu do online databáze a dalších výše uvedených předplatitelských výhod.*

Jak předplatné objednat?

Nabízíme několik možností:

- elektronicky: vyplněním objednávky na www.dtest.cz/predplatne nebo www.dtest.sk/predplatne
- telefonicky: na číslo 241 404 922
- zasláním SMS na číslo 604 556 874 ve formátu: dtest jméno příjmení ulice číslo popisné PSČ obec e-mail
- výsledky jednotlivých testů lze zaplatit kartou nebo přes SMS; informace u jednotlivých testů na www.dtest.cz/ www.dtest.sk

dTest: Jinak než ostatní

Objektivně, nezávisle, bez reklam

Testuje se v laboratořích, ne v redakci

- Naši redaktoři osobně netestují žádné výrobky ani potraviny. Pro tyto účely využíváme profesionální laboratoře vybavené potřebnými technologiemi a zkušenostmi.
- Specializované laboratoře nám poskytují odborné zázemí a know-how. Při vyhodnocování výsledků si na pomoc bereme normy, zkušenosti laboratořích, očekávání spotřebitelů, ale i selský rozum.
- Jména laboratořích nezveřejňujeme, chráníme tak jejich nezávislost. Před zavedením tohoto pravidla bývaly laboratoře v některých případech vystaveny tlaku ze strany výrobců, kteří u nich mohou také zadávat zakázky.

Výrobci nemají žádnou možnost ovlivnit výsledek našich testů

- Vzhledem k tomu, že nejsme klasickým časopisem, ve kterém může i polovinu obsahu tvořit reklama, výrobci na nás nemohou vyvíjet tlak v podobě hrozby ukončení inzerce. Ta je hlavním zdrojem financí pro provoz běžných médií.
- Při nákupu výrobků do testu postupujeme jako běžný spotřebitel. Výrobky nakupujeme anonymně v maloobchodní síti, nikdy je nepřijímáme od výrobců.
- Výběr výrobků vychází z pečlivého průzkumu trhu u nás i v dalších státech, kde působí spotřebitelské organizace účastníci se daného testu.

Využíváme mezinárodní spolupráci a zkušeností našich partnerů

- dTest je jediným českým členem mezinárodní organizace zastřešující nezávislé testování pro spotřebitele (International Consumer Research & Testing).
- Zkušenosti desítek spotřebitelských organizací po celém světě jsou nejlepším předpokladem pro vytvoření optimálních podmínek pro testování.
- Díky dlouholeté praxi a mezinárodní spolupráci s jasně danými pravidly je zajištěno, že v testech se pracuje s relevantními daty, objektivními postupy a reálnými potřebami spotřebitelů.

Více o fungování dTestu najdete na

www.dtest.cz/onas

Nahlédnutí do dTestu 10–2016

© Tiler64 / Fotolia

Lískooříškové kakaové pomazánky

Jaké jsou lískooříškové kakaové pomazánky na českém trhu? Chutná lépe Nutella z Polska, z Německa či z Itálie? Anebo mezi nimi není rozdíl? Odpovědi najdete v příštím vydání.

Překapávací kávovary

Z nabídky různých typů kávovarů jsme se tentokrát zaměřili na překapávací modely. Otestovali jsme jejich klíčové vlastnosti a zkušené ochutnávače nechali okusit připravenou kávu.

Vestavné trouby

Domácímu pečivu nebo šavnatému masu s křupavou kůrčičkou se máloco vyrovná. Proto jsme otestovali vestavné trouby a jejich schopnost péct, ale také teplotní stabilitu a spotřebu elektřiny.

Menstruační vložky a tampony

Po vložkách nebo tamponech musí měsíc co měsíc sáhnout téměř každá žena. Jak dobře tyto hygienické potřeby absorbují tekutinu? Neobsahují nežádoucí látky a alergeny?

změna vyhrazena

© ramoncin1978 / Fotolia

© stoupa / Fotolia

© matka_Variatka / Fotolia

3 důvody, proč si předplatit dTest

1. Peníze vložené do předplatného se vám mohou vrátit už během jediného nákupu. Naše nezávislé testy ukazují, že dražší výrobky nemusí být lepší než levnější konkurence. S dTestem efektivně nakoupíte a ušetříte.

2. Jako předplatitel získáváte zdarma přístup do unikátní databáze tisíců testů na našich webových stránkách www.dtest.cz.

3. Praktické dárky, které dostávají naši předplatitelé, potěší a usnadní život.

Předplatné objednávejte na www.dtest.cz/predplatne nebo na telefonním čísle 241 404 922.